

หนังสือประกอบการเรียน
สังคมศึกษา
วิชาประวัติศาสตร์ วิชาเลือก
ชั้น มัธยมศึกษา ปีที่ ๒

โครงการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนมัธยมแบบประสม
ของกระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือประกอบการเรียน
วิชาสังคมศึกษา
วิชาประวัติศาสตร์ ๒๒
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒
ของ
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง ๓.๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๑๓

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๕.๐๐ บาท

(ห้ามขายเกินกว่าราคาที่กำหนดไว้)

จัดพิมพ์โดยองค์การค้ำของคุรุสภา

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

๕๒ ถนนลาดพร้าว บางกะปิ พระนคร

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

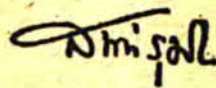
๗ ๐๔๔๑๒

๗๐๐๗๗๗ ๔๘๑๑. ๔๐/๕

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการ ได้จัดทำหนังสือประกอบการเรียน วิชาประวัติศาสตร์
ตะวันออก สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณา
แล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๑๒

ส. สอน

(นายสนั่น สุมิตร)

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

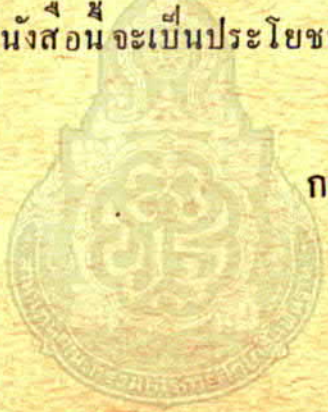

คำนำ

หนังสือประกอบการเรียนประวัติศาสตร์ตะวันออก เรื่องบทบาทของ
ชาวยุโรปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เล่มนี้
คณะกรรมการวิชาการโรงเรียนมัธยมแบบประสม หมวดสังคมศึกษา ได้
เสนอต่อกรมวิชาการ และกรมวิชาการได้ขออนุมัติกระทรวงศึกษาธิการให้
นายวิจิตร สิ้นศรี เป็นผู้เรียบเรียง โดยกระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งให้
นางสาวผ่องกาญจน์ วัฏฐะสิงห์ เป็นผู้ตรวจ

กรมวิชาการ หวังว่าหนังสือจะเป็นประโยชน์แก่การศึกษาในชั้นตาม
สมควร

กรมวิชาการ

คำชี้แจงของผู้เรียบเรียง

หนังสือประวัติศาสตร์ตะวันออกเล่มนี้ เป็นหนังสือประกอบการเรียนวิชาสังคม-
ศึกษา ๒๒ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนมัธยมแบบประสม พุทธศักราช ๒๕๑๒

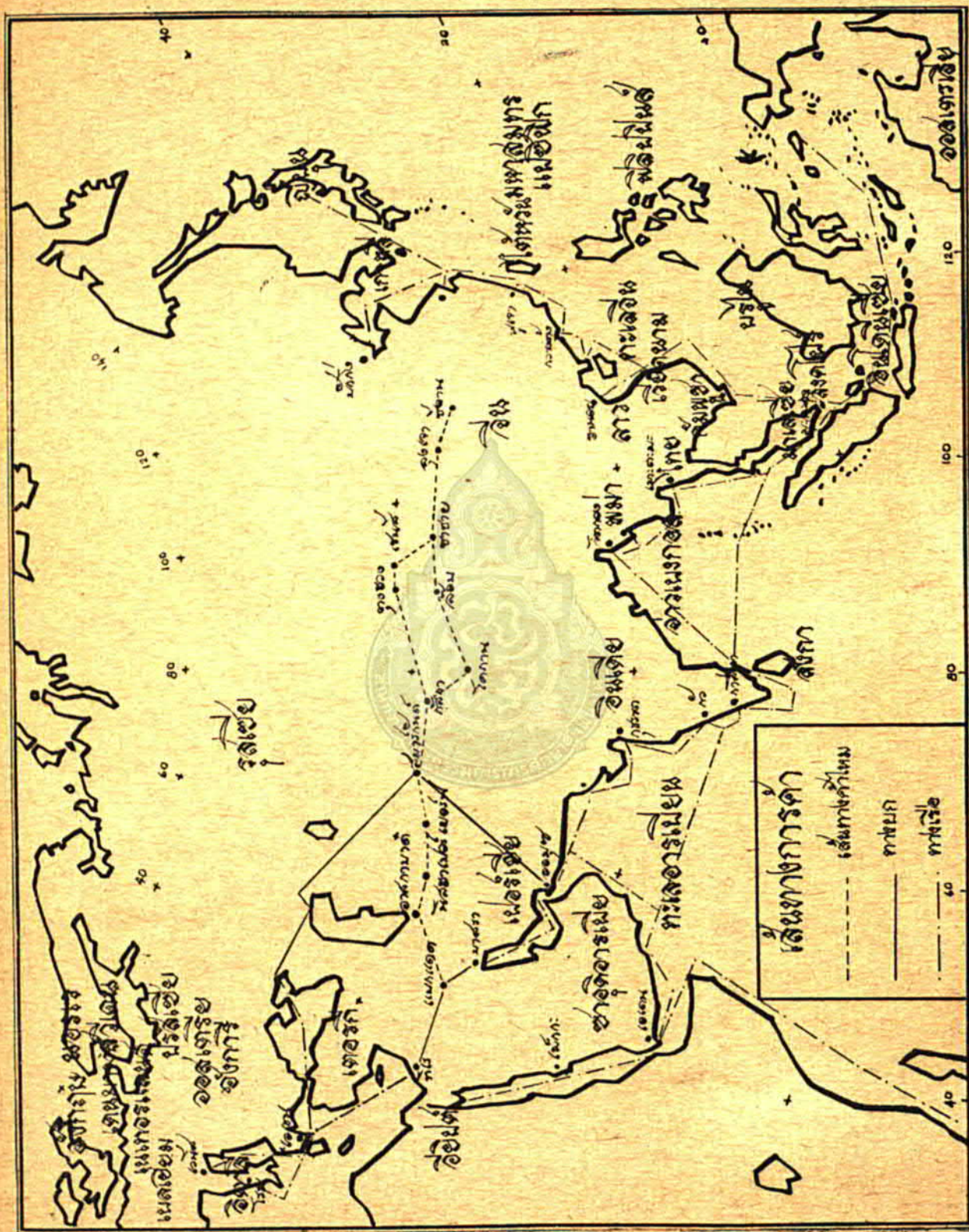

สารบัญ

บทบาทของชาวยุโรปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	๑
ประเทศอินโดนีเซีย	๑๓
ประเทศฟิลิปปินส์	๖๑

หน้า

บทบาทของชาวยุโรปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประเทศทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น ประกอบด้วยประเทศต่างๆ คือสหภาพพม่า ประเทศไทย ราชอาณาจักรลาว กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (เวียดนามเหนือ) สาธารณรัฐเวียดนาม (เวียดนามใต้) สหพันธ์มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ดินแดนแถบนี้เป็นที่รู้จักกันดีในหมู่ชาวยุโรปในสมัยที่ชาวยุโรปมาค้าขายกับเอเชีย ทั้งนี้เพราะเป็นดินแดนที่อยู่บนเส้นทางค้าขายจากอินเดียไปยังจีน เป็นดินแดนที่อยู่คุมข่ายพิชพันธุ์ธัญญาหาร สัตว์นานาชนิด รวมทั้งผลิตผลพื้นเมืองที่ชาวยุโรปต้องการมาก เช่น เครื่องเทศ เพชรนิลจินดา ของป่า สมุนไพร เป็นต้น จึงทำให้ชาวยุโรปค้นร่นขวนขวายที่จะมาก้าขายด้วย นอกเหนือจากเงินและอินเดีย และมีบทบาทสำคัญต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก เป็นต้นว่าทางด้านการเมือง การปกครอง การเศรษฐกิจ ปรัชญาความกิดอ่าน ศาสนาสังคม วัฒนธรรม ตลอดจนศิลปกรรม วรรณกรรมก็ล้วนแต่ได้รับอิทธิพลจากยุโรปไม่มากนักน้อย ชาวยุโรปเริ่มมีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างจริงจังก็ตั้งแต่อัลฟองโซ เดอ อัลบูเกอร์ก นักเดินเรือชาวโปรตุเกสมีชัยชนะยึดเมืองมะละกานบนแหลมมลายูไ้ในปี พ.ศ. ๒๐๕๔

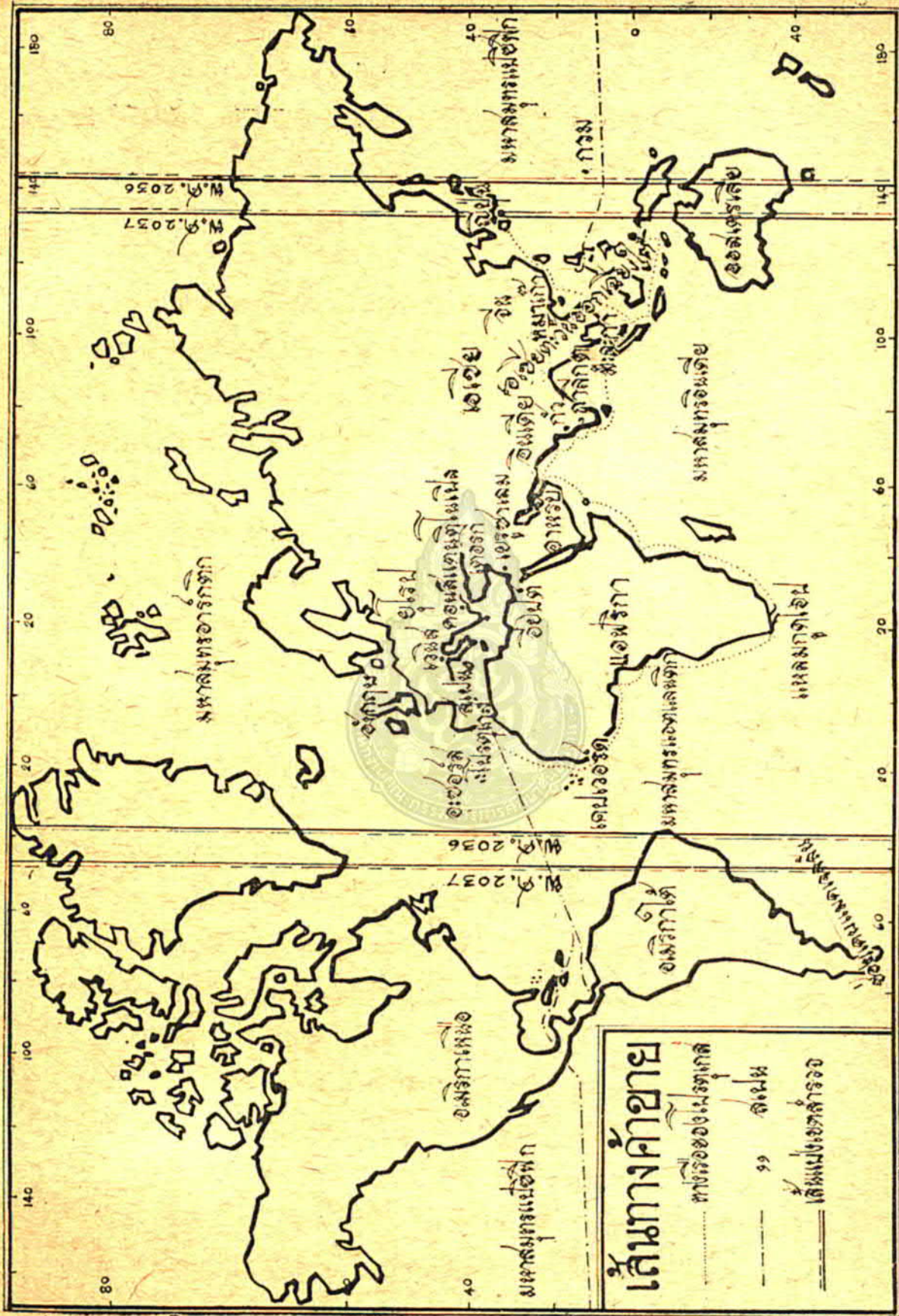
ชาวยุโรปเริ่มติดต่อก้าขายกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในสมัยโบราณชาวโรมันได้ค้าขายติดต่อกับจีนและอินเดียก่อน ปรากฏว่าชาวยุโรปต้องการสินค้าจากเอเชียมาก เช่น ผ้าไหม เครื่องลายคราม ชา เครื่องเทศ เครื่องประดับ เพชรนิลจินดา พรม ของป่า ฯลฯ ส่วนการค้ากับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นทำโดยผ่านทางพ่อค้าจีนและอินเดีย ต่อมาพวกอาหรับซึ่งหันไปนับถือศาสนาอิสลามแล้วได้กลายเป็นพวกที่มีอิทธิพล การค้าขายระหว่างเอเชียกับยุโรปจึงตกอยู่ในกำมือของพวกนี้ สามารถคุมเส้นทางการค้าทางเรือที่ผ่านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไว้ได้ในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๔-๒๒ ส่วนการค้าทางบกจากยุโรปมา

อินเดียและจีนนั้น ไม่ปลอดภัย การค้าทางบกนั้นรุ่งเรืองอยู่พักหนึ่งในสมัยราชวงศ์
 หงวนมีอำนาจปกครองจีน เพราะกุบไลข่านส่งเสริมการค้าต่างประเทศ ให้ความสะ-
 ควและความปลอดภัยแก่พ่อค้าต่างประเทศ ดังนั้นในสมัยนี้จึงมีทั้งพ่อค้ายุโรป มิช-
 ซันนารีในคริสต์ศาสนานิกายต่าง ๆ ตลอดจนนักเผชิญโชคผจญภัยชาวยุโรปพากันมา
 ยังเอเชียมากขึ้น ที่สำคัญได้แก่มาร์โคโปโลพ่อค้าชาวเวนิสได้เดินทางทางบกไปยัง
 ราชสำนักจีน หลังจากพำนักอยู่ในประเทศจีนถึง ๑๗ ปีแล้ว ก็เดินทางกลับทางเรือ
 ผ่านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทางช่องแคบมะละกา ในบันทึกการเดินทางของเขาได้
 เล่าถึงความเจริญรุ่งเรืองของจีนและความเป็นไปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้
 ชาวยุโรปตื่นตื่นอยากจะมาค้าขายและแสวงโชคกลางทางตะวันออกบ้าง แต่เมื่อราช-
 วงศ์หงวนหมดอำนาจลงแล้ว การค้าไหม เครื่องเทศ ระหว่างจีนและอินเดียกับ
 ยุโรปทางบกก็หยุดลง เพราะไม่สะดวกและไม่ปลอดภัย พวกอาหรับก็ได้ปกครอง
 ดินแดนตั้งแต่อียิปต์และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปิดเส้นทางค้าขายของชาวยุโรปเสีย
 ชาวยุโรปต้องอาศัยซื้อสิ่งของเหล่านี้จากชาวอาหรับ และพวกมุสลิมอื่น ๆ ด้วยราคา
 ที่สูงลิ่ว นอกจากนั้นทั้ง ๒ ฝ่ายก็เป็นอริกันมาตั้งแต่สงครามครูเสดแล้ว ในระยะ
 นั้นการค้าเครื่องเทศเป็นที่ต้องการของตลาดยุโรปมาก แหล่งที่มีเครื่องเทศมากหาซื้อ
 ง่ายราคาถูกอย่างไม่น่าเชื่อ ก็ได้แก่หมู่เกาะอินเดียตะวันออก โดยเฉพาะที่หมู่เกาะ
 โมลุกกะหรือที่เรียกกันว่าหมู่เกาะเครื่องเทศ ชาวอาหรับและพวกมุสลิมต่างร่ำรวยกัน
 อย่างมหาศาล เพราะสามารถคุมเส้นทางการค้าทางเรือ และคุมแหล่งผลิตเครื่องเทศ
 ไว้ได้ และใช้วิธีการซื้อถูกขายแพง ทำให้พ่อค้าชาวยุโรปอิจฉา กิจหาหนทาง
 ที่จะมาค้าขายกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อินเดีย จีน โดยเส้นทางใหม่ที่ไม่อยู่ใน
 อิทธิพลของพวกมุสลิม

ชาวยุโรปที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

หลังสงครามครูเสด (พ.ศ. ๑๖๓๔—๑๘๑๓) ก็เป็นสมัยที่วิทยาการในยุโรป
 เจริญก้าวหน้าไปมาก โดยเฉพาะในพุทธศตวรรษที่ ๒๐ และ ๒๑ มีผลกระตุ้นให้
 ประเทศมหาอำนาจทางเรือในยุโรปได้ค้นพบดินแดนใหม่ ๆ เส้นทางใหม่ ๆ หลาย
 แห่งรวมทั้งเส้นทางที่จะมายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยทางเรือด้วย เป็นการเริ่มสมัยแห่ง

การค้นพบดินแดนใหม่ และนับตั้งแต่นั้นมาจนถึงสมัยแสวงหาอาณานิคมก็มีประเทศทางยุโรปซึ่งจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่สำคัญและควรกล่าวถึงก็มีดังต่อไปนี้

ประเทศโปรตุเกส

โปรตุเกสเป็นชาติที่สนใจในการเดินเรือและเป็นมหาอำนาจชาติหนึ่งในขณะนั้น โปรตุเกสมีผู้นำสำคัญคนหนึ่ง คือ เจ้าชายเฮนรี นาวีกราซ (พ.ศ. ๑๙๓๗—๒๐๐๓) พระองค์พยายามหาเส้นทางใหม่มายังอินเดีย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจีน ทรงส่งเสริมการสร้างเรือขนาดใหญ่ การทำแผนที่ การใช้เข็มทิศ สร้างอุปกรณ์การเดินเรือ และฝึกฝนนักเดินเรือ จนปรากฏว่าในปี พ.ศ. ๒๐๓๑ บาร์โธโลมิวไดอัสสามารถเดินเรือเลียบแอฟริกาไปถึงแหลมกู๊ดโฮป ในขณะเดียวกันก็ปรากฏว่า สเปนก็เป็นมหาอำนาจทางเรือ และมีความตั้งใจจะค้นหาเส้นทางเดินเรือใหม่มายังอินเดีย และหมู่เกาะเครื่องเทศให้ได้เช่นกัน ในปี พ.ศ. ๒๐๓๕ คริสโตเฟอร์โคลัมบัส อาสาภักษัตริย์สเปนนำเรือไปสำรวจทางตะวันออกและพบทวีปอเมริกาแม้ว่าทั้ง ๒ ชาติจะมีความมุ่งหมายในการช่วยเผยแพร่วิทยาศาสตร์ตามคำสั่งของสันตะปาปาก็ตาม แต่ก็เกิดแก่งแย่งชิงกันอย่างรุนแรง จนถึงสันตะปาปาอะเล็กซานเดอร์ที่ ๖ แห่งวาติกันต้องเข้าไกล่เกลี่ยหลายครั้ง และในที่สุดก็ได้ตกลงทำสัญญาทอร์เดซิลลาส เมื่อปี พ.ศ. ๒๐๓๗ แบ่งเขตอิทธิพลกันโดยกำหนดเส้นจากขั้วโลกเหนือมาขั้วโลกใต้เส้นหนึ่ง ลากผ่านมหาสมุทรแอตแลนติกห่างจากหมู่เกาะอะซอร์ส และหมู่เกาะเคปเวอร์ด ไปทางตะวันตก ๓๗๐ ไมล์ทะเลดินแดนทางตะวันตกของเส้นแบ่งเขตนี้ให้สเปนมีอำนาจยึดครองและมีสิทธิในการเผยแพร่วิทยาศาสตร์ ส่วนดินแดนภาคตะวันออกของเส้นนี้เป็นเขตอิทธิพลของโปรตุเกส แสดงว่าโปรตุเกสได้เปรียบอยู่มาก ตรงที่ทราบกันคืออยู่แล้วว่าอินเดียและหมู่เกาะเครื่องเทศอยู่ทางนี้

ในปี พ.ศ. ๒๐๔๑ วาสโกดากามา นักเดินเรือชาวโปรตุเกสก็สามารถแล่นเรืออ้อมแหลมกู๊ดโฮปมาถึงเมืองกาลิคุตบนฝั่งตะวันตกของอินเดียภาคใต้ได้สำเร็จ ต่อมาไม่ช้ากองทหารเรือโปรตุเกสภายใต้บังคับบัญชาของอัลฟองโซ เดอ อัลบูเกอร์ก ก็เดินทางมายึดเมืองกัวในอินเดียได้ ในปี พ.ศ. ๒๐๔๓ และยึดเมืองมะละกานบนแหลมมลายู

ได้ในปี พ.ศ. ๒๐๕๔ ในขณะนั้นมะละกาเจริญรุ่งเรืองมาก เพราะเป็นศูนย์กลางการค้าเครื่องเทศ และศูนย์กลางเผยแพร่ศาสนาอิสลามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต่อมาโปรตุเกสสามารถทำลายอิทธิพลอาหรับและพ่อค้ามุสลิมในบริเวณมหาสมุทรอินเดีย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ลงได้ แล้วก็เริ่มติดต่อกับค้าขายกับจีนทางทะเล จนสามารถตั้งสถานการค้าได้ที่เมืองกวางตุ้ง และยังได้ส่งทูตเข้ามาติดต่อกับค้าขายเป็นไมตรีกับกรุงศรีอยุธยาเป็นครั้งแรก ในสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ เมื่อ พ.ศ. ๒๐๖๐ เพราะเกรงว่าไทยจะยกกองทัพไปรบกวานมะละกา ซึ่งไทยเคยปกครองมาก่อนตั้งแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหง จากนั้นโปรตุเกสก็เข้ามาช่วยกษัตริย์ไทยโดยรวมกันเป็นกองทหารอาสาในสงคราม และได้สอนวิชาปืนไฟ ยุทธวิธีแบบตะวันตก การจัดทัพ รวมทั้งสร้างถนนหนทาง ไทยอนุญาตให้โปรตุเกสตั้งบ้านเรือนพำนักและเผยแพร่ศาสนาได้

เมื่อโปรตุเกสได้ปกครองมะละกาแล้วก็ขยายอำนาจควบคุมเส้นทางการค้าระหว่างจีน อินเดีย และหมู่เกาะเครื่องเทศกับยุโรปแทนพวกมุสลิมทำให้พ่อค้าโปรตุเกสร่ำรวยมากเพราะได้ผูกขาดการค้าเครื่องเทศแต่ผู้เดียว

การค้าของโปรตุเกสในจีนนั้นแม้ถูกจีนกีดกันห้ามปราม แต่ก็ยังสามารถตั้งสถานการค้าของตนขึ้นได้ที่เมือง Ningpo อย่างไรก็ตามการค้าก็ไม่สะดวกราบรื่นนัก มักจะเกิดขัดแย้งกับจีนบ่อย ๆ เพราะจีนไม่ยินยอมเปิดประเทศค้าขาย ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๐๘๐ โปรตุเกสได้ช่วยรัฐบาลจีนปราบโจรสลัดตามชายฝั่ง จีนจึงยกเมืองหมาเก๊าให้เป็นรางวัล โปรตุเกสจึงได้สร้างเป็นท่าเรือและศูนย์กลางการค้าของตนขึ้น หมาเก๊าได้กลายเป็นท่าเรือค้าขายสำคัญของชาวยุโรปในเอเชียเป็นเวลานานก่อนที่อังกฤษจะมาได้ปกครองฮ่องกง

นอกจากนั้นโปรตุเกสได้ไปค้าขายถึงญี่ปุ่น แต่ไม่ได้ผลเพราะญี่ปุ่นปิดประเทศ และชาวโปรตุเกสก็ถูกขับไล่ออกนอกประเทศในปี พ.ศ. ๒๑๘๑ ญี่ปุ่นกล่าวหาว่าโปรตุเกสสนับสนุนพวกกบฏต่อต้านรัฐบาล

เมื่อพ่อค้าชาวโปรตุเกสเดินทางมาค้าขายยังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้นสะดวกขึ้น มีชนนารีก็ตามเข้ามาเผยแพร่ศาสนาคริสต์ตามเมืองที่มีสถานการค้าของโปรตุเกสด้วย และพยายามกำจัดอิทธิพลศาสนาอิสลามออกไปเช่นกัน จึงมักจะมีกรณีพิพาท

ทางศาสนาและการค้ากับชาวพื้นเมืองอยู่เสมอ และศาสนาคริสต์ก็ไม่ได้รับผลสำเร็จเท่าที่ควรในเขตที่โปรตุเกสปกครอง เพราะศาสนาอิสลามก็ดี พุทธศาสนาก็ยังคงฝังรากลึกลงมาจนบัดนี้ บุคคลสำคัญที่ช่วยโปรตุเกสวางรากฐานคริสต์ศาสนาในเมืองกัวมะละกา ฟิลิปปินส์ จีน ญี่ปุ่น ก็ได้แก่นักบุญฟรานซิส ซาเวียร์

ในขณะโปรตุเกสขยายอำนาจครอบครองหมู่เกาะต่าง ๆ อยู่เนิ่น โปรตุเกสไม่สามารถเข้ามามีอิทธิพลในไทย และพม่าได้ เพราะทั้งสองประเทศเป็นปึกแผ่นมั่นคง ชาวโปรตุเกสเพียงแต่เข้ามาเป็นทหารอาสาบ้าง ช่วยเหลือด้านต่าง ๆ บ้าง และค้าขายบ้างเท่านั้น ฟิลิปปิเนอริโตะเคยเข้าไปมีอิทธิพลในพม่า แต่ก็ถูกขับไล่ และในตอนปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๒ อิทธิพลของโปรตุเกสก็เสื่อมลงอย่างรวดเร็ว เนเธอร์แลนด์และอังกฤษเข้ามาแทนที่ ในปี พ.ศ. ๒๑๘๔ เนเธอร์แลนด์ก็ยึดได้เมืองมะละกา และดินแดนอื่น ๆ ของโปรตุเกสในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประเทศสเปน

สเปนเป็นมหาอำนาจทางเรืออีกประเทศหนึ่งในขณะนั้น และได้พยายามแข่งขันกับโปรตุเกสอยู่เสมอ หลังจากโปรตุเกสค้นพบเส้นทางมายังหมู่เกาะอินเดียตะวันออก และค้าขายเครื่องเทศจนร่ำรวยแล้ว สเปนก็อยากมากำเครื่องเทศบ้าง จึงพยายามหาเส้นทางใหม่มายังหมู่เกาะเครื่องเทศ โดยไม่ต้องผ่านเขตอิทธิพลของโปรตุเกส ในปี พ.ศ. ๒๐๖๔ เฟร์ดินันด์ แมกเจลลัน ซึ่งเป็นชาวโปรตุเกส แต่ไปอาสาขัตรีย์สเปนนำเรือข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก อ้อมทวีปอเมริกาใต้ผ่านช่องแคบแมกเจลลัน ข้ามมหาสมุทรแปซิฟิกมาถึงเกาะกวมและหมู่เกาะฟิลิปปิน แต่เขาต้องเสียชีวิตเนื่องจากได้ช่วยเหลือชาวพื้นเมืองที่ทำการสู้รบกัน ลูกเรือของเขาสามารถนำเรือกลับถึงสเปนได้สำเร็จ นับเป็นการเดินเรือรอบโลกครั้งแรก หลังจากนั้นก็มีนักเดินเรือชาวสเปนอาศัยเส้นทางนี้มายังหมู่เกาะฟิลิปปิน อยู่เรื่อย ๆ และเลยไปยังหมู่เกาะเครื่องเทศที่ตนสนใจ โปรตุเกสพยายามคัดค้านประท้วงว่าดินแดนดังกล่าว

อยู่ในเขตอิทธิพลของตนแต่ก็ไม่ได้ผล จนในที่สุดเลกส์บี สามารถตั้งมะนิลาเป็นเมืองศูนย์กลางการค้าและปกครองฟิลิปปินส์ ในปี พ.ศ. ๒๑๑๔ เป็นต้นมา ชาวพื้นเมืองยินดีค้าขายกับพ่อค้าสเปนมากกว่าโปรตุเกส เพราะชอบเงินเหรียญเม็กซิโกที่พ่อค้าสเปนนำมาใช้ ซึ่งมีเนื้อเงินดีและนิยมกันทั่วไปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมทั้งจีน ญี่ปุ่น

ในปี พ.ศ. ๒๑๒๓ พระเจ้าฟิลิปที่ ๒ แห่งสเปนได้รวมโปรตุเกสเข้าไว้ใต้การปกครอง จึงทำให้สเปนมีส่วนค้าขายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเขตปกครองของโปรตุเกสด้วย ดังนั้นสเปนจึงสามารถวางรากฐานอิทธิพลของตนได้อย่างมั่นคงในฟิลิปปินส์ ส่วนโปรตุเกสก็ค่อย ๆ หดอิทธิพลไป เนื่องจากสเปนสนใจแต่ฟิลิปปินส์ จึงไม่ได้แผ่อิทธิพลไปยังดินแดนอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประเทศเนเธอร์แลนด์

เนเธอร์แลนด์เริ่มสนใจการค้ากับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในตอนต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๒ โดยได้จัดตั้งบริษัทค้าซื้อสัตว์อินเดีย (บริษัทอินเดียตะวันออกของเนเธอร์แลนด์) ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๑๔๕ เป็นบริษัทที่รัฐบาลมีหุ้นอยู่ด้วย มีสิทธิมากมาย เช่น ค้าขายกับอินเดียและเอเชียได้แต่ผู้เดียว มีอำนาจตั้งกองทหาร ปกครองดินแดนและทำสนธิสัญญากับนานาชาติได้ บริษัทเริ่มค้าขายแข่งกับโปรตุเกสและอังกฤษในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จีน ญี่ปุ่น และหมู่เกาะเกร็องเตส ในปี พ.ศ. ๒๑๘๔ ก็สามารถแย่งเมืองมะละกาจากโปรตุเกสได้ จากนั้นก็ขยายอำนาจการค้าครอบคลุมดินแดนอินโดนีเซียและแหลมอินโดจีนแข่งขันกับโปรตุเกส นอกจากนั้นได้ขยายการค้าไปยังเกาะไต้หวัน จีน และได้รับความนิยมจากญี่ปุ่น จนเมื่อญี่ปุ่นเปิดประเทศ รัฐบาลก็ยกอนุญาตให้เนเธอร์แลนด์ตั้งสถานการค้าเล็ก ๆ อยู่ใต้เกาะเคชิม่า เมื่อโปรตุเกสเสื่อมอำนาจลง เนเธอร์แลนด์ก็ได้ผูกขาดการค้าเกร็องเตสแทน กับพยายามขยายอำนาจใช้กำลังยึดครองดินแดนบ้าง ใช้นโยบายให้ความอารักขาแก่สุลต่านโดยแลกกับผลิตผลเกร็องเตสบ้าง บรรณาการบ้าง บางทีก็ใช้วิธีบังคับกำหนดราคา

ผลิตผลที่ชาวพื้นเมืองนำมาขายให้อោตามใจชอบ ซึ่งบางแห่งชาวพื้นเมืองก็ยังพอใจที่จะค้าขายกับเนเธอร์แลนด์มากกว่าจะค้าขายกับโปรตุเกสเสียอีก

ต่อมาเนเธอร์แลนด์ได้ตั้งศูนย์ กลาง การ ค้า และ ศูนย์บัญชาการของตนที่เมือง บัตตาเวีย บนเกาะชวา แล้วก็ขยายอำนาจปกครองอินโดนีเซียทั้งหมด ทำให้อินโดนีเซียได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ ของเนเธอร์แลนด์มากมาย เนเธอร์แลนด์สนใจการปกครองและพัฒนาเฉพาะเกาะชวา จัดสวัสดิการให้ชาวพื้นเมืองน้อย แต่พยายามที่จะเร่งรัดเอาประโยชน์ให้มากที่สุด จึงทำให้ชาวอินโดนีเซียไม่พอใจ หากทางจะเรียกร้องความยุติธรรมและอิสรภาพอยู่เสมอ

เนเธอร์แลนด์พยายามใช้วิธีการผูกขาดการค้าเครื่องเทศ การผลิต ควบคุม การจำหน่ายอย่างเข้มงวด บ่อนกั้นการค้าลอบค้า ทำให้ชาวพื้นเมืองไม่พอใจอย่างยิ่ง และยังทำให้มีการลักลอบค้ากันมากขึ้นจนไม่สามารถจะควบคุมได้ ภูมิภาคอื่นก็สามารถผลิตเครื่องเทศได้แล้ว จึงทำให้การค้าเครื่องเทศของเนเธอร์แลนด์ตกต่ำ จนต้องหันไปบังคับให้ชาวพื้นเมืองปลูกพืชผลอื่นที่ตนต้องการแทน เช่น อ้อย กาแฟ บังคับให้ชาวพื้นเมืองซื้อสินค้าของตน แต่ฐานะการเงินของบริษัทก็ไม่ดีขึ้น เพราะต้องใช้จ่ายในการสร้างกำลังทหารปราบชาวพื้นเมืองที่ไม่พอใจอยู่บ่อย ๆ พนักงานของบริษัทเองก็ทุจริตยกเอาประโยชน์จากบริษัท จนบริษัทไม่สามารถดำเนินงานต่อไปได้ รัฐบาลเนเธอร์แลนด์จึงให้ล้มเลิกบริษัทเสีย แล้วเข้าดำเนินการปกครองดินแดนและทรัพย์สินของบริษัทแทนในปี พ.ศ. ๒๓๔๒

เนเธอร์แลนด์พยายามแผ่อิทธิพลเข้ามาค้าขายกับกรุงศรีอยุธยา หากทางบีบบังคับ สมเด็จพระนารายณ์ผูกขาดการค้าหนังสัตว์ได้สำเร็จ และกีดกันไทยมิให้ไปค้ายังจีนและญี่ปุ่น จนสมเด็จพระนารายณ์ต้องทรงหัน ไปผูกมิตรกับ พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ แห่งฝรั่งเศส โดยมีคอนสแตนติน ฟอลคอน เป็นผู้ชักจูง ซึ่งต่อมาก็ได้บรรดาศักดิ์เป็นเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ แต่เมื่อสมเด็จพระนารายณ์สวรรคตแล้ว กรุงศรีอยุธยาก็ไม่นิยมต้อนรับชาวต่างประเทศ อิทธิพลของเนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส และอังกฤษก็หมดไป

ประเทศอังกฤษ

เดิมอังกฤษสนใจการค้ากับโลกใหม่หรือทวีปอเมริกามากกว่า แต่เมื่อเซอร์ ฟรานซิส เดรก และ โทมัส คาเวนดิช เดินทางมาถึงหมู่เกาะฟิลิปปินในต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๒ แล้ว ทั้งสองคนได้กลับไปเล่าถึงความรุ่งเรืองทางการค้าในแถบนี้ อังกฤษจึงได้หันมาสนใจการค้าในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในปี พ.ศ. ๒๑๔๓ อังกฤษก็ได้จัดตั้งบริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษขึ้น เป็นบริษัทกึ่งราชการคือรัฐบาลให้ความสนับสนุนมีหุ้นอยู่ด้วย ได้รับสิทธิพิเศษให้ค้าขายกับอินเดีย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จีน ญี่ปุ่น อย่างเช่นบริษัทอินเดียตะวันออกของเนเธอร์แลนด์ในตอนแรกๆ การค้าของบริษัทอังกฤษไม่ได้รับผลสำเร็จมากนัก เพราะต้องประสบกับการแข่งขันของโปรตุเกส เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส สเปน จนต้องถอนสถานการค้าในไทย ญี่ปุ่น กลับไป ส่วนการค้ากับอินเดียนั้น บริษัทอังกฤษได้ผลกำไรมาก แต่ถูกโปรตุเกสก็กดกันในการค้ากับจีน จนถึงปี พ.ศ. ๒๒๕๒ บริษัทอังกฤษจึงสามารถค้าขายกับจีนได้เป็นปรกติ ในขณะเดียวกันบริษัทอังกฤษกับบริษัทฝรั่งเศสได้ค้าขายแข่งกันในอินเดียด้วย ทำให้บริษัทอังกฤษจำเป็นต้องเพิ่มกำลังทัพเรือให้มากขึ้น เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนในอินเดียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในปี พ.ศ. ๒๓๒๕ บริษัทอังกฤษก็ขอเช่าเกาะบีนังจากสุลต่านแห่งไทรบุรี ซึ่งก็ได้ใช้เป็นศูนย์กลางการค้าระหว่าง จีน อินเดีย และอังกฤษเรื่อยมา จนถึงปี พ.ศ. ๒๓๖๒ โทมัส สแตมฟอร์ด แรฟเฟิลส์ได้ซื้อเกาะสิงคโปร์ จากสุลต่านแห่งยะโฮร์ให้บริษัทบริษัทจึงได้สร้าง ฐานทัพและศูนย์กลางการค้าในเอเชีย จนทำให้สิงคโปร์มีความสำคัญและเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว

นอกจากนั้นบริษัทอังกฤษยังได้ปกครองมะละกา สิงคโปร์ ของเนเธอร์แลนด์ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๓๓๘ และสามารถขจัดอิทธิพลของฝรั่งเศสในอินเดียออกไปได้สำเร็จ โทมัส สแตมฟอร์ด แรฟเฟิลส์นับเป็นบุคคลสำคัญมากที่ช่วยให้บริษัทอังกฤษ

มีอำนาจมั่นคงในสิงคโปร์ แหลมมลายู และดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต่อจากนั้นบริษัทอังกฤษก็ได้สิทธิพลปกครองมลายูที่ละรัฐสองรัฐจนหมด ในปี พ.ศ. ๒๔๒๕ บริษัทอังกฤษก็ได้ปกครองพม่าทั้งหมดภายหลังที่ได้ทำสงครามกันถึง ๓ ครั้ง ในปีพ.ศ. ๒๔๕๑ ไทยก็ต้องยอมยกดินแดนรัฐไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู และปะลิสให้แก่อังกฤษ ส่วนดินแดนทางหมู่เกาะนั้น เจมส์ บรูก ก็ยังได้ปกครองซาราวัก ในเกาะบอร์เนียวขึ้นต่ออังกฤษด้วย จึงนับว่าอังกฤษได้แผ่สิทธิพลปกครองดินแดนมากมายกว่าชาติอื่น คือ ได้ปกครองอินเดีย พม่า มลายู สิงคโปร์ บอร์เนียวเหนือ ซาราวัก และบรูไน ซึ่งดินแดนเหล่านี้เป็นอยู่ชั่วอนันตสมัย มีทรัพยากรแร่ธาตุที่อุดมสมบูรณ์เช่น ยางพารา ดีบุก ข้าว น้ำมัน เป็นต้น รัฐบาลอังกฤษได้ยกเลิกบริษัทอินเดียตะวันออกแล้วเข้าบริหารดินแดนต่าง ๆ เช่นเดียวกับที่ในเซอร์แลนด์ได้กระทำมาแล้ว รัฐบาลพยายามปกครองดินแดนอาณานิคมเหล่านี้เป็นอย่างดี แต่ก็ไม่ใช่เป็นที่พอใจของชาวพื้นเมือง เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองเสร็จสิ้นไปแล้ว รัฐบาลอังกฤษจึงได้ยอมให้ประเทศอาณานิคมเป็นเอกราชตามที่ปรารถนา แต่ยังคงให้ความช่วยเหลือทางเรื่องต่าง ๆ อยู่ตามสมควร

ประเทศฝรั่งเศส

ฝรั่งเศสนั้นได้จัดตั้งบริษัทอินเดียตะวันออกของตนขึ้นในสมัยพระเจ้าอังรีที่ ๔ ต้นราชวงศ์บูร์บง แต่เพิ่งมาเจริญรุ่งเรืองในสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ (๒๑๔๖-๒๒๕๘) เพราะได้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังชื่อ จังคอลลแบร์ตเป็นแม่แรงสำคัญ ได้ส่งเรือมาค้าขายกับอินเดีย และได้ตั้งศูนย์กลางการค้าที่เมืองสุรัต และปอนดิเชอร์ในอินเดีย บาทหลวงฝรั่งเศสในกายโรมันคาทอลิกก็ได้เดินทางตามพ่อค้าเข้ามาถึงแหลมอินโดจีน ทำการเผยแพร่ศาสนาในบริเวณนั้น ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๑๕๓ โดยเฉพาะในกรุงศรีอยุธยาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช นับแต่ปี พ.ศ. ๒๓๐๖ ฝรั่งเศสต้องสูญเสียสิทธิพลของตนในอินเดียให้แก่อังกฤษ จึงได้หันเหความสนใจไปยังแหลมอินโดจีนโดยหวังที่จะยึดครองดินแดนและเปิดเส้นทางค้าขาย

กับจีนภาคใต้ ในสมัยพระเจ้านั่งโปเลียนที่ ๓ ได้แผ่อิทธิพลเข้าไปในอันหนำและ
 ทังเกีย ในปี พ.ศ. ๒๔๐๒ ก็ได้ปกครองไซ่ง่อน จากนั้นก็ขยายอำนาจปกครอง
 ญวนใต้ และปกครองเขมรในปี พ.ศ. ๒๔๑๐ ฝรั่งเศสได้ขยายอำนาจปกครอง
 ดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง และยึดดินแดนจากไทยไปหลายครั้ง โดยเฉพาะในปี พ.ศ.
 ๒๔๓๖ ฝรั่งเศสได้ใช้กำลังบังคับเอาดินแดนลาวไปจากไทย ไทยเสียดินแดนให้
 ฝรั่งเศสเป็นครั้งสุดท้าย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๔ ด้วยพระปรีชาสามารถของพระบาท
 สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทำให้อังกฤษและฝรั่งเศสได้ตกลงทำสัญญากันว่า
 จะไม่ขยายอำนาจปกครองดินแดนไทยที่เหลือ ไทยจึงได้รอดพ้นได้เป็นเอกราชมาจน
 บัดนี้ ฝรั่งเศสได้ปกครองดินแดนลาว เขมร ญวนโดยสมบูรณ์นับตั้งแต่นั้นมา จน
 เมื่อเสร็จสงครามโลกครั้งที่สองประเทศเหล่านี้ก็ได้คืนรนต่อสู้เพื่อเอกราชจนสำเร็จ

ประเทศสหรัฐอเมริกา

ภายหลังจากที่สหรัฐอเมริกาได้ประกาศอิสรภาพปกครองตนเองในปีพ.ศ. ๒๓๑๔
 แล้ว ก็มีพ่อค้าชาวอเมริกันพากันส่งเรือของตนเข้ามาค้าขายกับจีนที่เมืองกวางตุ้ง
 บ้าง ในไม่ช้าพ่อค้าชาวอเมริกันก็กลายเป็นคู่แข่งที่สำคัญของพ่อค้าอังกฤษ ในปี
 พ.ศ. ๒๓๔๖ กองเรือของสหรัฐอเมริกาซึ่งมีนายพลเรือจัตวาเปออร์รี่เป็นผู้บังคับบัญชา
 ได้บีบบังคับให้ญี่ปุ่นเปิดประเทศเพื่อติดต่อกับค้าขายได้สำเร็จ

สำหรับการค้าในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น สหรัฐอเมริกายังไม่ได้ทำอย่าง
 แพร่หลายและกว้างขวางนัก ได้แต่ส่งเรือมาเพียงไม่กี่ลำ ในปี พ.ศ. ๒๓๗๖ ได้
 ส่งทูตเข้ามาขอทำสัญญาค้าขายกับไทย และมีมิชชันนารีอเมริกันตามเข้ามาเผยแพร
 ศาสนาและวิทยาการใหม่ ๆ ด้วย ในปี พ.ศ. ๒๓๙๔ ไทยก็ได้ทำสนธิสัญญา
 สันติภาพ มิตรภาพ พาณิชยและการเดินเรือกับสหรัฐอเมริกา จนต่อมาเมื่อสหรัฐ
 อเมริกาได้มาปกครองหมู่เกาะฟิลิปปินแทนสเปนในปี พ.ศ. ๒๔๔๑ สหรัฐอเมริกา
 จึงมีผลประโยชน์ทางด้านการค้าต่าง ๆ ในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างมากจนปัจจุบันนี้

นอกจากประเทศมหาอำนาจที่กล่าวแล้วยังมีชาติยุโรปอื่น ๆ ที่เข้ามาค้าขายในบริเวณนี้ เป็นต้นว่า เคนมาร์ก ปรัสเซีย สวีเดน นอร์เว เบลเยียม อิตาลี ออสเตรีย ฮังการี และรัสเซีย แต่ชาติเหล่านี้ยังไม่มีบทบาทสำคัญทั้งทางการเมือง การค้า การเผยแพร่วัฒนธรรมและศาสนา ตลอดจนการยึดครองดินแดน แต่หลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ เยอรมนีและโซเวียตรุสเซียเริ่มมีอิทธิพลบ้าง หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ อิทธิพลของ ๒ ชาตินี้เด่นชัดขึ้น คือ โซเวียตรุสเซียมีอิทธิพลทางการเมือง ส่วนเยอรมันตะวันตกมีบทบาทสำคัญทางด้านการค้า

การที่ชาติยุโรปได้เข้ามาค้าขายเผยแพร่ศาสนาและยึดครองดินแดนนั้น ทำให้คนในเอเชียอาคเนย์ได้รับอิทธิพลของชนชาติยุโรปทางด้านต่าง ๆ ด้วย เป็นต้นว่า คริสต์ศาสนานิกายต่าง ๆ ระบบสังคมการดำเนินชีวิต การแต่งกาย การบันเทิง อาหาร การกิน ระบบการปกครอง ศิลปะ วรรณคดี ภาษา สถาบันกรรม วิทยาการใหม่ ๆ ความกตัญญูตามแนววิทยาศาสตร์ ซึ่งจะเห็นได้โดยทั่วไปในปัจจุบันนี้ บางครั้งความเจริญเหล่านี้ก็ขัดแย้งกับความเป็นอยู่และวัฒนธรรมดั้งเดิม ก่อความยุ่งยากและปัญหาทางสังคมขึ้นได้เช่นกัน

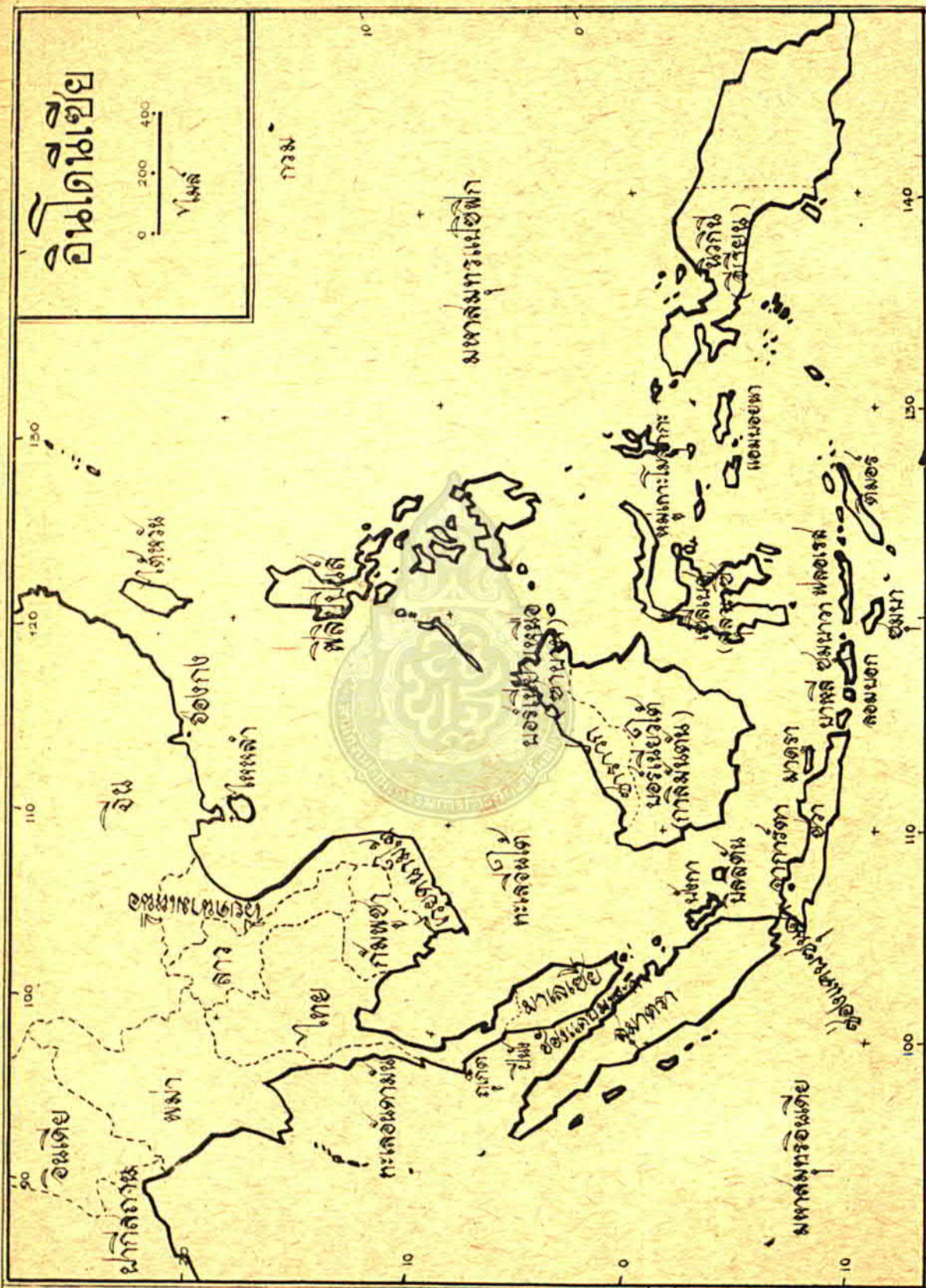

ประเทศอินโดนีเซีย

အသံသရာ

สตรีชาวบาทลือของไปวัด

การแต่งงานของเจ้าชายจากชวากลาง

ประเทศอินโดนีเซีย

ที่ตั้ง

อินโดนีเซียเกิมนั้นเรียกกันว่าหมู่เกาะอินเดีตะวันตก ออก ซอลันดาใต้ กรอบครองอยู่ประมาณ ๓๐๐ ปี ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๘ ได้ประกาศ อิสราภาพเป็นประเทศอินโดนีเซีย ตั้งอยู่ในบริเวณเส้นศูนย์สูตรระหว่าง ทวีปเอเชียกับทวีปออสเตรเลีย และระหว่างมหาสมุทรอินเดีกับ มหาสมุทรแปซิฟิก หรือถ้าจะกำหนดตามระยะรุ้ง ระยะแวง ก็อยู่ ระหว่างรุ้ง ๖ องศาเหนือกับ ๑๑ องศาใต้ และระหว่างระยะแวง ๔๕ ถึง ๑๕๑ องศาตะวันออก

อาณาเขต

ทิศเหนือ	จดช่องแคบมะละกา	สหพันธมาเลเชีย	สิงคโปร์
	และทะเลจีนใต้		
ทิศตะวันออก	จดประเทศฟิลิปปินส์	มหาสมุทรแปซิฟิก	และ
	นิวกีนิตะวันออก		
ทิศใต้	จดมหาสมุทรอินเดีและทวีปออสเตรเลีย		
ทิศตะวันตก	จดมหาสมุทรอินเดี		

โดยเหตุที่อินโดนีเซียมีมหาสมุทร และทะเลล้อมรอบอยู่ และอยู่ระหว่าง ๒ ทวีปจึงมีลักษณะสำคัญพิเศษอยู่อย่างหนึ่ง คือ เป็นเสมือนชุมทางที่จะแยกไป ทิศต่อกับประเทศต่าง ๆ ใต้เกือบทั่วเอเชีย

เนื้อที่และขนาด อินโดนีเซียมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๑,๔๔๐,๐๐๐ ตารางกิโล-

เมตร ประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อยประมาณ ๓,๐๐๐ เกาะ เราจึงมักเรียกอินโด-นีเซียว่า "ประเทศ ๓,๐๐๐ เกาะ" มีเกาะใหญ่และสำคัญอยู่ ๕ เกาะด้วยกัน คือสุมาตรา ชวา กาลิมันตัน สุลาเวซี และ อีเรียนตะวันตก เกาะที่มีชื่อเสียง เป็นที่สนใจของนานาชาติได้แก่หมู่เกาะโมลุกกะ เป็นแหล่งปลูกเครื่องเทศที่มี ชื่อเสียงของโลกมาแต่สมัยโบราณ เกาะบาห์ลี อยู่ในความนิยมของนักทัศนาจร เพราะเป็นเกาะเดียวที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมอินดูไว้ เกาะบังกาและบิลลิตัน เป็นแหล่งผลิตดีบุก เกาะใหญ่น้อยเหล่านี้แบ่งออกได้เป็น ๔ หมู่ใหญ่ๆ คือ

๑. หมู่เกาะขนาดใหญ่ มีเกาะสุมาตรา ชวา มาดรา กาลิมันตันหรือบอร์เนียวใต้ สุลาเวซีหรือเซลีเบส กับเกาะใหญ่น้อยใกล้เคียง

๒. หมู่เกาะขนาดเล็กน้อย ได้แก่เกาะต่าง ๆ ซึ่งเรียงรายจากเกาะบาห์ลี ลอมบอกจนเลยเกาะติมอร์ไปเล็กน้อย

๓. หมู่เกาะโมลุกกะหรือหมู่เกาะเครื่องเทศ

๔. อีเรียนตะวันตก หรือเกาะนิวกินีตะวันตก ซึ่งองค์การสหประชาชาติได้มอบให้อยู่ในความดูแลของอินโดนีเซีย และกำหนดให้ออกเสียงประชามติว่าจะรวมอยู่กับอินโดนีเซียต่อไปหรือไม่ ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

ลักษณะภูมิประเทศ

เกาะใหญ่น้อยของอินโดนีเซียจะมีเทือกเขาอยู่ตอนกลาง มีที่ราบลุ่มและที่ราบชายฝั่งเพียงเล็กน้อย แต่อุดมสมบูรณ์เพราะเป็นดินภูเขาไฟ ภูเขาไฟมีจำนวนมากมายกที่ดับแล้วและยังคุกรุ่นอยู่ จึงทำให้เกิดแผ่นดินไหวบ่อย ๆ และเมื่อระเบิดก็ทำลาย

ภูเขาไฟกระกะดัว

ชีวิตผู้คนและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก ยอดเขาบางแห่งสูงถึง ๑๒,๐๐๐ ฟุต ภูเขาไฟที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีก็คือภูเขาไฟกระกะตัว ซึ่งอยู่บนเกาะทางช่องแคบซุนดา ระหว่างเกาะสุมาตรากับชวา ได้ระเบิดครั้งใหญ่เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๖ ทำให้เกาะถล่มไปราว ๒ ใน ๓ ส่วน กว้นถ้ำถ้ำถล่มสูงถึง ๑๗ ไมล์ และปลิวไปรอบโลก

ลักษณะภูมิอากาศ

มีอากาศอยู่ในเขตร้อนแถบมรสุม มีฝนตกชุก มี ๒ ฤดู คือฤดูฝน ซึ่งเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม และฤดูร้อนซึ่งเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนพฤษภาคม มีความชื้นสูง จำนวนน้ำฝนตามเกาะต่างๆ ไม่เท่ากัน เช่นบนเกาะกาลิมันตัน ฝนตกเฉลี่ยปีละ ๑๓๐ นิ้วฟุต ส่วนทางตะวันออกของหมู่เกาะซุนดาน้อยหรือซูลาเวซาร์ และที่ราบต่ำ มีฝนตกเฉลี่ยปีละ ๕๐ นิ้วฟุต สำหรับจาการ์ตา ซึ่งเป็นเมืองหลวง มีอุณหภูมิเฉลี่ยราว ๗๘ ฟาเรนไฮต์ น้ำฝนเฉลี่ยราว ๘๐ นิ้วฟุตต่อปี

อินโดนีเซียเป็นประเทศที่อุดมด้วยพืชผลและทรัพยากรธรรมชาติมากประเทศหนึ่งในเอเชีย ผลิตผลของประเทศได้แก่เครื่องเทศ พริกไทย ยางพารา กาวินิน (อินโดนีเซียสามารถผลิตเปลือกซิงโกนาได้มากที่สุดในโลก) ใบชา กาแฟ โกโก้ น้ำตาล มันสำปะหลัง มะพร้าวแห้ง น้ำมันปาล์ม น้ำมันมะพร้าว นุ่น หวาย น้ำมันสน ยาสูบ ข้าว ข้าวโพด ส่วนแร่ธาตุก็มี ดีบุก ถ่านหิน น้ำมัน บ็อกไซต์ มังกานีส ทองคำ นิกเกิล ส่วนสัตว์ป่าก็มีจำนวนมากมาย

การคมนาคมสื่อสาร

อินโดนีเซียมีถนนหนทางและทางรถไฟซึ่งทำไว้เป็นอย่างดี ในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ มีทางรถยนต์ประมาณ ๗๕,๐๐๐ กิโลเมตร ที่อยู่ในสภาพดีประมาณ ๕๖,๐๐๐ กิโลเมตร ทางรถไฟยาว ๖,๖๕๐ กิโลเมตร แต่ก็ยังไม่เพียงพอ ส่วนการเดินทางเรือติดต่อระหว่างเกาะต่าง ๆ ภายในประเทศก็มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและการปกครองประเทศ มีท่าเรือพอใช้ได้ สำหรับการเดินเรือระหว่างประเทศก็มีท่าเรือดี เครื่องอุปกรณ์ทันสมัยได้แก่ท่าเรือต้นจงเปรียกที่จาการ์ตา ท่าเรือเมืองสุราบายาบนเกาะชวา เมืองมีดานบนสุมาตรา ตามเกาะต่างๆ ก็พอจะจอดเรือได้ ทางอากาศ มี

สายการบินของตนเองชื่อ กรุตะ (กรุท) มีสนามบินนานาชาติที่มีชื่อคือ เกมะจอร์น (Kemajoran) ที่จาการ์ตา

การสื่อสารก็มีไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ วิทยุ ใช้ในการติดต่อระหว่างหมู่เกาะต่าง ๆ และกับต่างประเทศ

ลักษณะพลเมือง

๑. จำนวนพลเมือง ตามการคำนวณ ปี พ.ศ. ๒๕๑๐ อินโดนีเซียมีพลเมืองประมาณ ๑๑๓ ล้านคน ในจำนวนนี้อาศัยอยู่บนเกาะชวาเสียประมาณ ๖๕ ล้านคน

๒. เชื้อชาติ ก. พลเมืองส่วนใหญ่เป็นเชื้อชาติอินโดนีเซีย ซึ่งมีรูปร่างเตี้ย ผิวคล้ำหรือสีน้ำตาล ผมหยิกสลด้วยหนา ค้ำ จมูกกว้างใหญ่ ริมฝีปากหนา

ข. พลเมืองส่วนน้อยมีเชื้อชาติต่าง ๆ เช่น นิกิริโต จีน อาหรับ คัทซ์ ยูเรเซีย บาคัก บาห์ลี ตะยัก มินังกะเบา เป็นต้น

แต่เนื่องจากได้มีการอพยพโยกย้ายถิ่นที่อยู่กันอยู่เสมอ จึงทำให้เชื้อชาติเหล่านี้ผสมกันมากขึ้น

ภาษา ภาษาที่ใช้อยู่ตามเกาะต่าง ๆ มีประมาณ ๒๕๐ ภาษา แต่ปัจจุบันคนส่วนใหญ่พูดภาษาอินโดนีเซีย ซึ่งคล้ายคลึงกับภาษามลายู และใช้เป็นภาษาของทางราชการ ภาษาที่สำคัญรองลงมาก็คือภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาที่สองของประเทศและมีเรียนกันในชั้นมัธยมศึกษา ภาษา นอกจากนั้นก็มีภาษาคัทซ์ อาหรับ สันสกฤตและภาษาถิ่นตามเกาะต่าง ๆ รัฐบาลอินโดนีเซียพยายามส่งเสริมการใช้ภาษาอินโดนีเซียของคนให้แพร่หลายทั่วประเทศ

ศาสนา ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ พลเมือง ๙๐ เปอร์เซ็นต์นับถือ แต่รัฐธรรมนูญอินโดนีเซียก็ทำให้เสรีภาพทางศาสนา ไว้อย่างกว้างขวาง จึงมีศาสนาอื่นที่มีผู้นับถืออยู่ เช่น ศาสนาฮินดู นับถือกันมากในเกาะบาห์ลี ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ นับถือกันที่เกาะแอมบอยนา เกาะสุลาเวซี สุมาตราภาคเหนือ ภาคกลางของเกาะติมอร์ และกาลิมันตัน

ส่วนการนับถือผีสาว เทวดา และไสยศาสตร์ มีอยู่ในหมู่ชนเผ่าต่าง ๆ ตามเกาะต่าง ๆ โดยทั่วไป

ความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์

สมัยก่อนประวัติศาสตร์

นักโบราณคดีได้ขุดพบกะโหลกศีรษะและชิ้นส่วนกระดูกของมนุษย์บริเวณลุ่มแม่น้ำไซโลบนเกาะชวา ซึ่งลงความเห็นกันว่าเป็นของมนุษย์สมัยดึกดำบรรพ์ มีอายุเก่าแก่รุ่นแรกของโลกเท่าที่ค้นพบ และได้เรียกชื่อว่า มนุษย์ชวา (Java Man) แต่ยังมีลักษณะเป็นมนุษย์วานร คือ ครึ่งลิงครึ่งมนุษย์ ยังยึดตัวตรงไม่ได้ มีความสามารถเพียงเก็บของป่า ล่าสัตว์มาเป็นอาหาร มักท่องเที่ยวไปตามป่าสูง ป่าดิบตามริมแม่น้ำและฝั่งทะเล อาศัยอยู่ในถ้ำหรือเพิงที่ทำขึ้นอย่างหยาบ ๆ

ต่อมาได้ขุดพบกะโหลกศีรษะของมนุษย์อีกพวกหนึ่งให้ชื่อว่า มนุษย์วัจจัค (Wadjak Man) พวกนี้มีลักษณะเป็นมนุษย์ที่แท้จริง หลังจากนั้นก็มีชนเผ่าต่าง ๆ อพยพจากแผ่นดินใหญ่ของทวีปเอเชียเข้ามายังหมู่เกาะของอินโดนีเซีย พวกที่อพยพเข้ามาหลังสุดและสำคัญที่สุดได้แก่ชนเผ่าอินโดนีเซีย

ความเจริญของชนเผ่าอินโดนีเซีย

ชนเผ่านี้ได้อพยพเข้ามายังหมู่เกาะในราว ๑,๕๐๐ ปี ก่อนพุทธกาล พวกนี้มีความเจริญสูงขึ้น รู้จักทำเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำด้วยหินฝีมือประณีต ชัดเกลี้ยงเกลาทำเป็นขวานหินรูปต่าง ๆ มีฝีมือในการปั้นภาชนะใช้หุงต้มและเก็บอาหาร มีรูปแบบการตกแต่งและขนาดต่าง ๆ กัน อยู่ประจำ ที่เป็นกลุ่มสังคมเกษตรกรรมมีอาชีพทางการเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ควาย หมู และเพาะปลูก เช่น รู้จักปลูกข้าวเจ้า ข้าวฟ่าง มีวิธีการทำไร่ข้าวกราวแบบเลื่อนลอย คือ โคนป่าเผาป่าใช้เป็นที่เพาะปลูก เมื่อดินจืดแล้วก็ย้ายที่ใหม่ และรู้จักวิธีการทอผ้า ถักนุ่งทำนาแบบถาวร บางที่ทำกันตามไหล่เขาก็มี แสดงถึงความเจริญก้าวหน้าทางเทคนิคของเกษตรกรรม บ้านเรือนที่อยู่ทำด้วยไม้ ไม้ไผ่ ยกพื้นสูงกันน้ำท่วมหรือสัตว์ร้าย เสื้อผ้าทำจากเปลือกไม้ มีความเชื่อถือในวิญญาณ ผีสาว เทวดา ตลอดจนสิ่งธรรมชาติอื่น ๆ และมักจะอุปโลกน์ให้

มีเทพเจ้าทรงอำนาจประจำอยู่ มีการทำพิธีบูชาชนิดต่าง ๆ มากมาย เพื่อเอาใจเทพเจ้าเหล่านั้นให้ช่วยบันดาลประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับตน หัวหน้าหมู่บ้านได้แก่ศาสนาจารย์ทำหน้าที่ปกครอง ดูแลศาสนกิจ รักษาความสงบ วางกำหนดกฎเกณฑ์สิทธิและหน้าที่ของคนในหมู่บ้าน มีอำนาจพิจารณาตัดสินลงโทษผู้กระทำความผิด ดังนั้นหัวหน้าจึงเป็นคนสำคัญ เป็นที่นับถือของคนในสังคม ตำแหน่งนี้บางทีก็สืบทอดกันมาในตระกูลของหัวหน้าเดิม บางครั้งก็มีการเลือกตั้ง สัญลักษณ์ประจำหมู่บ้านของชนเผ่าอินโดนีเซียก็คือ แท่งหินใหญ่วางพาดบนเสาหิน ๒ เสา เหมือนโครงประตู

สร้างไว้ในที่สูง ๆ เช่นยอดเขา สำหรับเป็นที่บูชาบรรพบุรุษและประกอบพิธีศักดิ์สิทธิ์

วายัง

หลังจากยุคหินใหม่นี้แล้ว ก็ถึงยุคโลหะ ชนเผ่าอินโดนีเซียรู้จักนำสัมฤทธิ์เหล็กมาทำเครื่องมือเครื่องใช้ การสร้างปฐนียสถานด้วยหินก็มีการแกะสลักภาพนูนจารึกเวทมนตร์คาถาประดิษฐ์เป็นลวดลายต่าง ๆ มีขนาดและแบบแปลก ๆ มีเทพนิยายเกี่ยวกับลัทธิความเชื่อถือ บางคนให้ความเห็นว่าคนทางเกาะชวารู้จักเล่นว้าย (คล้ายหนังตะลุงทางบักซ์ไคของไทย) รู้จักดนตรีชนิกกามีลัน (ดนตรีหลายชนิดรวมกันเป็นวงแบบมโหรี) และย้อมผ้าหลายสีที่เรียกกันว่าผ้าพิมพ์บาติก

ชาวอินเดียนำเอาความเจริญเข้ามายังอินโดนีเซีย

ชาวอินเดียนได้ติดต่อกับหมู่เกาะต่าง ๆ มาตั้งแต่ก่อนพุทธกาล บางพวกเป็นพวกลัทธิสงคราม บางพวกเป็นพ่อค้า ส่วนมากมาจากอินเดียนำเข้าได้ ในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชก็มีชาวอินเดียนอพยพมายังบริเวณนี้เป็นจำนวนมาก

ระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๕-๗ ชาวอินเดียนได้ตั้งถิ่นฐานชุมชนของตนขึ้นในแหลมอินโดจีน เกาะสุมาตรา และเกาะชวา โดยเหตุที่ชาวอินเดียนมีความเจริญรุ่งเรืองมาก่อนจึงได้นำเอาความเจริญทางด้านศิลปวิทยาการ การปกครอง กฎหมาย อักษร-ศาสตร์ ศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณีของตนมาเผยแพร่ด้วย โดยเฉพาะศาสนาฮินดู กับศาสนาพุทธมหายานทำให้ชาวเกาะมีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นอย่างรวดเร็ว และได้มีการรวบรวมจัดตั้งเป็นรัฐต่าง ๆ ขึ้น นำเอาวิธีการปกครองและขนบธรรมเนียมต่าง ๆ แบบอินเดียนมาใช้

อาณาจักรศรีวิชัย (พุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๔)

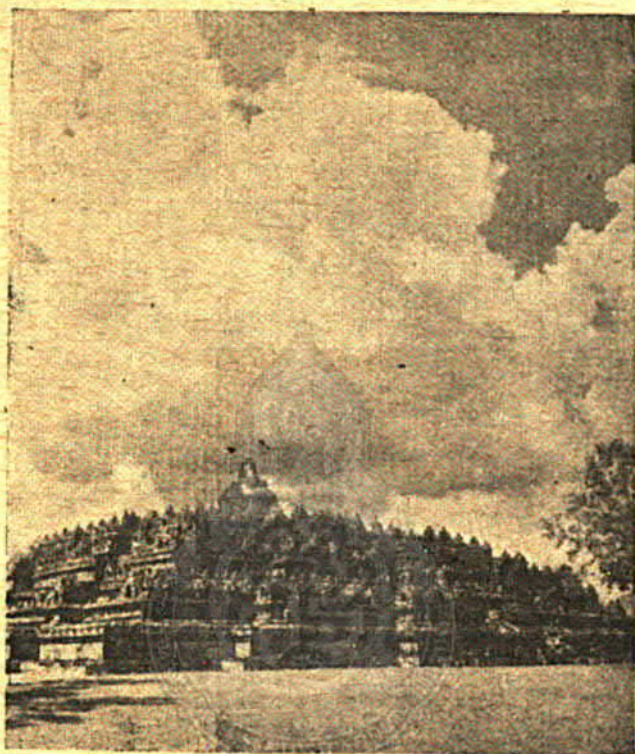
อาณาจักรศรีวิชัยนับเป็นอาณาจักรแรกที่มีอำนาจเป็นปึกแผ่น อาณาเขตกว้างขวางและมีความเจริญรุ่งเรืองในต่าง ๆ มากมาย ในชั้นแรกศรีวิชัยเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมฮินดู โดยมีเมืองหลวงที่ปาเลมบัง บนฝั่งตะวันออกของเกาะสุมาตรา ในพุทธศตวรรษที่ ๑๓ ได้กลายเป็นอาณาจักรที่มีอำนาจทางทะเลที่เข้มแข็ง กุมเส้นทางการค้าทางทะเลไว้ได้ และเป็นศูนย์กลางของการศึกษาพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ในพระบรมราชูปถัมภ์ของกษัตริย์ราชวงศ์ไศเลนทร์ ประชาชนได้พากันนับถือด้วย จึงทำให้พุทธศาสนาฝ่ายมหายานเจริญรุ่งเรืองมาก

พระพุทธรูปสมัยศรีวิชัยเรื่องอำนาจ

ในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๔ ภายใต้วังราชวงศ์ไศเลนทร์ที่ปกครองอาณาจักรศรีวิชัยอยู่นั้นได้ขยายอาณาเขตกว้างขวางออกไปอีกโดยอาศัยกองทัพเรืออันเข้มแข็งได้รุกรานทั้งปวงในสุมาตรา ชวา มลายู บาห์ลี บอร์เนียว และหมู่เกาะใกล้เคียง อันเป็นของประเทศอินโดนีเซียในปัจจุบันนี้ ทั้งยังได้แผ่อิทธิพลขึ้นมาถึงไชยา และไปถึงฟิลิปปินส์ ได้ส่งกองทัพเรือไปตีดินแดนชายทะเลของญวนขึ้นไปถึงตังเกี๋ยถึง ๒ ครั้ง และเข้าไปมีอิทธิพลในกัมพูชาอยู่ชั่วระยะหนึ่ง จึงนับว่าเป็นสมัยที่ศรีวิชัยมีอำนาจรุ่งเรืองที่สุด ในขณะเดียวกันความเจริญด้านต่าง ๆ ก็มี เช่น การค้าทางทะเล การศึกษา พุทธศาสนา ภาษาสันสกฤต และวรรณคดี ศิลปสถาปัตยกรรม มีศิลปกรรมทั้งแบบฮินดูและแบบพุทธเจริญรุ่งเรืองมากโดยเฉพาะบนเกาะชวา มีวัดสวย ๆ ปฏิมากรรมงาม ๆ มากมาย ปุณนิยสถานที่สำคัญซึ่งสร้างขึ้นในยุคนั้นและเหลือมาจนถึงปัจจุบันนี้ ได้แก่สถูปโบโรบูดร์ ในชวากลาง ซึ่งสร้างขึ้นอย่างใหญ่โตงดงาม ถือเป็นสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา จึงเห็นได้ว่าอาณาจักรศรีวิชัยยุคนั้นมีความยิ่งใหญ่เจริญรุ่งเรือง

ทั้งทางวัฒนธรรม ศิลปกรรม วิทยาการด้านต่าง ๆ มีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ และ
มั่นคงทางการเมือง เป็นศูนย์กลางการติดต่อและชุมทางการค้าระหว่างจีนกับอินเดีย
และอาหรับ

โบโรบูดอร์

แต่พอถึงพุทธศตวรรษที่ ๑๕ เศรษฐภาพของราชวงศ์ไศเลนทร์ก็เสื่อมลง เพราะ
กัมพูชา ชาว เขมร เป็นอิสระ ชาว ไทตั้งตัวเป็นคู่แข่งศรีวิชัยตลอดมา แต่มาในราว
กลางพุทธศตวรรษที่ ๑๖ ชาวไทกลับตกไปอยู่ในอำนาจของราชวงศ์ไศเลนทร์อีก
ครั้งหนึ่ง

ระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๗ ศรีวิชัยได้ทำสงครามทางทะเลกับอาณาจักร
โจฬะแห่งอินเดียภาคใต้หลายครั้ง โจฬะตีได้ศรีวิชัย แต่ศรีวิชัยก็สามารถฟื้นตัวได้
และกลับมีอำนาจขึ้นอีก ถึงกับได้ส่งกองทัพไปโจมตีลังกาถึง ๒ ครั้ง ในราวปลาย
พุทธศตวรรษที่ ๑๘ แต่ไม่สำเร็จ จากนั้นอาณาจักรศรีวิชัยก็เริ่มเสื่อมลง และหมด
อำนาจไปในปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๙ ทั้งนี้เป็นเพราะการขยายอำนาจของอาณาจักร

สุโขทัยลงมาทางแหลมมลายู ชาวไทแยกตัวเป็นอิสระอีก เกิดมีรัฐอิสระใหม่ ๆ มีอำนาจ
ขึ้นในสุมาตรา และการแผ่อิทธิพลของพวกมุสลิม

อาณาจักรทางชาวตะวันออก

ในขณะที่อาณาจักรศรีวิชัยเสื่อมอำนาจลงนั้น รัฐต่าง ๆ ทางชาวตะวันออกซึ่ง
มีพลเมืองส่วนใหญ่ยังนับถือศาสนาฮินดูอยู่ได้แยกตัวเป็นอิสระ มีกษัตริย์ราชวงศ์
สัตยชัยปกครองอยู่บริเวณเมืองมาลัง มาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๑๔ แต่บางครั้งก็ต้อง
ตกอยู่ใต้อำนาจของราชวงศ์ไศเลนทร์แห่งศรีวิชัย เมื่อศรีวิชัยต้องทำสงครามกับโจพะ
ระหว่างพุทธศตวรรษที่ ๑๖-๑๗ นั้น ทางชาวตะวันออกก็รับสร้างความสำเร็จรุ่งเรือง
กันต่าง ๆ โดยเฉพาะในรัชสมัยของพระเจ้าธรรมวงศา (พ.ศ. ๑๕๒๘-๑๕๔๙)
และพระเจ้าไอรังคะ (พ.ศ. ๑๕๖๒-๑๕๙๒) คือ

๑. ส่งเสริมการค้าทางทะเลกับหมู่เกาะเครื่องเทศและดินแดนใกล้เคียง เช่น
มอญ เขมร จามปา เป็นต้น โดยมีเมืองสุราบายาเป็นเมืองท่าสำคัญ และได้นำความ
มั่งคั่งมาสู่ชาวตะวันออกเป็นอันมาก

๒. ส่งเสริมการเพาะปลูก

๓. รวบรวมกฎหมาย

๔. ส่งเสริมการศึกษาและวรรณคดี มีการแปลหนังสือวรรณคดีภาษาสันสกฤต
ของอินเดียออกเป็นภาษาชวา เช่นหนังสือ มหาภารตะ กวีประจำราชสำนักของ
พระเจ้าไอรังคะ ชื่อ มะปุกันวะ ก็ได้แต่งหนังสือชื่อ อรชุนวิวาหะ เพื่อสรรเสริญ
เฉลิมพระเกียรติในพระราชพิธีอภิเษกสมรสของพระองค์กับเจ้าหญิงศรีวิชัย เรื่องราว
การรบของพระเจ้าไอรังคะก็ได้มีการดัดแปลงนำไปใช้เล่นหนัง ที่เรียกว่า วายัง
เค้าเรื่องอุเทนของไทยเราก็นำมาจากประวัติศาสตร์ของชวาในระบายนี้อเอง

๕. ส่งเสริมศาสนาฮินดูนิกายต่าง ๆ เช่นนิกายนับถือพระศิวะ นิกายนับถือ
พระวิษณุ รวมทั้งพุทธศาสนาเถรวาทด้วย มีการทำพิธีบูชา สร้างเทวรูปและ
ศาสนสถานขึ้นมากมาย แม้แต่กษัตริย์เองก็มักถือว่าพระองค์เป็นเทพเจ้าอวตารลงมา
เกาะบาหลีกกลายเป็นศูนย์กลางของลัทธิฮินดู

๖. เสริมสร้างกำลังทหารและยกไปรุกรานศรีวิชัยเป็นครั้งคราวแต่ก็ไม่ได้ผล
 ภายหลังสมัยพระเจ้าไธรรลึงคะแล้วชาวตะวันออกก็แตกแยก มีการจัดตั้ง อาณา-
 จักรเคศิรี ขึ้นใหม่ ในระยะนี้การค้าเครื่องเทศยิ่งรุ่งเรืองยิ่งขึ้น พวกพ่อค้าอาหรับ
 อินเดีย เปอร์เซีย และพ่อค้าที่นับถือศาสนาอิสลามเริ่มได้รับความนิยมและสนิทสนม
 กับชาวพื้นเมืองมากขึ้น แต่ก็ยังไม่มีการเผยแผ่ศาสนาอิสลาม เพราะมัวสนใจอยู่กับการ
 การค้าเครื่องเทศ อาณาจักรเคศิรีหมดอำนาจไปในปี พ.ศ. ๑๗๖๕

ในปี พ.ศ. ๑๗๖๕ นี้เองก็ได้มีอาณาจักรสิงห์ค้ำสำหรับ เกิดขึ้นและพยายาม
 ที่จะสร้างอาณาจักรให้กว้างใหญ่ไพศาล สามารถที่จะเกาะสุมาตราทำลายอำนาจของ
 ศรีวิชัยลงได้ ได้สร้างศิลปกรรมที่เป็นแบบชาวแท้ ศาสนาพุทธมหายานกับศาสนา
 ฮินดูนิกายต่าง ๆ ผสมผสานกันสนิท มีการนับถืออำนาจลึกลับของเทพเจ้าต่าง ๆ
 กษัตริย์เองก็ทรงปฏิบัติกิจทางศาสนาทั้ง ๒ อย่างร่วมกัน

ในปี พ.ศ. ๑๘๓๕ อาณาจักรนี้ก็หมดอำนาจลงเพราะได้เกิดการกบฏยึดอำนาจ
 ภายในชาว และกองทัพเรือของกุบไลخانจากจีนก็ยกมารุกรานเนื่องจากพระเจ้า
 กตุณฑรทรงขับไล่ทูตของกุบไลخانที่ส่งมาเรียกร้องบรรณาการจากชาวตะวันออกเมื่อ
 ปี พ.ศ. ๑๘๓๒

อาณาจักรมัชปาหิต (พ.ศ. ๑๘๓๕—๒๐๖๓)

ในระหว่างที่พวกกบฏยึดอำนาจในชาวตะวันออกนั้น เจ้าวิชัย ราชบุตรเขยของ
 พระเจ้ากตุณฑร กษัตริย์องค์สุดท้ายของสิงห์ค้ำสำหรับ ได้หนีไปรวบรวมกำลังที่เกาะ
 มาตุรา แล้วยกมาปราบปรามพวกกบฏสำเร็จ จึงสถาปนาพระองค์เป็นกษัตริย์ ตั้ง
 อาณาจักรมัชปาหิตขึ้นในปี พ.ศ. ๑๘๓๕ ยอมรับรองท่าไมตรีกับจีน และเริ่มสร้าง
 ความเป็นปึกแผ่นให้กับอาณาจักรนี้ ซึ่งเป็นเวลาเดียวกันกับที่อาณาจักรสุโขทัยมีอำนาจ
 เจริญสูงสุดในรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหง

อาณาจักรมัชปาหิตได้ขยายอาณาเขตกว้างขวางและเจริญรุ่งเรืองมากอาณาจักร
 หนึ่งในประวัติศาสตร์อินโดนีเซีย โดยเฉพาะในรัชสมัยของพระเจ้าฮายัมวูruk (พ.ศ.
 ๑๘๙๓—๑๙๓๒) ซึ่งเป็นหลานของพระเจ้าวิชัย เพราะพระองค์ได้อัครมหาเสนาบดี

คนสำคัญ คือ กัทยาห์มาคา (ชาวอินโดนีเซียถือว่าเป็นวีรบุรุษคนสำคัญของชาติ) ได้ช่วยขยายอาณาจักรให้กว้างใหญ่ไพศาลและยิ่งใหญ่ มัชปาหิตได้ปกครองชาวสุมาตรา บอร์เนียว สุลาเวซี โมลุกกะ และหมู่เกาะต่าง ๆ ซึ่งเคยอยู่ในปกครองของศรีวิชัย กับทั้งยังได้เรียกร้องสิทธิที่จะปกครองดินแดนอื่น ๆ ซึ่งศรีวิชัยเคยปกครองมาก่อน เช่น มลายู ไทรบุรี ปัตตานี ไทย กัมพูชา จามปา และอันทาม แต่ก็ไม่สำเร็จเพราะอาณาจักรกรุงศรีอยุธยามีอำนาจขึ้น จนสามารถมีอิทธิพลเหนือดินแดนลุ่มน้ำเจ้าพระยา แหลมมลายู และกัมพูชา แต่อย่างไรก็ตามความยิ่งใหญ่ความเจริญของศาสนาฮินดู ศิลปกรรม วัฒนธรรม การค้า ทำให้ชาวอินโดนีเซียภาคภูมิใจว่า สมัยของพระองค์เป็นสมัยทองของประวัติศาสตร์อินโดนีเซีย เป็นที่น่าเสียดายว่า ความยิ่งใหญ่ของมัชปาหิตได้เสื่อมลงอย่างรวดเร็ว ภายหลังพระเจ้าายัมมวรุทสันพระชนม์แล้ว สาเหตุเป็นเพราะ

๑. มัชปาหิตพยายามรวมอำนาจไว้บนเกาะชวาตะวันออกแต่เพียงแห่งเดียว ทำให้ดินแดนอื่นไม่พอใจ
๒. พยายามที่จะควบคุมผูกขาดการค้าแต่ผู้เดียว ทำให้รัฐอื่นอิจฉา
๓. เกิดศึกกลางเมืองแย่งชิงอำนาจและราชสมบัติกันไม่หยุดหย่อน
๔. ศาสนาอิสลามแพร่หลายเข้ามาทำลายอิทธิพลศาสนาฮินดูซึ่งอาณาจักรมัชปาหิตรับรองอยู่ ทำให้อำนาจทางการเมืองของมัชปาหิตพลอยถูกทำลายไปด้วย เพราะชนชั้นปกครองที่หันไปนับถือศาสนาอิสลามเข้มแข็งกว่า
๕. จักรพรรดิยงโล่แห่งราชวงศ์เหม็งของจีนได้ส่งกองทัพเรือในบังคับบัญชาของเซ่งโห มาบังคับเอาบรรณาการและปราบปรามดินแดนที่ไม่ยอมอ่อนน้อม ทำให้ดินแดนใต้การปกครองของมัชปาหิตเกรงกลัว จึงแยกตัวไปอยู่ใต้อารักขาและส่งบรรณาการให้จีน เป็นอิสระไม่ยอมขึ้นอยู่กับมัชปาหิตอีกต่อไป โดยเฉพาะอาณาจักรที่หันไปนับถือศาสนาอิสลามแล้ว เช่น อาณาจักรติมัล ในชวากลาง สุมาตรา มะละกา มัชปาหิตก็ปราบไม่สำเร็จ ในที่สุดอาณาจักรนี้ก็เสื่อมลงและหมดอำนาจไปในปี พ.ศ. ๒๐๖๓ อาณาจักรอันกว้างใหญ่ก็แตกแยกเป็นรัฐอิสระย่อยๆ มากมาย แข่งขันกันเอง รอเวลาที่ชาตินิโอรปะจะเข้ามาครอบครอง

การเผยแพร่ศาสนาอิสลาม

เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในสมัยอาณาจักรมัชปาหิตอย่างหนึ่ง ก็คือการที่ศาสนาอิสลามเข้ามาฝังรากมั่นคงในอินโดนีเซีย จนกลายเป็นศาสนาประจำชาติของอินโดนีเซียมาจนถึงปัจจุบันนี้

ศาสนาอิสลามนี้เป็นศาสนาของพวกพ่อค้าอาหรับ เปอร์เซีย เมื่อพวกนี้เข้ามาค้าขายในอินเดี๋ย มลายู และอินโดนีเซีย บางพวกก็มาตั้งถิ่นฐานอยู่ประจำตามเมืองท่าต่าง ๆ ค้าขายเครื่องเทศ สินค้าพื้นเมืองจนร่ำรวย แต่พ่อค้าเหล่านี้ก็อยากร่ำรวยมากยิ่งขึ้นอีก และเห็นว่าหากชักชวนให้ชาวพื้นเมืองนับถือศาสนาและมีขนบธรรมเนียมอย่างตนได้ ก็จะทำให้ค้าขายสะดวกยิ่งขึ้น จึงได้เริ่มเผยแพร่ศาสนาอิสลามควบคู่ไปกับการค้าขาย และที่น่าสังเกตก็คือชาวพื้นเมืองยอมรับนับถือศาสนาอิสลามโดยสมัครใจ เพราะเห็นว่าศาสนาอิสลามเป็นเครื่องหมายแห่งความมั่งคั่งร่ำรวย และความสำเร็จทางการค้า พ่อค้าอาหรับ เปอร์เซียซึ่งนับถือศาสนาอิสลามก็ล้วนแต่เป็นคนร่ำรวยทั้งนั้น และเมื่อผู้นำของตนเลื่อมใสตนก็นับถือตามผู้นำไปด้วย เหตุนี้เองศาสนาอิสลามจึงแพร่หลายอย่างรวดเร็ว และฝังรากมั่นคงโดยที่พ่อค้ามุสลิมไม่จำเป็นต้องใช้ความพยายามมากเหมือนที่อื่น ๆ

แรกที่เกี่ยวศาสนาอิสลามได้เข้ามามีศูนย์กลางใหญ่อยู่ที่เมืองมะละกา บนแหลมมลายู ก่อน เมื่อราวพุทธศตวรรษที่ ๒๐ เพราะมะละกาขณะนั้นเป็นศูนย์กลางการค้าเครื่องเทศและคุมเส้นทางเดินเรือผ่านช่องแคบมะละกา เจ้าเมืองก็หันมานับถือศาสนาอิสลาม จากนั้นพ่อค้าเปอร์เซีย อาหรับ ก็นำไปเผยแพร่ตามเมืองท่าของอินโดนีเซีย มีผู้คนนับถือมากขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นกัน จนทำลายอิทธิพลศาสนาฮินดูในเกาะชวาลงได้ พวกที่นับถือศาสนาฮินดูนั้นอยู่กึ่งอพยพไปอยู่เกาะบาตัส ซึ่งเป็นเกาะเดียวที่ยังคงนับถือศาสนาฮินดูมาจนปัจจุบันนี้ เมื่อศาสนาอิสลามเผยแพร่ไป ณ ที่ใดก็นำเอาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ศิลปสถาปัตยกรรม แนวความคิด ระบบสังคม ภาษาและวรรณคดีแบบอิสลามเข้าไปด้วย ดังนั้นคัมภีร์โคหร่าน และสุเหร่าจึงมีมากขึ้น ชื่อผู้นำก็ใช้ภาษาอาหรับและมีคำสุลต่านนำหน้า

ต่อมาเมื่อโปรตุเกสสมัยกษัตริย์มะละกาได้ในปี พ.ศ. ๒๐๕๔ ศูนย์กลางเผยแพร่ศาสนาอิสลามจึงย้ายไปอยู่เกาะสุมาตรา เมื่ออาณาจักรมัชปาหิตหมดอำนาจแล้ว

ก็ย้ายไปที่ตึกในชวากลาง รัฐอิสระต่าง ๆ ที่พากันนับถือศาสนาอิสลามก็เป็นกำลังสำคัญในการเผยแพร่ศาสนาอิสลามในอินโดนีเซีย เป็นต้นว่าสุลต่านอะกุง ชันโยโกร กุซุม แห่งอาณาจักรมะตะรามในชวากลาง (พ.ศ. ๒๑๕๖-๒๑๘๔) ได้พยายามรวบรวมอาณาเขตให้เป็นปึกแผ่นส่งเสริมศาสนาอิสลาม แต่ก็ประสบความล้มเหลว เพราะฮอลันดาได้เข้ามามีอิทธิพลเสียก่อน แต่อย่างไรก็ตาม ก่อนที่ฮอลันดาจะมีอำนาจ เกาะต่าง ๆ ในอินโดนีเซียส่วนมากก็นับถือศาสนาอิสลามหมดแล้ว

อิทธิพลชาวยุโรปในอินโดนีเซียและการยึดครองดินแดนของเนเธอร์แลนด์

ในบรรดาชาวยุโรปที่เข้ามาค้าขายทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โปรตุเกสเป็นชาติแรกที่เข้ามายึดครองดินแดนและคุ้มครองการเดินเรือ การค้าเครื่องเทศในแถบหมู่เกาะของอินโดนีเซีย โปรตุเกสเข้ามาในโอกาสเหมาะ เพราะขณะนั้นดินแดนอินโดนีเซียแตกแยกเป็นรัฐอิสระมากมาย ไม่เข้มแข็งและยังสู้รบแย่งชิงอำนาจกันเอง เมื่อโปรตุเกสได้มะละกาแล้วก็ขยายอิทธิพลคุ้มครองการค้าตามหมู่เกาะต่าง ๆ ของอินโดนีเซีย แต่ยังไม่มีความมุ่งหมายที่จะสร้างจักรวรรดินิยมยึดครองดินแดนแถบนี้

ต่อมาในตอนปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๒ ฮอลันดากับอังกฤษก็เข้ามาตั้งมั่นตามเมืองชายทะเลบางแห่ง และค้าขายแข่งกับโปรตุเกส ได้สร้างสถานีการค้า บัอม-ปราการ ทำเรือขึ้น และในที่สุดก็สามารถกำจัดอิทธิพลโปรตุเกสออกไปหมดสิ้น

บริษัทอินเดียตะวันออกของฮอลันดา ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๑๔๔ ก็ได้ขยายการค้าและขยายอาณานิคมให้กว้างขวางออกไป นับแต่ปี พ.ศ. ๒๑๖๒ เป็นต้นมา บริษัทนี้ก็ยึดครองเกาะในอินโดนีเซียทีละเกาะจนหมดโดยใช้วิธีบังคับให้รัฐต่างๆ ยอมอ่อนน้อมบ้าง ใช้กำลังปราบปรามยึดครองเอาบ้าง แทรกแซงกรณีพิพาทระหว่างรัฐแล้วใช้อิทธิพลครอบครองเอาบ้าง บริษัทอินเดียตะวันออกของฮอลันดาสามารถปกครองดินแดนเหล่านี้อยู่ได้ประมาณ ๒๐๐ ปี แต่ในที่สุดฐานะการเงินของบริษัทไม่มั่นคง การบริหารงานก็ไม่เรียบร้อย บีบคั้นเกินไป ทำให้ชาวอินโดนีเซียก่อการปฏิวัติบ่อยๆ บริษัทจึงจำต้องยุบตัวเอง โอนกิจการต่างๆ ให้อยู่ในความดูแลของรัฐบาลฮอลันดาตั้งแต่วันที่ พ.ศ. ๒๓๔๒ รัฐบาลฮอลันดาได้ส่งข้าหลวงใหญ่มาประจำที่ปัตตาเวีย (จาการ์ตาปัจจุบัน) ทำการปกครองตามลักษณะการปกครองอาณานิคม

ใช้วิธีการปกครองที่กดขี่บีบบังคับเอาผลประโยชน์จากประชาชน แต่มิได้เอาใจใส่ส่งเสริมความเป็นอยู่ของชาวอินโดนีเซียให้ดีขึ้น จึงทำให้ชาวอินโดนีเซียคิดทำการต่อสู้เพื่อเอกราชเรื่อยมา แต่ฮอลันดาก็สามารถปราบลงอย่างทารุณ

ระหว่างปี พ.ศ. ๒๓๕๔ — ๒๓๕๕ ได้เกิดมีสงครามขึ้นในยุโรป พระเจ้า-นโปเลียนมหาราชเข้ายึดครองฮอลันดา กษัตริย์ฮอลันดาต้องหนีไปพึ่งอังกฤษ รัฐบาลฮอลันดาจึงขอร้องให้อังกฤษช่วย พิทักษ์รักษา ทรัพย์สิน และดินแดนของตนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งอินโดนีเซียด้วย เมื่อเสร็จสงครามแล้วฮอลันดาก็กลับมาปกครองอินโดนีเซียตามเดิม แต่ฐานะทางการเงินตกต่ำมาก จนข้าหลวงใหญ่ฮอลันดาที่ปัตตาเวียใช้วิธีการบีบบังคับให้พลเมืองปลูกพืชผลที่ตนต้องการส่งเป็นสินค้าออก ทำให้ชาวอินโดนีเซียไม่พอใจอย่างยิ่ง จึงมีการกบฏบ่อยครั้งจนฮอลันดาคต้องเลิกวิธีการนั้นเสีย ในปี พ.ศ. ๒๔๒๐ แล้วหันมาใช้วิธีการอะลุ่มอล่วย โดยส่งเสริมสวัสดิการของประชาชน ให้โอกาสแก่ชาวอินโดนีเซียได้มีส่วนในการปกครอง โดยได้จัดสภาผู้แทนขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๖๑ เรียกว่าโฟล์คสราต และต่อมาทำให้อำนาจในทางนิติบัญญัติเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๐ แต่ในขณะเดียวกันขบวนการชาตินิยมอินโดนีเซียก็มีอิทธิพลกล้าแข็งขึ้น พยายามที่จะต่อสู้เรียกร้องเอกราช อย่างเช่นในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ คณะชาติได้ก่อการปฏิวัติแต่ถูกฮอลันดาปราบลงได้ ต่อมาปี พ.ศ. ๒๔๗๐ ดร. ซูการ์โนได้เป็นหัวหน้าพรรคคณะชาติ (พี. เอน. ไอ.) ดำเนินนโยบายไม่ยอมให้ความร่วมมือแก่ฮอลันดา จนต้องถูกจับกุมตัวและถูกเนรเทศหลายครั้ง

ต่อมาเมื่อเกิดสงครามเอเชียบูรพาขึ้น กองทัพญี่ปุ่นได้เข้ายึดครองปัตตาเวียและอินโดนีเซียในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๕ — ๒๔๘๘ เป็นเวลา ๓ ปี แม้ว่าญี่ปุ่นจะได้ช่วยเหลือให้ชาวอินโดนีเซียจัดตั้งรัฐบาลของตนเองขึ้น แต่ก็ต้องอยู่ใต้อิทธิพลของญี่ปุ่น และญี่ปุ่นยังบังคับเรียกร้องเอาวัตถุดิบยุทธ-ปัจจัย พืชผล จากอินโดนีเซีย ทั้งยังเกณฑ์ทหารและเกณฑ์แรงงานไปใช้ประโยชน์ในการรบของญี่ปุ่น ซูปรือระติได้เป็นหัวหน้าก่อการปฏิวัติ แต่ก็ถูกปราบลงได้

ในวันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ภายหลังญี่ปุ่นยอมแพ้ได้ ๒ วัน ดร. -ซูการ์โนก็ได้ประกาศเอกราชของอินโดนีเซีย จัดตั้งรัฐบาลสาธารณรัฐขึ้น มีซูการ์โนเองเป็นประธานาธิบดี ยึดถือหลักปรัชญาศีลา คือ

๑. นับถือพระผู้เป็นเจ้า
๒. มนุษยธรรม
๓. ซาตินิยม
๔. ประชาธิปไตย
๕. ความยุติธรรมแห่งสังคม

ได้ต่อต้านและสู้รบกับกองทัพอังกฤษและขอลันคาที่จะเข้ามายึดครองหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ขอลันคากับสาธารณรัฐอินโดนีเซียได้เจรจากันโดยมีลอร์ดกิลเลอรั่นชาวอังกฤษเป็นผู้ไกล่เกลี่ยและได้มีการลงนามในสัญญาถึงการยกยัดใน พ.ศ. ๒๔๙๐ ขอลันคายอมรับรองฐานะของรัฐบาลสาธารณรัฐให้ปกครองเหนือชาว สุมาตรา และมาตุรา และให้สถาปนาสหภาพเนเธอร์แลนด์—อินโดนีเซียขึ้นในวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๒ ซึ่งประกอบด้วยเนเธอร์แลนด์และสหรัรัฐอินโดนีเซีย แต่การปฏิบัติตามสัญญากำเนินไปไม่ได้ผล การสู้รบก็เกิดขึ้นอีกจนคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้มีมติให้หยุดยิง และได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยออสเตรเลีย เบลเยียมและสหรัฐอเมริกาเพื่อกำหนดการเรื่องการหยุดยิงประนีประนอมกัน ผลของการเจรจานี้ ได้มีการลงนามในสัญญาเรโนวิลล์เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๔๙๑ โดยกำหนดจะให้อินโดนีเซียได้รับเอกราชอย่างสันติ แต่พอถึงวันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๑ ขอลันคาก็ใช้กำลังโจมตีสาธารณรัฐอีก เข้ายึดเมืองจอกจาการ์ตา อันเป็นเมืองหลวงชั่วคราวของสาธารณรัฐและจับบุคคลสำคัญ เช่น ประธานาธิบดีซูการ์โน รองประธานาธิบดียัตตา คณะรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลจำนวนหนึ่งไป การสู้รบจึงดำเนินต่อไป องค์การสหประชาชาติจึงต้องเข้าแทรกแซงอีก การกระทำของขอลันคาถูกนานาชาติประณาม เพราะเป็นการละเมิดสัญญาเรโนวิลล์ และที่ประชุมประเทศเอเชียที่นิวเดลีก็เรียกร้องให้มอบเอกราชให้แก่อินโดนีเซีย ในที่สุดขอลันคาก็ตกลงในที่ประชุม ณ กรุงเฮก ปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ยอมมอบเอกราชให้แก่อินโดนีเซีย ซึ่งกระทำกัน ณ อัมสเตอร์ดัม เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ โดยมีนายกรัฐมนตรียัตตาเป็นผู้รับมอบ ประเทศอินโดนีเซียจึงได้เอกราชสมบูรณ์ตั้งแต่นั้นมา

ในขั้นแรกได้ปกครองแบบสหพันธ์สาธารณรัฐ ต่อมาเมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. ๒๔๙๓ แล้วก็เปลี่ยนมาเป็นแบบสาธารณรัฐจนถึงปัจจุบันนี้

เมื่อได้เอกราชแล้วอินโดนีเซียก็ดำเนินการพัฒนาประเทศอย่างเร่งรีบโดยมีรัฐบาลของประธานาธิบดีซูการ์โนเป็นกำลังสำคัญ พยายามสร้างชาติตามหลักปรัชญาที่ลาแต่ต้องประสบปัญหา คือ

๑. นักการเมืองพรรคการเมืองแก่งแย่งอำนาจและขัดแย้งกันเองจนทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อย ๆ

๒. ผู้นำและชาวอินโดนีเซียยังใหม่ต่อการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงทำให้ขาดเสถียรภาพและความมั่นคงทางการเมือง

๓. ความพยายามของรัฐบาลที่จะแก้ไขสถานการณ์ทางเศรษฐกิจให้กลับคืนดีถูกฝ่ายค้านขัดขวางอยู่เสมอ

๔. นโยบายต่างประเทศของรัฐบาลเป็นปฏิปักษ์ต่อระบบจักรวรรดินิยมอย่างรุนแรง และความพยายามที่จะขับไล่อิทธิพลและผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศออกไปทั้ง ๆ ที่ชาวอินโดนีเซียยังช่วยตัวเองไม่ได้ ทำให้กิจการต่าง ๆ หยุดชะงัก พรรคคอมมิวนิสต์กลับนิยมชมชอบเพราะได้ขยายอิทธิพลของตน และทำให้อินโดนีเซียขัดแย้งกับต่างประเทศมากขึ้นโดยเฉพาะประเทศฝ่ายโลกเสรี

๕. ความพยายามที่จะส่งเสริมลัทธิชาตินิยมอินโดนีเซีย ทำให้ชาวอินโดนีเซียมองชาติอื่นเป็นปรปักษ์ไปหมด

ด้วยเหตุต่าง ๆ เหล่านี้จึงทำให้อินโดนีเซียดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ก้าวร้าวรุนแรง เช่น

๑. ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๙๓ — ๒๕๐๕ พยายามเรียกร้องการปกครองอิเรียนตะวันออกจากฮอลันดาจนสำเร็จ โดยสหประชาชาติยอมให้อินโดนีเซียเข้าไปดูแลบริหารกิจการต่าง ๆ และเตรียมการเพื่อกำหนดฐานะในอนาคตของดินแดนส่วนนี้

๒. ดำเนินนโยบายเผชิญหน้ากับมาเลเซีย ประเทศเกิดใหม่ใน พ.ศ. ๒๕๐๖

๓. พยายามรวมกลุ่มแอฟโฟร — เอเชียัน เพื่อต่อต้านจักรวรรดินิยม และได้ประชุมที่เมืองบันดุงเป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘
๔. พยายามรวมกลุ่มประเทศใหม่ต่อต้านองค์การสหประชาชาติ จนซูการ์โนเองได้ประกาศให้อินโดนีเซียลาออกจากองค์การสหประชาชาติ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘

ในขณะที่ซูการ์โนกำลังเฟื่องฟูอยู่นี้ รัฐสภาได้ลงมติให้ซูการ์โนเป็นประธานาธิบดีตลอดชีพ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ก็ได้นำระบบ "โกตองโรยอง" (การสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน) มาใช้ดำเนินการวางแผนพัฒนาประเทศและปกครองแบบประชาธิปไตยแบบนำวิถี แต่การที่รัฐบาลและผู้นำมวลชนใจเรื่องนโยบายต่างประเทศกับชาตินิยม การฟื้นฟูเศรษฐกิจภายในประเทศกลับมิได้ผลียวแล ดังนั้นจึงทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ ค่าครองชีพสูงขึ้นถึง ๓๗ เท่าตัว และที่สำคัญก็คือนักการเมืองพรรคการเมือง และผู้นำทางศาสนา ทหาร พวกชาตินิยมและพวกคอมมิวนิสต์ก็คอยที่จะแย่งอำนาจกันอยู่เสมอ พวกทหารฝ่ายคอมมิวนิสต์อันมีนายพันโทอันตุงเป็นหัวหน้า ได้สู้รบกับทหารฝ่ายชาตินิยมของนายพลโทซูฮาร์โต ในที่สุดซูฮาร์โตก็กุมอำนาจไว้ได้ กวาดล้างฝ่ายคอมมิวนิสต์ให้หมดไป และจัดตั้งรัฐบาลลูกเงินขึ้นโดยตนเองเป็นผู้นำ วิจารณ์อำนาจของซูการ์โนลง และหันมาดำเนินนโยบายที่ผ่อนปรนเป็นมิตรกับฝ่ายโลกเสรี และหันไปสนใจการเศรษฐกิจภายในประเทศต่อไป

ต่อมาเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ สภาที่ปรึกษาประชาชนได้ลงมติให้ยุบตำแหน่งประธานาธิบดีตลอดชีพ และประกาศจะให้มีการเลือกตั้งประธานาธิบดีภายใน ๒ ปีข้างหน้า ซูการ์โนก็ยินยอมลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีที่ตนครองอยู่ และยินยอมให้ตั้งคณะรัฐบาลขึ้นใหม่ โดยแต่งตั้งให้ซูฮาร์โตเป็นประธานสภารัฐมนตรีหรือนัยหนึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีนั่นเอง ในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ซูฮาร์โตก็ได้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี

วัฒนธรรมความเจริญต่าง ๆ ของอินโดนีเซีย

๑. ศาสนา

ชาวอินโดนีเซียมีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ แต่ในรัฐธรรมนูญก็ได้ให้เสรีภาพในทางศาสนา ทุกคนมีสิทธิที่จะเผยแพร่ศาสนาของตนได้ เมื่อไม่เป็นการละเมิดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ทั้งนี้ประชาชนก็นับถือศาสนาคริสต์ พุทธ ฮินดู ซุนนี ช่งจือ ตลอดจนนับถือผีสางเทวดา การขัดแย้งทางศาสนาไม่มีถึงขั้นรุนแรงประหัตประหารกัน ทุกคนมีขนัตติธรรมทางศาสนา

ผู้แทนทางคริสต์ศาสนาได้ดำเนินงานทางด้านสังคมและการศึกษาอย่างเข้มแข็ง เช่น สร้างโรงพยาบาล โรงเรียนเด็กกำพร้า โรงเรียนและสถานสงเคราะห์อื่น ๆ ส่วนสมาคมมุสลิมก็ได้ช่วยอบรมประชาชน ดำเนินงานสังคมสงเคราะห์ งานทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจของประชาชน สร้างโรงเรียน โรงพยาบาล และสถานสงเคราะห์อื่น ๆ สร้างสุเหร่า บนเกาะบาหลีก็มีการปฏิบัติกิจทางศาสนาฮินดูอยู่เป็นประจำ มีโบสถ์วิหารเทพเจ้าซึ่งสร้างอย่างวิจิตรพิสดาร

ในด้านการศึกษาทางศาสนา อินโดนีเซียอนุญาตให้มีมหาวิทยาลัยคาทอลิก มหาวิทยาลัยอิสลาม สอนศาสนาชั้นสูงได้ เช่น ในจอกจาการ์ตา และอนุญาตให้สมาคมศาสนาติดต่อกับองค์การศาสนาในต่างประเทศได้

สมาคมศาสนาเหล่านี้ได้ช่วยเหลือประเทศในด้านการสังคมสงเคราะห์เป็นอย่างมาก

๒. ประเพณีที่น่าสนใจ

ประเพณีของชาวอินโดนีเซียมักมีการจัดพิธีและงานฉลองควบคู่กันไปอย่างเอิกเกริกหรูหรา และมีแตกต่างกันไปตามเกาะต่าง ๆ แต่ส่วนใหญ่เป็นพิธีการเกี่ยวกับการเกิด การแต่งงาน การตาย การรื่นเริงตามฤดูกาล และมีส่วนเกี่ยวข้องกับพิธีทางศาสนาอยู่เสมอ เกาะที่มีพิธีการฉลองเกี่ยวกับประเพณีมากที่สุดได้แก่บาหลี

เช่น ประเพณีการแต่งงาน ซึ่งคู่บ่าวสาวจะแต่งด้วยแพพรพรรณ เครื่องประดับทั้งคางม มีขบวนแห่แห่นเป็นการเอิกเกริก ประเพณีอื่น ๆ ก็มี เป็นต้นว่า

- ประเพณีแข่งวัวที่เกาะมาคูรา
- ประเพณีลงแขกดำนาและเกี่ยวข้าว
- ประเพณีแต่งงานซึ่งแตกต่างกันไปตามเกาะต่าง ๆ
- ประเพณีทำศพในเกาะบาหลิ
- ประเพณีถือบวชของชาวมุสลิม
- ประเพณีทำบุญและบูชาเทพเจ้าตามวัดในเทศบาลต่าง ๆ ของชาวบาหลิ

ในพิธีต่าง ๆ เหล่านี้ นอกจากจะมีงานฉลองแล้วยังมีการละเล่นพื้นเมือง และการรื่นเริง การแข่งขันต่าง ๆ อีกด้วย เช่น ชนไก่ ชนแพะ ชนวัว การพ้อนรำ หนังกวยัง การต่อสู้ป้องกันตัว เป็นต้น สถานที่ที่มีงานพิธี งานฉลองก็ตกแต่งประดับประดากันอย่างหรูหรา

๓. ลักษณะสังคมครอบครัว

คล้ายกับชนชาติอื่นในเอเชียอาคเนย์ คืออยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ คนหลายรุ่นทั้งปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ ลูก หลาน เหล่น อยู่รวมกันในบ้านที่ต่อบrickเพิ่มออกไป ผู้ชายเป็นผู้นำครอบครัว สตรีมีบทบาทเฉพาะการบ้านการเรือน เจ้าหญิงอัสเจง การตินิ (พ.ศ. ๒๔๒๒-๒๔๔๗) เป็นผู้นำในการเรียกร้องสิทธิสตรี และได้จัดตั้งโรงเรียนสำหรับสตรีขึ้น จนได้ชื่อว่าเป็นบุคคลสำคัญของชาติคนหนึ่ง ต่อมาเมื่ออินโดนีเซียได้เอกราช รัฐธรรมนูญจึงรับรองสิทธิเสรีภาพสตรีเท่าเทียมชายทุกอย่าง จนถึงกับได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็มี เรื่องที่เกี่ยวกับครอบครัวนั้น อินโดนีเซียที่เป็นมุสลิมต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ประเพณีของกฎหมายอิสลามจึงยังคงยินยอมให้สามีมีภรรยาได้ถึง ๔ คน แต่ต้องสามารถเลี้ยงดูได้ให้เท่าเทียมกันทุกคน และภรรยาคนแรกยินยอมด้วย

ชาวอินโดนีเซียชอบตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นกลุ่ม เป็นชุมชนขนาดใหญ่ เป็นสังคมเกษตรกรรม อยู่กันอย่างสงบสุข ช่วยเหลือร่วมมือกันทำงานพัฒนาท้องถิ่นของตน

ส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ และประมง ส่วนการค้าและอุตสาหกรรมอยู่ในกำมือของชาวจีนและชาวยุโรป ซึ่งอินโดนีเซียพยายามที่จะดึงกลับมาให้ได้

สำหรับสังคมในเมืองใหญ่ ๆ นั้นกำลังเปลี่ยนแปลงเป็นแบบตะวันตก นับแต่อาคารบ้านเรือนไปจนถึงลักษณะการแต่งกาย นิสัยใจคอ และปรัชญาความคิดเห็น

๕. การแต่งกาย

การแต่งกายของชาวอินโดนีเซียแตกต่างกันไปตามเผ่า และตามเกาะต่าง ๆ ตามขนบธรรมเนียมประเพณีของตน แต่ที่คล้ายกันอยู่ก็คือมีผ้านุ่งที่เรียกว่า "เกน"

การแต่งกายของชาวอินโดนีเซีย เผ่าต่าง ๆ

ซึ่งเป็นผ้าห่มพันแน่นรอบกาย ยาวราว ๔ ฟุต และกว้างราว ๔ ฟุต เมื่อเย็บชายแล้ว เรียกว่าโสร่ง เวลานุ่งใช้พันรอบเอว มีชายปล่อยกรอมเท้า สำหรับผู้ชายที่นุ่งกางเกง ในเกาะสุมาตรา ก็เอาโสร่งหรือเอนุ่งหรือพันทับลงไปอีกที ผู้หญิงก็ใช้โสร่ง หรือเอนค้วย แต่โสร่งนิยมนุ่งอยู่ในบ้าน เสื้อผู้ชายเป็นแบบแจ็กเก็ตหรือเสื้อคลุมเรียกว่า บักจู ของผู้หญิงเรียกว่า เกบายา ซึ่งมีชายยาวกว่าของผู้ชายปลายแขนก็รัดรูป โสร่งกับ เกบายานี้ถือว่าเป็นเครื่องแต่งกายประจำชาติของสตรีอินโดนีเซีย ส่วนเสื้อของเสื้อ แบบลวดลายวิจิตรของสตรีนั้น เป็นเครื่องแสดงว่า ผู้นุ่งมาจากท้องถิ่นใด ส่วนไทของ เกาะ จึงไม่เหมือนกัน คุณภาพของผ้าอาภรณ์ และเครื่องประดับกับบอกให้ทราบฐานะของผู้แต่งได้ เช่นสตรีในชาวตะวันตกใช้ผ้าห่มพันรอบกายมีชายห้อยอยู่ข้างหน้า ชอบใช้เสื้อผ้าสีสดและประดับประดาหรูหราเข้ากับสังคมประเทศ ส่วนสตรีในชวากลาง และตะวันออก ชอบนุ่งผ้าจีบชายไว้ข้างหน้า และมีจีบเล็ก ๆ อยู่ทางขวา

การแต่งกายของสุภาพสตรีชั้นสูงในชวากลาง

ทรงผมและการตกแต่งผมมักจะทำวอยผม และมีความแตกต่างกันน้อยมาก ไม่
นิยมถักผม บางครั้งใช้ดอกไม้ประดับ ปัจจุบันนิยมทรงผมแบบตะวันตก สำหรับ
ผู้ชายนั้นนิยมสวมหมวกแขกตามลัทธินิยมในศาสนาอิสลาม

สตรีมุสลิมใช้ผ้าคลุมศีรษะ แต่ไม่ปิดหน้าผาก ถ้าไม่คลุมก็ใช้เป็นผ้าห่ม เป็น
ผ้าบางชนิดสวยงาม บางพวกก็ใช้เป็นเหมือนผ้าคลุมไหล่ หรือผ้าพาดบ่า ผู้หญิงสมัย
ก่อนใช้แถบผ้าคล้ายสไบคาดอก เช่นในบาห์ลี และประดับขอบผ้าอย่างสวยงาม

การแต่งกายของสาวมิงกะเบา

รองเท้าว ปัจจุบันนิยมใช้รองเท้าแตะส้นสูง รองเท้าไม่มีส้น การแกะสลักงาช้างเป็นรูป
ต่าง ๆ สายักทำด้วยหนังสีเงินหรือทอง ราคาดูถูก สวมสบาย ผู้ชายก็ใช้รองเท้าแบบ
ตะวันตก

เครื่องประดับ สตรีอินโดนีเซียนิยมเครื่องเพชรพลอย เครื่องประดับที่แวววาว
เช่นกัน แต่ไม่นิยมตกแต่งให้หรูหราเกินจำเป็น ที่นิยมกันก็คือต่างหูแม่จะเป็นคน
ยากจน แต่ก็ไม่จำเป็นต้องมีราคาแพง บางที่ใช้ดอกไม้ดอกเดียวประดับมวยผมก็ได้

ในฤดูกาลหรือโอกาสสำคัญ ๆ เช่นไปงานพิธี งานเทศกาลพิธีแต่งงาน ก็จะมีเครื่องแต่งกายที่ใช้ในพิธีนั้น ๆ ตามประเพณีนิยม แตกต่างกันไปมากยิ่งขึ้น ซึ่งทั้งหญิงชายจะมีกันอย่างหรูหราสวยงาม แปลก ๆ กันไป เช่นชุดแต่งงานของสาวกลางสุมาตราตะวันออก บาห์ลี ยิ่งเครื่องแต่งตัวนักฟ้อนรำแล้วยังวิจิตรพิสดารไปอีกมากมาย แต่งงดงามน่าชมยิ่งนัก

พิธีแต่งงานของชาวบาห์ลี

ในปัจจุบันแม้ว่าจะเริ่มนิยมดัดแปลงเครื่องแต่งกายเป็นแบบตะวันตก แต่ในโอกาสสำคัญ ๆ ก็ยังนิยมแต่งกายประจำชาติอยู่เสมอ

๕. อาหารการกิน

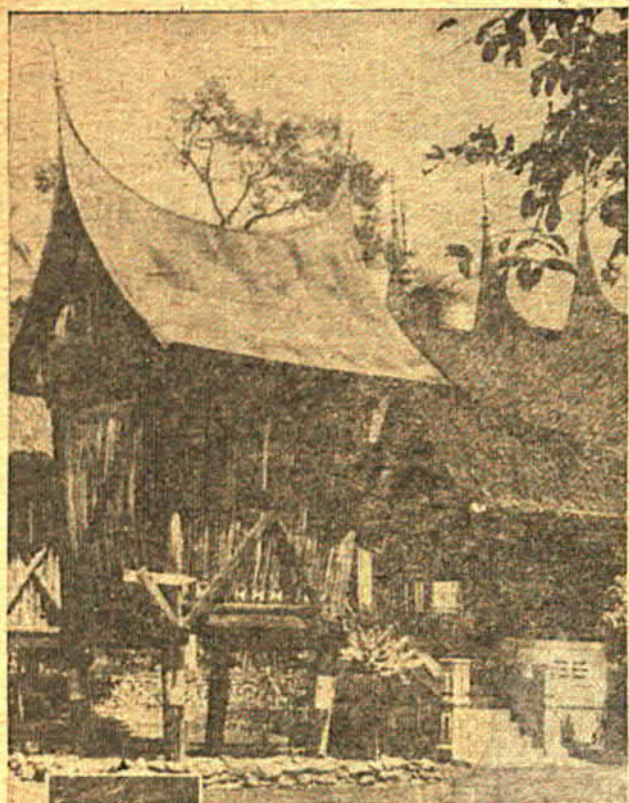
ชาวอินโดนีเซียชอบอาหารเผ็ดร้อน มีรสจืด มีเครื่องเทศผสม มีข้าวเป็นอาหารหลัก เป็นแบบอาหารของชาวมุสลิมทั้งหลาย

๖. สถาปัตยกรรม

ในการก่อสร้างที่อยู่อาศัยของชาวอินโดนีเซียนั้น แสดงให้เห็นถึงลักษณะสังคมแบบอยู่กันเป็นครอบครัวได้อย่างชัดเจน บ้านของตระกูลหนึ่ง ๆ จะต้องรักษาไว้ชั่วลูกหลาน ครอบครัวอินโดนีเซียจะมีคนหลายรุ่นอยู่รวมกันในบ้านหลังเดียวกัน ซึ่งต่อบีกออกไปหรืออยู่เป็นกลุ่มแบบหมู่บ้านก็ได้ รูปทรงของบ้าน การก่อสร้างเด่นสะดุดตาและแตกต่างกันไปตามความนิยมของแต่ละท้องถิ่นแต่ละเผ่า เช่น บ้านที่มีหลังคาเป็นรูปเขาควายของพวกมินังกะเบาในสุมาตรา บ้านที่มีหลังคามุงด้วยหญ้าหลังเล็ก ๆ ของชาวบาห์ลี บ้านที่มีห้องมุขกว้างขวางของชาวกลาง ในสุมาตรากลางนิยมสร้างบ้านยกพื้นสูง การตกแต่งประดับประดาค้วยลวดลายต่าง ๆ ก็ผิดแผกกันไป แต่ส่วนมากทำได้งดงามประณีต มีหน้าจั่วหลังคาสูง วัสดุเหมาะสมกับเมืองร้อน ลักษณะบ้านชั้นเดียวทำด้วยไม้หลังคายอดแหลม มุงด้วยจากตาลง มีจั่วเพื่อให้ฝนเชลมรสุมไหลได้สะดวก บางแห่งได้ถุนสูงกันน้ำท่วมและสัตว์ร้ายได้

แบบบ้านของชาวมินังกะเบา ซึ่งต่อบีกออกไปและมีหลังคาโค้งเหมือนเขาควาย

บ้านของชาวมินังกะเบา

ลักษณะบ้านที่แปลกตาออกไปก็เห็นจะได้แก่บ้านของชาวมินังกะเบา เมื่อมีสมาชิกในครอบครัวเพิ่มขึ้น เขาจะเสริมต่อบ้านออกไปเพิ่มขึ้นจนเป็นแถวยาว หลังคาที่ยกขึ้นเป็นรูปเขาควายแหลม และนิยมสร้างยังขั้วทรงเดียวกับบ้านไว้หน้าบ้าน กระจกมั่งคั่งอาจมีขั้วมากกว่า ๓ หลังก็มี

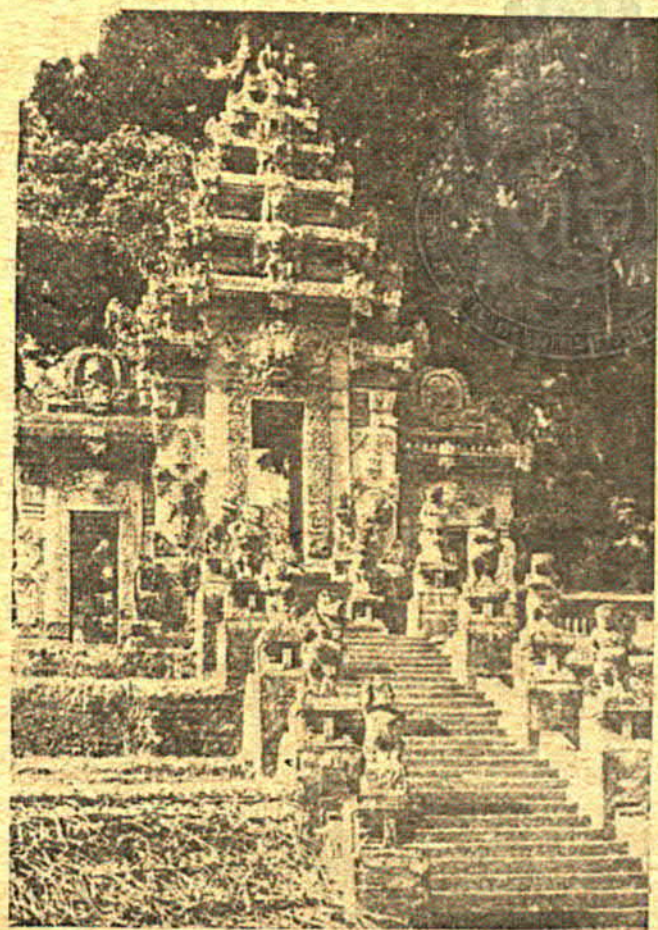
ชาวเกาะเมณฑาไวได้ดัดแปลงบ้านให้เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า และแบ่งห้องเป็นขนาดต่าง ๆ หลายห้อง มีหลังใหญ่สำหรับเป็นที่รวมชุมนุมกัน มีห้องยาวสำหรับเป็นที่นอนของเด็กชาย มีห้องสำหรับสามีภรรยา และมีห้องสำหรับผู้หญิงโสด

บ้านตามชนบทยังนิยมสร้างแบบหลังคาแหลม มีหน้าจั่ว ฝาขัดแตะมุงจาก หรือกระเบื้อง แต่มาในปัจจุบันนี้ลักษณะบ้านที่อยู่ได้เปลี่ยนแปลงไป สถาปัตยกรรมสมัยใหม่ประกอบด้วยอิฐ ปูน คอนกรีต ตามแบบยุโรป ทั้งที่เป็นหมู่บ้านตัวอย่างและอาคารตามเมืองใหญ่ ๆ ซึ่งมีแบบทรงที่ทันสมัย

ส่วนสถาปัตยกรรมทางศาสนานี้ก็มีลักษณะรูปทรงของแต่ละศาสนาประจำอยู่ เช่น เทวสถานของศาสนาฮินดูในบาห์ลี สถูปโบโรบูคุร์ทางพุทธศาสนาในชาว ก็ได้รับอิทธิพลสถาปัตยกรรมของอินเดีย สุเหร่าซึ่งมีอยู่มากมายก็สร้างอย่างใหญ่โตมี

สุเทร่า
ประจำ
หมู่บ้านชาว
มینگกะเบา
ในลุมাত্রา
กลาง

ซุ้มประตูทางเข้าปุณนิยสถาน
ของเกาะบาหลี่

หลังคาโคมยอดแหลม มีพระจันทร์ครึ่งเสี้ยวกับดาวตามแบบสถาปัตยกรรมมุสลิม โบสถ์ทางคริสต์ศาสนาก็คำนึงตามแบบของยุโรป มียอดเรียวแหลมหรือไม้กางเขนประดับอยู่เสมอ

๑. ศิลปะการช่างต่าง ๆ

ชาวอินโดนีเซียเป็นผู้ที่รักสวยรักงาม มีศิลปะในการช่างกันต่าง ๆ เช่น ช่างเงิน ช่างปั้น แกะสลัก ฉลุ ทำผ้าบาติก ในสมัยโบราณช่างฝีมือชั้นเยี่ยมมาจากราชสำนัก และได้มีส่วนในการประดิษฐ์ตกแต่งศิลปวัตถุต่าง ๆ เช่น ช่างเงินแห่งเกาะบาหลีมักมีศิลปะในการทำถาดเงินและเครื่องประดับต่าง ๆ มีลวดลายเป็นดอกไม้ ช่อผลไม้ นกสัตว์นานาชนิด ประดับเพชรพลอยได้อย่างประณีต ชาวลอมบอกก็มี

การแกะสลักของชาวบาหลี่

ฝีมือในการประดับตกแต่งคำมกริขมาแต่โบราณ ช่างเงินแห่งเมืองจกจากรำมีชื่อมากที่สุด นอกจากนั้นก็มีช่างเงินแห่งสุมาตรา บาหลิ และสุลาเวซีภาคใต้

ส่วนฝีมือแกะสลักไม้ของชาวอินโดนีเซียก็มีชื่อเสียงทั่วโลก รูปแกะสลักก็แสดงถึงวัฒนธรรม ศาสนา ประเพณีของชาติ เช่นแกะเป็นเทวรูป หน้ากาก เป็นต้น ช่างแกะสลักไม้ที่มีชื่อมากได้แก่ช่างจากเมืองจะปาร่า ในชวากลาง และเกาะบาหลิซึ่งนิยมแกะสลักไม้เป็นลวดลายงดงามประดับตามบ้าน วัด ประตู่ ผนัง ตามแบบเดิม ตามหมู่เกาะต่าง ๆ ก็มีผู้เชี่ยวชาญในการแกะสลักหิน ไม้ มาแต่โบราณงานช่างต่าง ๆ เหล่านี้ก็ได้มีการอบรมสั่งสอนถ่ายทอดกันมาตั้งแต่โบราณ และเริ่มฝึกหัดกันตั้งแต่เด็ก ๆ

ลายผ้าบาติกอันงดงามของอินโดนีเซีย

ส่วนการทำผ้าพิมพ์บาติกนับเป็นศิลปะของชาติที่ขึ้นชื่อลือชามากทีเดียว ซึ่งชาวอินโดนีเซียทำกันมาตั้งแต่สมัยเริ่มต้นประวัติศาสตร์ มีการทำเป็นลวดลายและแบบต่าง ๆ กันตามรสนิยม ทำกันอย่างประณีต เกาะชวามีชื่อเสียงมากในค่านนี้ ผ้าที่จะเอามาทำบาติกนั้นเขาต้องเอาชิ้นผืนลงเสียก่อน ยกเว้นส่วนที่เป็นลวดลายที่จะย้อมสีต่าง ๆ แต่วิธีการทำนั้นต้องประณีตและมีศิลปะจริง ๆ และต้องใช้เวลาอันหลายกระบวนการ เดิมผ้าบาติกนั้นนิยมใช้กันในหมู่ชาวชวาทั้งหญิงชาย แต่ต่อมาความนิยมก็แพร่หลายออกไปนอกประเทศ

ในค่านศิลปะการทอผ้าและทำโสร่งใช้ในชีวิตประจำวัน หรือใช้ในพิธีการต่าง ๆ เช่น ใช้แต่งตัวละคร คู่สมรส ช่างทอแห่งเกาะสุมาตรา บาหลิ ชุมบา ชุมบาวา

ฟลอเรส และติมอร์ ก็เชี่ยวชาญมาก การทอผ้าชนิดนี้ทำกันเป็นคอกทวงยกกลาย เป็นแบบต่าง ๆ และสวยงาม

ศิลปะการวาดรูปของชาวบาห์ลีก็ได้ฝากชื่อเสียงในการวาดรูปแบบดั้งเดิมบนผ้า เป็นภาพชีวิตและงานพิธีต่าง ๆ เรื่องราวของชาวบาห์ลีในนิยายและศาสนาฮินดู

ศิลปะการฉลุหนังเป็นรูปหนังว้างหรือ หนัง ตะลุง และการ ทำ หุ่นไม้ของ ชาว ตะวันตกก็มีชื่อเสียงมาก ในปัจจุบันอินโดนีเซียสนใจปรับปรุงศิลปะการช่างของตนให้เป็นแบบสมัยนิยม

๘. วรรณคดี

วรรณคดีอินโดนีเซียได้รับอิทธิพลจากอินเดียคล้ายกับของไทย วรรณคดีเก่า แก่ก็มีเรื่อง รามายณะ (รามเกียรติ์) และ มหาภารตะ ซึ่งมักจะใช้ภาษาท้องถิ่น วิวัฒนาการของวรรณคดีอินโดนีเซียแบ่งออกได้เป็น ๔ สมัย คือ

๑. สมัยโบราณก่อนฮินดู

๒. สมัยฮินดู-พุทธ

๓. สมัยอิสลาม

๔. สมัยปัจจุบัน

๑. สมัยโบราณก่อนฮินดูนั้น ความรู้เรื่องวรรณคดีมีอยู่เพียงเล็กน้อยและหลักฐานไม่ชัดเจน

๒. สมัยฮินดู-พุทธ วรรณคดีสมัยนี้ส่วนใหญ่ริเริ่มมาจากในราชสำนัก ประชาชนมีความรู้หนังสือน้อยมาก บรรดาเจ้านายขุนนางได้ส่งเสริมและอุปถัมภ์กวีและ นักปราชญ์ ดังนั้นกวีนิพนธ์จึงมักเป็นแบบสรรเสริญยกย่องสฤติเจ้านายและวีรบุรุษ ในสมัยนั้น ในสมัยพระเจ้าชัยมวรูก วรรณคดีก็เจริญรุ่งเรืองมาก วรรณคดีอินโดนีเซียที่มีชื่อเสียงในสมัยฮินดู-พุทธ ก็มี

ก. รามายณะ

ข. มหาภารตะ

ค. อรชุนวิवाหะ กวีมะปุกันวะแห่งราชสำนักพระเจ้าไอรังกะเป็นผู้แต่ง

ง. หริวงศ์ กวี่มะปูปานลู่เป็นผู้แต่ง

จ. ภารตยุทธ การรบระหว่างตระกูลปาณฑพกับเการพ

ฉ. นคราเกอร์ตากามา กวี่มะปูประบันคา ในสมัยพระเจ้าชายัมวูรูกเป็นผู้แต่ง เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์อินโดนีเซีย เล่าถึงการเสด็จประพาสของพระเจ้าชายัมวูรูกในดินแดนใต้การปกครองของพระองค์ กล่าวถึงความยิ่งใหญ่และอิทธิพลของอาณาจักรมัชปาหิต

ช. พาราระตน แต่งโดยมะปู ทันทูลาห์ เป็นพงศาวดารของกษัตริย์อินโดนีเซียในสมัยนั้นและเป็นผู้ให้ความหมายของคำขวัญ “ความสามัคคีในชนต่างเผ่า” อันเป็นที่มาของดวงตราประจำสาธารณรัฐอินโดนีเซียปัจจุบันนี้ หนังสือวรรณคดีในสมัยฮินดู-พุทธ นี้ เขียนเป็นภาษาชวาโบราณหรือสันสกฤต

๓. สมัยอิสลาม วรรณคดีได้ก้าวหน้าไปมาก เพราะมีผู้รู้หนังสือมากขึ้น วรรณคดีได้วิวัฒนาการไปอย่างรวดเร็ว นักประพันธ์ที่มีชื่อได้แก่ รອງโกวารชีโต กับ โยโซคิปะปูโร แห่งราชสำนักเจ้าชายซูการ์ตาในชวากลาง รອງโกวารชีโตได้เขียนหนังสือที่เกี่ยวกับคำสอนทางศาสนาอิสลามเป็นภาษาชวาไว้หลายเล่ม ที่นิยมกันก็คือ หนังสือ คะโยโก โลกดัง

นอกจากนี้ยังมีนักประพันธ์ตามเกาะต่าง ๆ หลายคนที่ได้เขียนหนังสือใช้ภาษาท้องถิ่นของตน เช่น เรื่องฮิตายัคยังทุห์ เป็นนิยายเกี่ยวกับวีรกรรมของนายทหารประจำราชสำนัก เขียนเป็นภาษามลายู

๔. สมัยปัจจุบัน เมื่อชาวอินโดนีเซียสนใจในทางการเมือง วรรณคดีของประเทศก็เปลี่ยนแปลงไปอีกแบบหนึ่ง และเมื่อมีมติให้ใช้ภาษาอินโดนีเซียเป็นภาษาประจำชาติใน พ.ศ. ๒๔๗๑ นักประพันธ์ก็พากันใช้ภาษานี้แต่งหนังสือกันแพร่หลาย เพื่อแสดงความคิดเห็นของตน รวมทั้งนักหนังสือพิมพ์และนักประพันธ์ท้องถิ่น ก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีนักเขียนที่มีชื่อหลายคนแต่งเรื่องทั้งเป็นบทละคร ประวัติศาสตร์ บทร้อยกรอง เรื่องสั้น นวนิยาย ส่วนมากก็เป็นหนังสือเรีงรมย์ และโคลง โคลงที่ดีที่สุดได้แก่โคลง “ปัตตุน” แห่งเกาะสุมาตรา โคลงปัตตุนมีอยู่ ๔ บรรทัด เกี่ยวกับเรื่องรัก บรรทัดที่ ๑ กับ ๓ และ ๒ กับ ๔ สัมผัสกัน นิยมใช้ท่องจำกัน

นักประพันธ์พยายามที่จะแสดงแนวความคิดใหม่ ๆ ไม่ยอมอยู่ใต้อิทธิพลของ
ชอลันดาคังแต่ก่อน ที่มีชื่อเสียงเด่น เช่น

- ก. ยามิน นักเขียนบทละครและประวัติศาสตร์
- ข. ชานูซีเพน นักกลอน นักเขียนนวนิยาย และนักแต่งบทละคร
- ค. อารมินเพน นักเขียนนวนิยายและเรื่องสั้น
- ง. โอ กุสตีโบมาน บันหยี นักประพันธ์ชาวบาห์ลีที่ชอบนำเอาเรื่องราว
ของชาวบาห์ลีมาแทรกในหนังสือที่เขาแต่ง
- จ. เอช บี ยาซิน นักวิจารณ์และนักเขียน และปัจจุบันนักนิยมแปลเรื่อง
ของนักประพันธ์ยุโรปออกเป็นภาษาอินโดนีเซีย

๕. การเพื่อนำ

ในการเพื่อนำจะมีการแต่งเครื่องครบครันตามแบบโบราณ ทำที่การอย่างเยี่ยงก็
เป็นศิลปะชั้นสูงของชาติ การเพื่อนำชนิดต่าง ๆ ของอินโดนีเซียมีส่วนเกี่ยวข้องกับ
การรบ การสักการะบูชาทางศาสนา ขนบประเพณี และพิธีการต่าง ๆ แต่บางชนิดก็
ได้มีการดัดแปลงเพื่อสร้างความบันเทิงให้แก่ผู้ชม การเพื่อนำที่นิยมกันก็มี

- ก. การเพื่อนำของเหล่านักรบโบราณ มีในแถบหมู่เกาะโมลุกกะ เกาะบาห์ลี
เป็นต้น ผู้เพื่อนำจะแต่งตัวแบบนักรบโบราณ มีอาวุธดาบข้าง กริชข้าง
ธนู ลูกศรข้าง โล่ข้าง และมีดนตรีประกอบเล่นเพลงรบ บรรยายากาศเป็น
การสงคราม
- ข. การเพื่อนำทางศาสนา มีหลายชนิดในเกาะบาห์ลี
- ค. การเพื่อนำเพื่อบูชาสักการะพระเจ้าต่าง ๆ หรือในพิธีขึ้นบ้านใหม่ เช่น
การเพื่อนำแมงกิ้งก่าภายหลังเก็บเกี่ยวข้าว หรือขึ้นบ้านใหม่
- ง. การเพื่อนำของพวกตะยักแห่งกาลิมันตัน เป็นไปเพื่อขับไล่ภูตผีปีศาจ รักษา
ผู้เจ็บป่วย
- จ. ในสุมาตราเหนือแถบปัตก เจ้าบ่าวต้องเต้นรำต่อหน้าเจ้าสาวเพื่อเป็นมงคล

ระบำประจำราชสำนักแห่งไซโล

นอกจากนี้ก็ยังมีการพ่อนรำพื้นเมืองแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น เช่น รำเทียน
ระบำร่ม ระบำผีเสื้อ พ่อนรำเลกอง เป็นต้น แต่การพ่อนรำที่สวยงามที่สุดและ
มีศิลปะที่สุดเห็นจะได้แก่การพ่อนรำในพระราชวังชัชชุนัน ในจอกจากรัตนา การพ่อน
รำเหล่านี้บางเรื่องก็เกี่ยวกับเรื่องรามเกียรติ์และมหากาพย์

นักพ่อนรำจะแต่งตัวสวยงามวิจิตรพิสดารตามแบบนิยมของท้องถิ่น เท้า
และมือ ท่าทางหน้าตา ก็มีท่วงท่าการเคลื่อนไหวเป็นไปอย่างชำนาญน่าชม และมี
ดนตรีประกอบอย่างไพเราะ

การพ่อนรำในบาทลีฝึกกันมาตั้งแต่เด็กอายุ ๕ — ๖ ขวบ แต่ไม่ถือกันเป็นอาชีพ

๑๐. การแสดงว้ายังและละคร

หรือการเล่นหนังตะลุงนั้นนิยมกันมากในเกาะชวา มาตุรา และบาห์ลี คล้ายของไทย แต่เขาไม่นิยมทำรูปหนังเหมือนคน คนเชิดหนังเรียกว่าคาห์ลั เป็นทั้งคนเชิดและคนพากย์ ใช้ตัวหนังหรือหุ่นแสดง แต่ว้ายังโอรังนั้นใช้คนจริงๆ แสดงทั้งร้องและรำด้วยเป็นแบบละคร เรื่องที่เล่นส่วนมากคือเรื่องรามเกียรติ์และมหาภารตะ เรื่องอิงประวัติศาสตร์ นิยาย ซึ่งใช้สอนศีลธรรม จรรยา และส่งเสริมความกล้าหาญได้มาก

การเล่นหนังตะลุง	เรียกว่า	ว้ายังกุลิต
การเล่นหุ่น	เรียกว่า	ว้ายังโกเล็ค
การเล่นละคร	เรียกว่า	ว้ายังวงค์

ว้ายังวงค์ หรือการแสดงละครในชวากลาง

การเล่นละครสวมหน้ากากของบาห์ลีเรียกว่าโตเป็ง การแสดงว้ายังนั้นก็ต้องมีเครื่องดนตรีหลายชนิดทำเพลงประกอบเช่นกัน

๑๑. คนตรี

ชาวอินโดนีเซียเป็นชาติหนึ่งที่ชอบดนตรี ร้องรำทำเพลง ประชาชนส่วนใหญ่ได้ประดิษฐ์เครื่องดนตรีขึ้นใช้ ที่นิยมกันมากก็ได้แก่ขลุ่ยชนิดต่างๆ ม้อง และกลอง เครื่องดึกดักก็เป็นส่วนหนึ่งของวงดนตรีพื้นเมือง แต่โดยทั่วไปดนตรีมิได้วิวัฒนาการไปมากมายนัก เครื่องดนตรีที่มีชื่อก็ได้แก่

๑. วงกามิลัน เป็นเครื่องดนตรีชนิดเดียวกับระนาด ประกอบด้วยหลอดบรรจุน้ำทำให้เกิดเสียงต่าง ๆ ตามที่ต้องการ ซึ่งกล่าวกันว่ามีมาแต่สมัยดั้งเดิม

๒. วงอังกะลุง ประกอบด้วยเครื่องดนตรีที่ทำด้วยกระบอกไม้ไผ่ ๔ ปล้อง ขนาดต่าง ๆ กัน เจาะรูติดกับกรอบ เวลาเล่นใช้จับด้านข้างส้น ความยาวสั้นของไม้ไผ่ทำให้เกิดเสียงต่าง ๆ เวลาบรรเลงเพลงต้องใช้อังกะลุงขนาดต่าง ๆ กัน ประดิษฐ์ขึ้นเป็นครั้งแรกในชาวตะวันตก และนิยมกันมากเพราะราคาถูกและบรรเลงได้ทั้งเพลงสากลและเพลงพื้นเมือง

๓. ม้องวง ปี่ชวา และระนาด

วงดนตรีกามิลันประจำราชสำนักจกจากการ์ตา

การแสดงดนตรีกามิลันประกอบการรำ

เพลงบางเพลงคล้ายกับเพลงของอาหรับ บัจุบันนิยมเพลงและดนตรีของ
ตะวันตกอยู่มาก ความนิยมในเพลงพื้นเมืองลดน้อยลงไปจึงต้องมีการส่งเสริมในเรื่องนี้

๑๒. ความสัมพันธ์กับประเทศไทย

ไทยกับอินโดนีเซียมีความสัมพันธ์กันทางวัฒนธรรม เช่น ทางศาสนา ศิลปกรรม
วรรณกรรม และนาฏศิลป์ ตั้งแต่สมัยโบราณครั้งอาณาจักรศรีวิชัยมาแล้ว

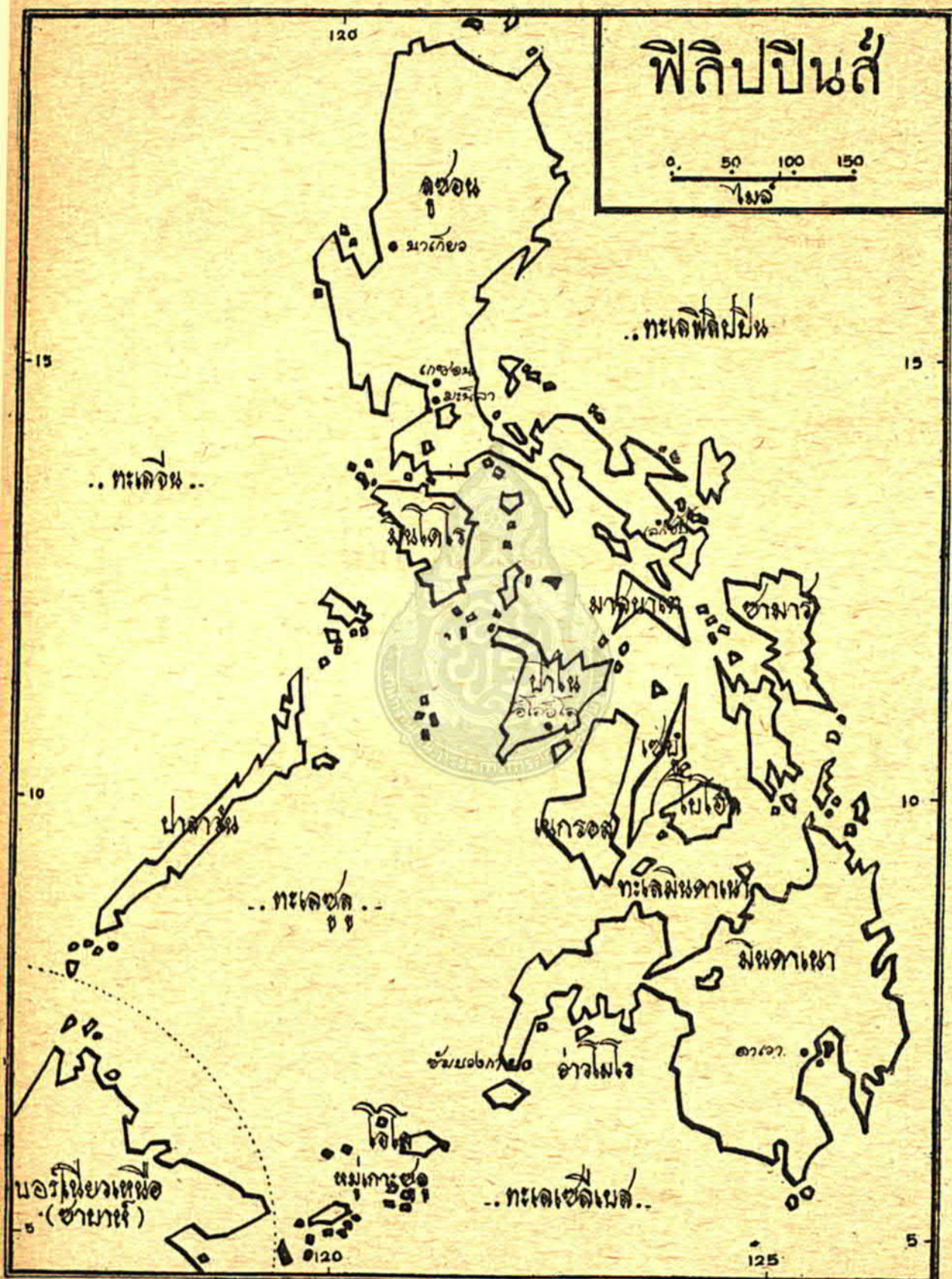
ในสมัยสุโขทัย เมื่อพ่อขุนรามคำแหงขยายอาณาเขตได้กินแดนตลอดแหลมมลายู
ซึ่งเดิมเคยอยู่ใต้อิทธิพลของอาณาจักรศรีวิชัย ไทยก็คุ้นเคยกับหมู่เกาะต่าง ๆ ใน
อินโดนีเซียด้วย เช่น ชวา สุมาตรา และคงได้ติดต่อกัน เพราะได้มีการขุดพบ
เครื่องสังคโลกสมัยสุโขทัยตามเกาะชวา ฟิลิปปินส์ (บนเกาะลูซอน) แต่ทางการทูต
ไม่มีหลักฐานเขียนไว้

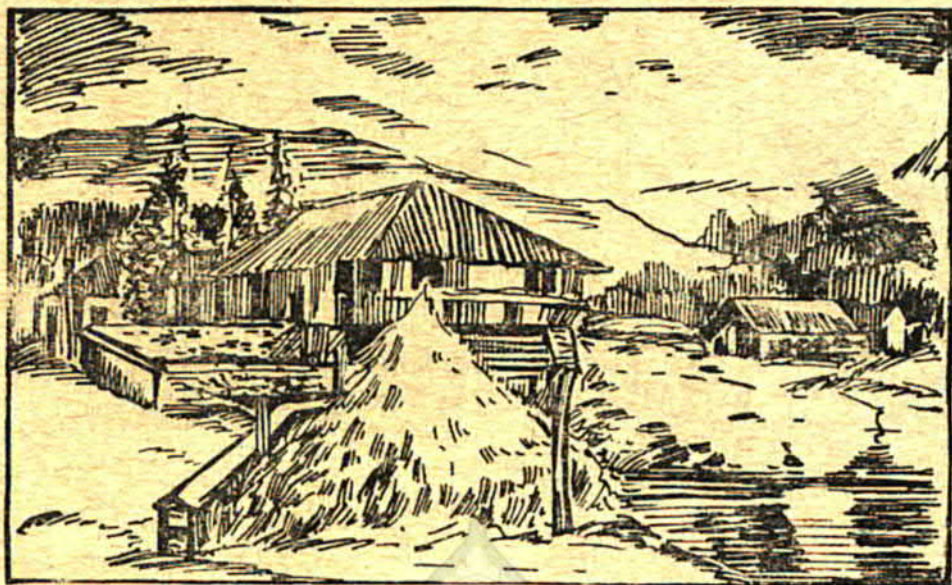
ในสมัยอยุธยา ราชวงศ์มัชปาหิตมีอำนาจปกครองอินโดนีเซียในสมัยเดียวกับ
สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ ราชวงศ์นี้ได้ขยายอำนาจปกครองเกาะและดินแดนใกล้เคียง
มีสุมาตรา บอร์เนียว ส่วนหนึ่งของหมู่เกาะฟิลิปปินส์ปัจจุบัน ส่วนหนึ่งของแหลมมลายู
มะละกา และคงได้ติดต่อกับชาวอย่างกว้างขวางกับอาณาจักรศรีอยุธยาและอาณาจักร
อื่นๆ ในแหลมอินโดจีน แต่ภายหลังพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ พระชนม์แล้ว ราชวงศ์
นี้ก็อ่อนแอลง กรุงศรีอยุธยาก็มีสัมพันธ์ไมตรีและการค้าสงครามอยู่กับเขมรลานนา-
ไทย-จีน ด้วยเหตุนี้ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ มะละกาได้หันไปนับถือ
ศาสนาอิสลาม และตั้งแข็งเมืองขึ้น พระองค์ยกกองทัพไปปราบในปี พ.ศ. ๑๙๙๘
ก็ไม่ได้เมืองกลับคืนมา ครั้นเมื่อขอลันดาตั้งศูนย์กลางการค้าที่เกาะชวาตั้งแต่ พ.ศ.
๒๔๓๘ ก็สามารถยึดครองดินแดนอินโดนีเซียได้ทั้งหมด การติดต่อกับทางการทูตและ
การค้าระหว่างอินโดนีเซียกับกรุงศรีอยุธยาจึงกระทำกันโดยผ่านทางขอลันดาที่เมือง
ปัตตาเวียทั้งนี้ จนกระทั่งเมื่ออินโดนีเซียได้เอกราชสมบูรณ์ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒
แล้วทั้ง ๒ ฝ่ายจึงได้มีสัมพันธ์ไมตรีทางการทูตกันอย่างสนิทสนมอีกครั้งหนึ่ง

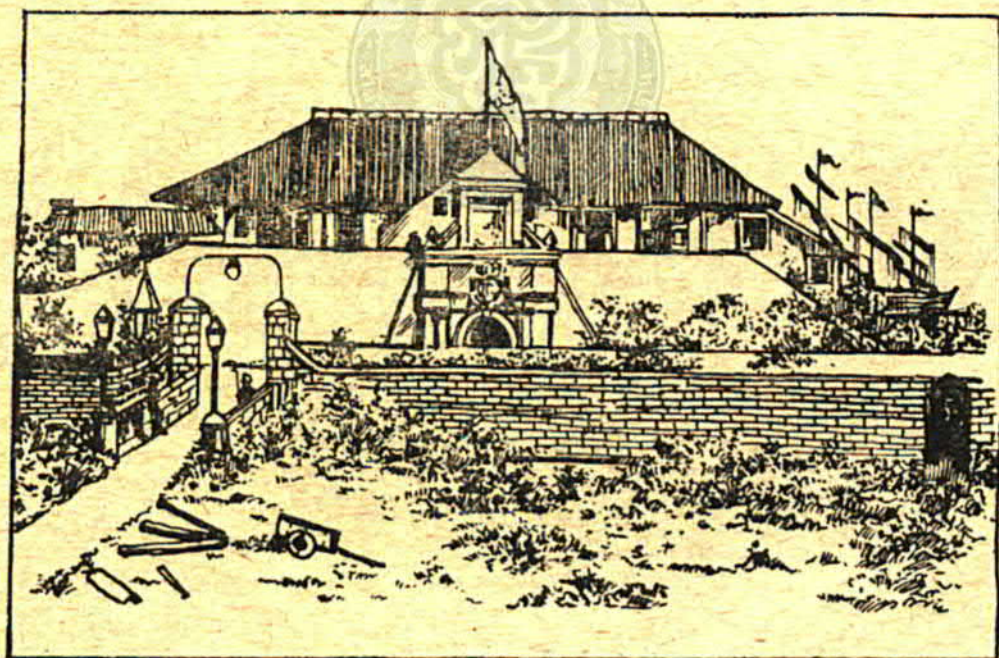
ประเทศฟิลิปปินส์

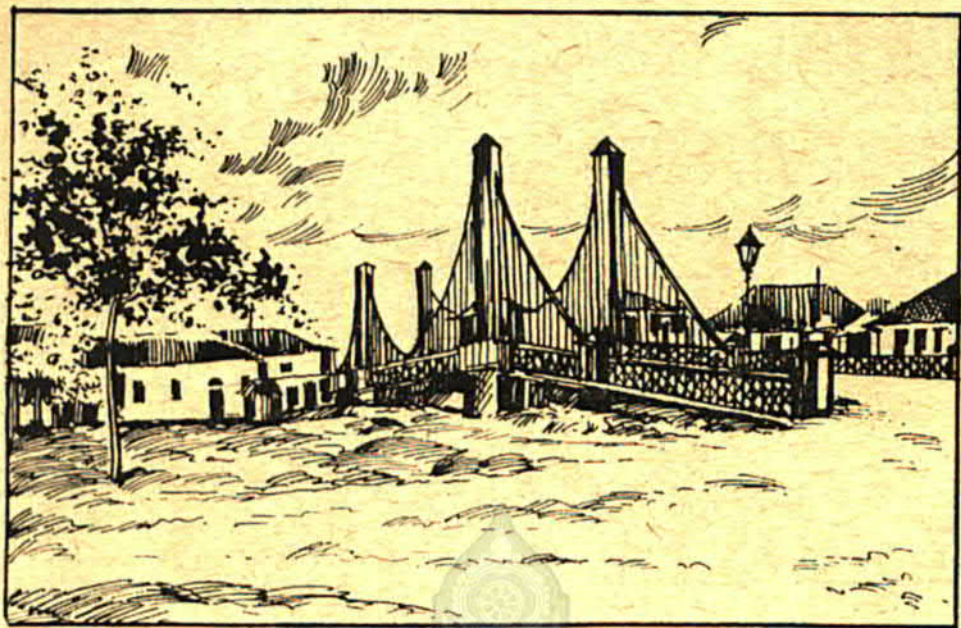

บ้านของฟิลิปปินส์

บ้านแบบตะวันตกในฟิลิปปินส์

สะพานแบบตะวันตก

๘๖/๖๖/๘๕๖๘
เด็กพลบป็นสเลียงสัตว์

พระสเปนในฟิลิปปินส์

นักรบชาวป่าของฟิลิปปินส์

การแกะสลักไม้ของชาวฟิลิปปินส์

เครื่องปั้นดินเผา

ประเทศฟิลิปปินส์

ประเทศฟิลิปปินส์เป็นประเทศหนึ่งที่ลักษณะภูมิอากาศ ลักษณะรูปร่างหน้าตาของคนละม้ายคล้ายคลึงกับประเทศในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งเป็นประเทศสมาชิกร่วมองค์การซีโตกับไทย จึงเป็นการสมควรที่จะศึกษาให้รู้เรื่องราวของประเทศนี้เพิ่มเติมจากที่ได้เรียนรู้ไว้เล็กน้อยในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับภูมิประเทศ ที่ตั้ง เชื้อชาติ ภาษา ตลอดจนวัฒนธรรม และประวัติความเป็นมา

ที่มาของชื่อ “ฟิลิปปินส์”

แต่ก่อนนี้ประเทศฟิลิปปินส์มีชื่อเรียกกันไปต่าง ๆ หลายชื่อ เช่นพ่อค้าจีนสมัยโบราณเรียกว่า มาอิ หมายถึงดินแดนของคนป่าเถื่อนบ้าง เรียก กินซาน แปลว่า ภูเขาทองบ้าง ทั้งนี้เพราะดินแดนฟิลิปปินส์อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทองคำเรียกสินชงบ้าง ซึ่งหมายถึงดินแดนที่ติดกับแผ่นดินใหญ่ ชื่อที่ชาวสเปนใช้เรียกประเทศนี้ก็คือ หมู่เกาะเซนต์ลาซารุส ซึ่งแมกเจลลันผู้พบประเทศนี้เป็นคนแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๐๖๔ เป็นผู้ตั้งให้ หลังจากนั้นชาวสเปนยังใช้ชื่ออื่น ๆ เรียกประเทศนี้อีกหลายชื่อ เช่นหมู่เกาะตะวันตก หมู่เกาะแมกเจลลัน หมู่เกาะเลกซิบี หมู่เกาะลูซอน เป็นต้น แต่ชื่อที่นิยมใช้กันมากที่สุดคือ ฟิลิปปินส์ ซึ่งวิลาโลโบส นักเดินเรือชาวสเปนเป็นผู้ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๐๘๖ เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติเจ้าชายฟิลิป ซึ่งต่อมาภายหลังได้เป็นพระเจ้าฟิลิปที่ ๒ หรือพระเจ้าฟิลิปมหาราชแห่งสเปน และเป็นชื่อที่ใช้กันมาจนถึงปัจจุบันนี้

ลักษณะภูมิศาสตร์โดยทั่วไป

ที่ตั้ง ประเทศฟิลิปปินส์ประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อยประมาณ ๗,๑๐๗ เกาะ แต่ที่มีชื่อเรียกมีอยู่เพียง ๒,๗๗๓ เกาะเท่านั้น บางเกาะเล็กมากจนไม่ปรากฏในแผนที่ เกาะเหล่านี้ตั้งเหยียดยาวอยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชียโดยมี

ทะเลจีนใต้ก้นกลาง ถ้าจะกำหนดตามระยะรุ้ง แวง ก็จะอยู่ระหว่างระยะรุ้ง
 ๒๑ องศา ๒๕ ลิบดาเหนือกับ ๔ องศา ๔๕ ลิบดาเหนือ และระยะแวง
 ๑๑๘ องศา—๑๒๗ องศาตะวันออก

ถ้าดูจากแผนที่จะเห็นได้ว่า หมู่เกาะฟิลิปปิน้อยู่ตรงกลางระหว่างเอเชียกับ
 หมู่เกาะต่าง ๆ ทางภาคตะวันออกไกล จึงทำให้ฟิลิปปินส์เป็นศูนย์กลางการค้าของ
 ประเทศทางตะวันออกแห่งหนึ่ง นอกจากนั้นฟิลิปปินส์ยังเป็นที่มั่นสำคัญของคริสต์-
 ศาสนาและระบอบประชาธิปไตยในเอเชีย รวมทั้งเป็นแหล่งรวมของเชื้อชาติและ
 วัฒนธรรมต่าง ๆ ของโลกประเทศหนึ่ง

อาณาเขต ทิศเหนือ จดทะเลจีน ห่างจากเกาะไต้หวัน ๗๘ ไมล์

ทิศตะวันออก จดมหาสมุทรแปซิฟิก

ทิศใต้ จดทะเลเซเลเบสและอินโดนีเซีย

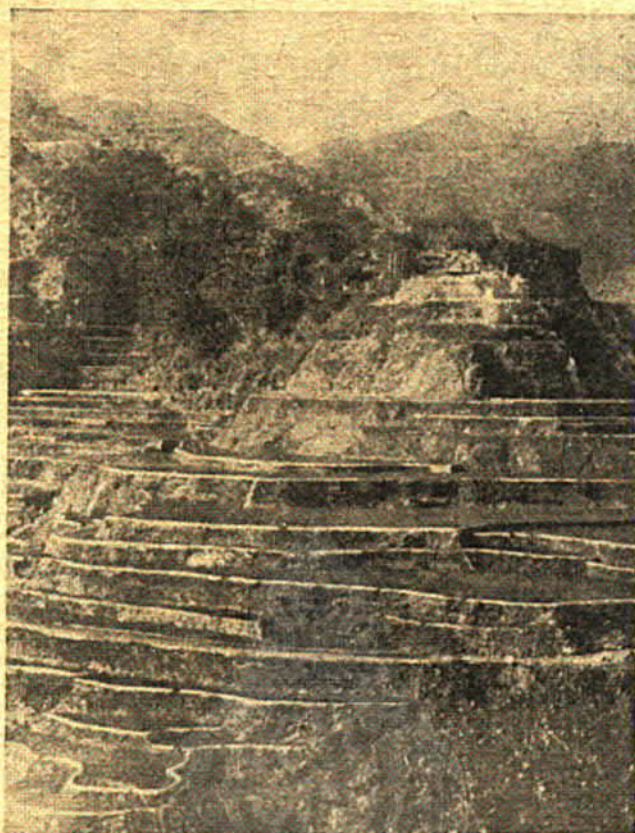
ทิศตะวันตก จดทะเลจีนใต้ และซาบ่าห์ของมาเลเซีย

๕.๔ เนื้อที่และขนาด ฟิลิปปินส์มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ ตาราง
 กิโลเมตร เล็กกว่าประเทศไทยแต่ใหญ่กว่ากัมพูชาและลาว ที่ดิน ๕๔ % อยู่บนเกาะ
 ใหญ่ ๆ ๑๑ เกาะ คือ ลูซอน มินดาเนา ซามาร์ เนกรอส ปาลาวัน ปาไน
 มินโดโร เลเต เซบู โบโฮล มาสบาเตที่เป็นหมู่เกาะก็ได้แก่หมู่เกาะซูลู เป็นต้น

เกาะลูซอนนั้นมีขนาดพอ ๆ กับประเทศเบลเยียม เดนมาร์ก เนเธอร์แลนด์รวม
 กันเกาะที่ใหญ่รองลงมา คือ เกาะมินดาเนาใหญ่ขนาดประเทศโปรตุเกส

ลักษณะภูมิประเทศ

ประกอบด้วยภูเขาไฟเป็นแก่นกลางของเกาะใหญ่ ๆ ทำให้ลักษณะพื้นที่เป็นที่สูง
 ขรุขระเต็มไปด้วยหุบเขาและเนินเขามากมาย ยอดเขาที่มีชื่อและสูงสุดได้แก่ยอดเขา
 อาโป สูงราว ๙,๖๕๐ ฟุต อยู่บนเกาะมินดาเนา ในฟิลิปปินส์มีภูเขาไฟประมาณ ๕๐ ลูก
 ส่วนมากดับแล้ว ยอดภูเขาไฟ มายอน ที่เมืองเลกซัสมี ยอดกรวยที่สวยงามและ
 สมบูรณ์ที่สุด ส่วนภูเขาไฟตาอาลนั้นแม้จะเล็กที่สุดในโลก แต่ยังคงรุ่มอยู่ ภูเขา

การทำนาแบบขั้นบันไดตามไหล่เขา

ซึ่งชาวฟิลิปปินส์รู้จักทำมาแล้วตั้งแต่สมัยโบราณ

ต่าง ๆ ทำให้เกิดน้ำตก และสามารถทำเขื่อนกักเก็บน้ำเอาไปผลิตกำลังไฟฟ้าใช้ใน
ประเทศได้มาก และยังทำให้ภูมิประเทศสวยสดงดงาม ที่ราบลุ่มมีเล็กน้อยและ
แคบตามชายฝั่ง จึงต้องทำนาตามไหล่เขา แต่บนเกาะลูซอนมีที่ราบใหญ่ทางตอน
กลางของเกาะเหมาะแก่การปลูกข้าว จึงเป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของประเทศ

ฝั่งทะเลของฟิลิปปินส์ก็เกี่ยวยาวมาก มีอ่าวว่าแห่งพอที่จะใช้เป็นท่าเรือ
ใหญ่น้อยมากมาย โดยเฉพาะตามเกาะใหญ่ ๆ อ่าวที่ที่สวยงามก็มีอ่าวมะนิลาที่บอร์นิ-
จิคอร์ ซึ่งเป็นท่าเรือที่สวยงามและดีที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ชื่อว่า
“ไข่มุกแห่งตะวันออก” แต่สำหรับในบางเกาะยังขาดอ่าวที่ปลอดภัยและไม่มีเครื่อง
อำนวยความสะดวกในการจอดเรือ เช่น ประภาคาร ท่าเทียบเรือ มีแม่น้ำที่ใช้

เป็นเส้นทางเดินเรือขนส่งลำเลียงสินค้าเป็นจำนวนมาก แต่เป็นสายสั้น ๆ และบางแห่งไหลเฉพาะฤดูกาล แม่น้ำยาวที่สุดได้แก่แม่น้ำคาเคยัน อยู่บนเกาะลูซอน ทะเลสาบที่ใหญ่ที่สุดคือ ลา구나เคอเบย์ บนเกาะลูซอนและทะเลสาบลานาในมินดาเนา สำหรับพื้นดินว่าโดยทั่วไปแล้วอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเพาะปลูกมาก ฟิลิปปินส์จึงเป็นประเทศที่มั่งคั่งสมบูรณ์ประเทศหนึ่งในบริเวณเอเชียอาคเนย์

ลักษณะภูมิอากาศ

แม้ว่าอากาศในฟิลิปปินส์จะร้อนแต่ก็เหมาะแก่สุขภาพ ตามภูเขาสูงอากาศอยู่ในเกณฑ์อบอุ่น และอุณหภูมิตลอดปีอยู่ระหว่าง ๗๕° — ๘๕° ฟาเรนไฮต์ ฟิลิปปินส์มีฤดู ๒ ฤดูคือ ฤดูร้อนกับฤดูฝน ฤดูร้อนเริ่มต้นจากเดือนมีนาคมจนถึงเดือนมิถุนายน ต่อจากนั้นฝนจะตกจากเดือนกรกฎาคมจนถึงเดือนตุลาคม ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์เป็นระยะเวลาที่มีอากาศดีที่สุด คือไม่ร้อนแห้งแล้งหรือชุ่มชื้นจนเกินไป ในฤดูฝนจะมีฝนตกหนักมากประเทศหนึ่ง เฉลี่ยน้ำฝนตลอดปีประมาณ ๑๐๐ นิ้ว และมักมีลมพายุไต้ฝุ่นพัดผ่านเสมอ บางครั้งก็ทำความเสียหายให้แก่ชีวิตผู้คนและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก

ทรัพยากร

๑. พืชผล เนื่องจากฟิลิปปินส์มีพื้นดินอุดมสมบูรณ์ มีอากาศพอเหมาะจึงมีผลิตผลมากมาย ที่สำคัญได้แก่ป่านมนิลา ซึ่งผลิตได้เป็นอันดับหนึ่งของโลก น้ำมันมะพร้าวอันดับ ๒ น้ำตาลอันดับ ๕ ยาสูบอันดับ ๗ ส่วนพืชผลอื่นก็มี ข้าว ผลไม้ และผัก กาแฟ ผ้าย ยาง พืชจำพวกไม้ดอกและเฟิร์นก็มีเกือบหมื่นชนิด รวมทั้งดอกไม้สีขาวกลิ่นหอม คือดอกมะลินั้นเอง และยังมีกล้วยไม้อีกหลายร้อยชนิด

๒. สัตว์ ที่มีชื่อของฟิลิปปินส์ก็มี กวางตัวเล็ก กวายเป็นตัวเล็ก หรือคาราบาลิงขนาดเล็ก ส่วนนกมีหลายร้อยชนิด เช่นนกยูง นกเขา ไก่ฟ้า นกแก้ว เป็นต้น นกที่น่าสนใจก็คือ คาลอ ชาวสเปนมักเรียกว่า “นาฟิกาแห่งภูเขา” เพราะมันชอบส่งเสียงร้องก้องป่าในตอนเที่ยงวันเสมอ สัตว์เลื้อยคลานก็มี จระเข้ งูใหญ่น้อย นานาชนิด เป็นต้น

๓. แร่ธาตุ ฟิลิปปินส์มีอุกกภัยสมบูรณ์โดยเฉพาะแร่ทองคำซึ่งมีมากกว่าในรัฐอะแลสกาของสหรัฐอเมริกาเสียอีก จึงเป็นประเทศที่มั่งคั่งในเอเชียประเทศหนึ่ง นอกจากนี้ก็มีแร่ธาตุอื่น ๆ อีกมาก เช่น เงิน ถ่านหิน ทองแดง มังกานีส โครไมท์ ตะกั่ว เหล็ก น้ำมัน หินอ่อน น้ำแร่

๔. ป่าไม้ ฟิลิปปินส์มีป่าดงดิบอันมีค่าตามภูเขา เป็นป่าไม้เขตร้อนผสมได้จากพื้นที่ประมาณ ๒ ใน ๓ ของประเทศ สามารถผลิตไม้กระดานออกใช้ได้ปีละประมาณ ๔๘๖,๐๐๐,๐๐๐ ตารางฟุต อุตสาหกรรมป่าไม้ทำรายได้ให้ประเทศปีละมาก ๆ

๕. การประมง ฟิลิปปินส์ก็มีปลามากมายกว่าสองพันชนิด ทางตอนใต้ของประเทศก็มีการมอไซ่มุก

การคมนาคมสื่อสาร

ทางถนน ฟิลิปปินส์มีถนนอยู่ในสภาพพอใช้ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ มีทางยาวประมาณ ๕๙,๖๘๒ กิโลเมตร ๑๐% เป็นถนนถาวร และ ๔๕.๒% อยู่บนเกาะลูซอน

ทางรถไฟ ยาวประมาณ ๑,๑๑๙ กิโลเมตร

ทางน้ำ มีเรือแล่นติดต่อระหว่างเกาะต่าง ๆ ทำเรือภายในประเทศที่สำคัญได้แก่ เซบู มะนิลา ตาเวา ซัมบวงกา และอิโลอิโล ส่วนมะนิลานั้นเป็นเมืองท่าเรือต่างประเทศที่สำคัญยิ่ง

ทางอากาศ มีสายการบินทั้งภายในและภายนอกประเทศ มะนิลาก็คือท่าอากาศยานนานาชาติที่จะต่อไปยังฮ่องกง และมีสายการบินนานาชาติผ่าน

การสื่อสาร มีวิทยุ โทรเลข โทรศัพท์ ติดต่อระหว่างเมือง และระหว่างเกาะต่าง ๆ ที่เป็นของบริษัทเอกชนก็มี

ลักษณะพลเมือง

๑. จำนวนพลเมือง ตามการคำนวณ ปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ฟิลิปปินส์มีพลเมืองประมาณ ๓๔,๖๕๖,๐๐๐ คน ส่วนใหญ่อยู่บนเกาะลูซอน

๒. เชื้อชาติ พลเมือง ๔๔% เป็นชาวฟิลิปปินส์มีผิวสีน้ำตาลในสาขาเดียวกับพวกอินโดนีเซีย—มาเลย์ นอกนั้นเป็นชนกลุ่มน้อย ประกอบด้วยชนเผ่าในกริโต ชาวพื้นเมืองเดิม ชาวจีน อินเดีย ยุโรป และอเมริกัน ชนกลุ่มน้อยนี้ยกเว้นพวกกริโต สามารถคุมการเศรษฐกิจของประเทศและมีฐานะทางสังคมดี ชาวจีนคุมทางด้านการค้า ชาวยุโรปและอเมริกันคุมทางด้านการเศรษฐกิจก่อนที่ฟิลิปปินส์จะได้เอกราช โดยทำหน้าที่เป็นผู้บริหาร ผู้ปกครอง บาทหลวง ครู

พวกกริโตโดยทั่วไปอยู่นอกสังคม มักอาศัยอยู่ตามภูเขาและบางที่ขอบเรื่อรอบไปมา มีอาชีพทำการเพาะปลูก ทำนาตามไหล่เขา นับถือผีสิงเทวดาและอาศัยอยู่ทางภาคเหนือของเกาะลูซอน ส่วนมากที่นับถือศาสนาอิสลามแล้วมักจะอยู่ทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ของหมู่เกาะ เป็นชาวนา ชาวประมง และกะลาสีเรือ

ในปัจจุบันนี้ชาวฟิลิปปินส์มีเชื้อชาติผสมกริโต อินโดนีเซีย—มาเลย์ อินเดีย จีน ญี่ปุ่น สเปน อเมริกัน และอื่นๆ แตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปแล้วมีลักษณะคล้ายไปทางพวกมาเลย์ และมีเลือดผสม ระหว่างชาติ ตะวัน ออก กับ ตะวันตก

ภาษา ปัจจุบันมีภาษาราชการอยู่ ๓ ภาษา คือ

๑. ภาษาตากาลอกเป็นภาษาประจำชาติตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๘ มีคนใช้ราว ๓๕% รัฐบาลให้ใช้สอนในโรงเรียนประถมและมัธยม

๒. ภาษาอังกฤษ มีคนเข้าใจราว ๓๐% และใช้เป็นสื่อกลาง

๓. ภาษาสเปน มีคนใช้ราว ๑% หรือ ๒%

ภาษาที่ใช้ในหมู่เกาะต่าง ๆ ของฟิลิปปินส์มีถึง ๘๗ ภาษา ภาษาที่นิยมใช้กันมากที่สุดคือ

๑. ภาษาวิสัยัน — เซบู ๒๔%

๒. ตากาลอก ดินมะนิลา ๑๔%

๓. วิสัยัน — อิลิกอนอน ๑๒%

๔. อิลอกาโน ๑๒%

ศาสนา พุทธเมืองประมาณ ๘๒.๕% นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

๖.๗% นับถือศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะในเกาะมินดาเนาและซูลู

๑๐.๔% เป็นโปรเตสแตนต์

๐.๒% เป็นพุทธศาสนิกชน

นอกจากนี้ยังมีผู้นับถือนิกายต่าง ๆ ตลอดจนนับถือผีสางเทเวทาเป็นต้น

ความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์

สมัยก่อนประวัติศาสตร์

หลักฐานต่างๆ เกี่ยวกับฟิลิปปินส์ก่อนหน้าสเปนจะเข้ามาปกครองนั้นไม่แน่นอน แต่จากการขุดค้นทางโบราณคดี พบเครื่องมือเครื่องใช้ อาวุธ เครื่องประดับโบราณ ก็พอจะแบ่งสมัยก่อนประวัติศาสตร์ออกเป็น ๓ ยุค คือ

๑. ยุคหิน เป็นเวลาราว ๑๐,๐๐๐ ปีล่วงมานี้ เป็นสมัยที่ชนเผ่าดั้งเดิมอาศัยอยู่ ได้แก่พวกนิกริโต โดยเฉพาะพวกบิกมี (คนกระ) พวกนี้มีตัวเตี้ย กระสูงไม่เกิน ๕ ฟุต ผิวดำ ผมหดิก จมูกแบน ริมฝีปากหนา รู้จักใช้เครื่องมือหิน รู้จักใช้ใบไม้ เปลือกไม้ทำเครื่องนุ่งห่มบ้าง มีที่อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง เลี้ยงชีพด้วยการหาของป่า จับปลา ล่าสัตว์โดยใช้ธนูอย่างชำนาญ ไม่รู้จักการขีดเขียน เชื่อกันว่าเป็นชาวพื้นเมืองพวกแรกของฟิลิปปินส์ที่อพยพมาจากเอเชีย ในตอนที่แผ่นดินกับหมู่เกาะยังไม่แยกจากกัน เมื่อราว ๒๕,๐๐๐ ปีล่วงหน้านานี้

๒. ยุคเหล็ก เริ่มราว ๓,๐๐๐ ปีล่วงมานี้ ชนเผ่าอินโดนีเซีย ซึ่งได้อพยพเข้ามาในฟิลิปปินส์เมื่อราว ๘,๐๐๐ ปีล่วงมาแล้ว รู้จักใช้โลหะต่าง ๆ เข้าใจกันว่า พวกนี้สืบเชื้อสายมาจากชนเผ่ามกโกเลีย มาจากภาคใต้ของทวีปเอเชียโดยทางเรือ เข้ามาในฟิลิปปินส์เป็น ๒ ระลอก คือ พวกแรกเป็นพวกมีรูปร่างโปร่งขาว ริมฝีปากบาง จมูกโค้ง พวกหลังมีรูปร่างใหญ่โต ผิวดำ ริมฝีปากหนา จมูกใหญ่ เมื่อผสมกับชนเผ่าผิวดำในแถบหมู่เกาะปาปัว ก็ทำให้มีรูปร่างลักษณะผิดไปจากพวกแรก พวกอินโดนีเซียมีวัฒนธรรมสูงกว่าพวกนิกริโต คือรู้จักล่าสัตว์ จับปลา ทำการเพาะปลูก ยอมอยู่ร่วมกันเป็นหมู่บ้านเป็นหลักแหล่ง มีเครื่องแต่งกายเรียบร้อย รู้จักหุงต้มอาหารโดยใช้กระบอกลูกไม้ไฟ มีวิธีการจุดไฟโดยใช้ไม้แห้ง ๒ อันมาถูกัน

นิยมสักตามตัว ชอบกินหมาก รู้จักเลี้ยงสุนัข ได้ขับไล่พวกนิกริโกไปอยู่ตามภูเขา แล้วตนเข้าครอบครองที่ราบอันอุดมสมบูรณ์แทน

๓. ยุคเครื่องบิน เครื่องเคลือบ ราว ๑,๐๐๐ ปีล่วงมานี้ เป็นช่วงเวลา ที่พวกชนเผ่ามาเลย์ซึ่งเจริญกว่าเผ่าอินโดนีเซีย อพยพจากทางตะวันออกเฉียงใต้ ของเอเชียเข้ามาในฟิลิปปินส์โดยทางเรือ

พวกมาเลย์นี้มีผิวสีน้ำตาล สูงปานกลาง ตาคำหรือสีน้ำตาลแก่ จมูกแบน ผมหยาบตรง เป็นพวกที่กล้าหาญ ชอบอิสระและผจญภัยทางทะเล ได้ขับไล่พวก อินโดนีเซียไปอยู่ตามป่า แล้วเข้าตั้งมั่นในแถบที่ราบ อยู่กันเป็นหมู่บ้าน มีกฎข้อบังคับ ในการปกครอง รู้จักการเขียนหนังสือ คณิตศาสตร์ ศิลปะ และวิทยาศาสตร์แขนงต่าง ๆ มี เรือรบใช้ รู้จักใช้เครื่องประดับเพชรพลอย มีอาชีพทางการเพาะปลูก ขุดหาแร่ จับปลา และการค้าขาย

ในปัจจุบันพวกชนเผ่านี้แบ่งออกเป็น ๓ พวกใหญ่ ๆ คือ

๑. พวกมาเลย์ที่นับถือคริสต์ศาสนา ได้แก่ชาวทะเลกาลอก วิสัยัน อิลคาโน บีโกล บัมบังกัน บังกาสินัน และซัมบัล
๒. พวกมาเลย์ที่นับถือผีสงเทวดา ได้แก่ ชาวอิโตโรท บอนตอก อีฟูเกา และตึงเจียน
๓. พวกมาเลย์ที่นับถือศาสนาอิสลาม ได้แก่ชาวโมโรสแห่งเกาะมินดาเนา กับพวกซูลู พวกมาเลย์รู้จักทำเครื่องบิน เครื่องเคลือบ และรู้จัก ใช้เครื่องลายครามที่ส่งไปจากจีนกับเครื่องสังคโลกที่ส่งไปจากไทย

ความสัมพันธ์กับชาติต่าง ๆ ในสมัยโบราณ

ความสัมพันธ์กับอินเดีย

ในราวพุทธศตวรรษที่ ๖ อินเดียมีความเจริญก้าวหน้ามาก อาณาจักรปาละ ทางอินเดียตอนใต้ก็เคยมีอำนาจครอบคลุมคาบสมุทรมลายา กัมพูชา สุมาตรา ชวา และหมู่เกาะอินเดียตะวันออก ทำให้ดินแดนบริเวณนี้ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมอินเดีย ไว้มาก เมื่ออาณาจักรปาละเสื่อมอำนาจลงในพุทธศตวรรษที่ ๑๔ ราชรัฐต่าง ๆ ใน บริเวณนี้ก็ได้ตั้งตนเป็นอิสระ ที่สำคัญก็คืออาณาจักรศรีวิชัยและมณฑลปัตตานีฟิลิปปินส์

ตกเป็นดินแดนใต้ปกครองของ ๒ อาณาจักรนี้ พลอยได้รับวัฒนธรรมอินเดีย ทางด้านศาสนา ภาษา วรรณคดี การแต่งกาย ตลอดจนการเชื่อถือโศกกลางต่าง ๆ ระบบการปกครอง และชีวิตสังคมด้วย

เหล่าดาตุ ผู้นำชาวมาเลย์ อพยพเข้าไปในฟิลิปปินส์

หลักฐานปรากฏว่าในพุทธศตวรรษที่ ๑๘ ปลายสมัยอาณาจักรศรีวิชัย ได้มีหัวหน้าชาวมาเลย์ที่เรียกว่า ดาตุ ในจำนวนของผู้อพยพ ๑๐ คน พร้อมด้วยนักรบ และบริวารได้อพยพหนีความทารุณของผู้ปกครองบอร์เนียว โดยมี ดาตุ ปูติ เป็นผู้นำพากันไปตั้งถิ่นฐานใหม่และขอซื้อเกาะปาไนจากมาริกูโก และยังให้ภริยาสวยามเป็นของขวัญเพิ่มเติม พิธีรับมอบก็มีการฉลองกันอย่างใหญ่โต พวกของมาริกูโกก็อพยพไปอยู่ทางภูเขา ส่วนพวกของดาตุปูติก็เข้าตั้งบ้านเรือนอยู่ในที่ราบที่อุดม

จากนั้นดาตุคนอื่น ๆ อีก ๒ คน ชื่อ บัลคา สุสา กับคุมังสิด ได้เดินทางไปยังถิ่นฐานใหม่ในหมู่เกาะวิสัยัน มีแต่ดาตุปูติคนเดียวเท่านั้นที่กลับไปยังบอร์เนียว ในสมัยต่อมา ส่วนเชื้อสายของดาตุ ๒ คน ก็ขยายไปตั้งถิ่นฐานตามเกาะอื่น ๆ ต่อไป

ในบรรดาดาตุที่ปกครองเกาะปาไน นอกจากดาตุปูติแล้ว ก็มีดาตุสุมาเควล ซึ่งเป็นเพื่อนของดาตุปูติ เป็นคนเฉลียวฉลาดมาก ได้จัดตั้งสมาพันธ์มาเลย์ชน มีชื่อว่า "สมาพันธ์แห่งมัทยาอัส" นับเป็นการเริ่มองค์การปกครองท้องถิ่น ซึ่งใช้มาจนปัจจุบันนี้ เขาเป็นผู้วางระเบียบกฎหมายและสร้างประมวลกฎหมายสุมาเควลขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรครั้งแรกราว พ.ศ. ๑๗๕๓ มีกฎที่ถือว่าความเกียจคร้านเป็นความผิดที่ร้ายแรง โดยจะถูกขับไล่ไปอยู่ในป่า

ความสัมพันธ์กับจีน

ในราวปี พ.ศ. ๑๕๒๕ พ่อค้าชาวฟิลิปปินส์ได้เดินทางไปถึงเมืองกวางตุ้ง ในบันทึกของชาวจีนชื่อเจ้าจูกัวได้เรียกดินแดนนี้ว่า มาอิ แปลว่า ดินแดนของคนป่าเถื่อน ส่วนบันทึกของวังทาหยวน ได้กล่าวชมพ่อค้าฟิลิปปินส์ว่าซื่อสัตย์ สุจริต ไม่คดโกง เมื่อมีการค้าขายติดต่อกันเป็นประจำก็ได้มีชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานตามหมู่เกาะ และได้นำเอาวัฒนธรรมจีนมาเผยแพร่ให้ฟิลิปปินส์ด้วย ทำให้ชาวฟิลิปปินส์มี

ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ก่อนที่สเปนจะเข้ามามีอำนาจ เช่น เครื่องลายคราม ร่ม พ้องเงิน และโลหะอื่น ๆ จีนเป็น วิถีสูงเร่ การแต่งกาย ภาษาและขนบธรรมเนียมบางอย่างเป็นต้น ปรากฏว่าระหว่างปี พ.ศ. ๑๕๑๕—๑๕๖๔ ฟิลิปปินส์ได้ส่งบรรณาการไปถวายพระเจ้ากรุงจีนเสมอมา อิทธิพลจีนหนักไปทางด้านเศรษฐกิจการค้า

ความสัมพันธ์กับญี่ปุ่น

ฟิลิปปินส์ได้ติดต่อกับชาวยุโรป ญี่ปุ่น ในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๕ ชาวยุโรปได้เข้ามาตั้งรกรากอาศัยอยู่ในฟิลิปปินส์ แถบอ่าวลึงกะเยนและมะนิลา จนสเปนเรียกแถบนั้นว่า "ท่าเรือญี่ปุ่น" ฟิลิปปินส์ได้รับความเจริญจากญี่ปุ่นในด้านความรู้เกี่ยวกับการอุตสาหกรรมและการเกษตรกรรมต่าง ๆ เช่นการทำเครื่องมือ อาวุธยุทโธปกรณ์ การฟอกหนัง การเลี้ยงปลา เลี้ยงเป็ด เป็นต้น

ความสัมพันธ์กับอาหรับ

ในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๓ ชาวอาหรับได้เดินทางมาค้าขายถึงแหลมมลายู ชาว สุมาตรา บอร์เนียว เซลเบส และโมลุกกะ และได้เผยแพร่นศาสนาอิสลามให้ชาวพื้นเมืองจนยอมรับนับถือ ศาสนาอิสลามได้แพร่ไปถึงฟิลิปปินส์ ในตอนปลายพุทธศตวรรษที่ ๒๐ ตามบันทึกของชาวโมโร ปรากฏว่าบุคคลุมเป็นครูชาวอาหรับ เกิดที่เมืองเมกกะ และได้เดินทางมายังแหลมมลายูก่อน ต่อมาในปี พ.ศ. ๑๕๔๓ อาบูเบกร์ ผู้นำมุสลิมอีกคนหนึ่งได้เดินทางมาถึงเกาะโจโล และได้ตั้งตัวเป็นสุลต่านแห่งโจโล ต่อมา พ.ศ. ๒๐๑๘ ชาربیคาบองสุวัน ได้เดินทางมาจากยะโฮร์ มาตั้งตนเป็นสุลต่านองค์แรกแห่งมินดาเนา แต่ก่อนที่ศาสนาอิสลามจะแพร่หลาย ชาวสเปนก็ได้มายึดครองฟิลิปปินส์เสียแล้ว

แต่อย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมอาหรับก็ปรากฏมีอิทธิพลเหนือฟิลิปปินส์บางส่วน เช่นในเกาะมินดาเนา หมู่เกาะซูลู ในหมู่ชาวโมโรในสมัยโบราณก็มีระบบการปกครองที่มีสุลต่านเป็นผู้นำ ศาสนาอิสลาม ระบบสังคม อักษรอาหรับ ศิลปวรรณคดี วิทยาศาสตร์ การใช้อาวุธปืน ปฏิทิน กฎหมาย เป็นต้น

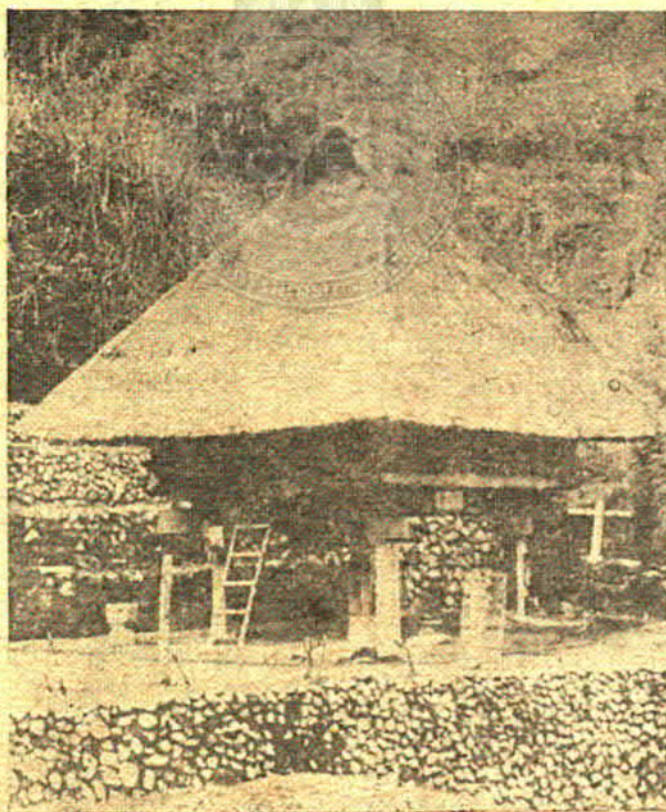
ความสัมพันธ์กับดินแดนอื่น ๆ

นอกจากนี้แล้วฟิลิปปินส์ยังได้ติดต่อกำขายกับดินแดนอื่น ๆ ด้วย เช่น ไทย บอร์เนียว ชวา สุมาตรา มะละกา หมู่เกาะอินเดียนตะวันออก

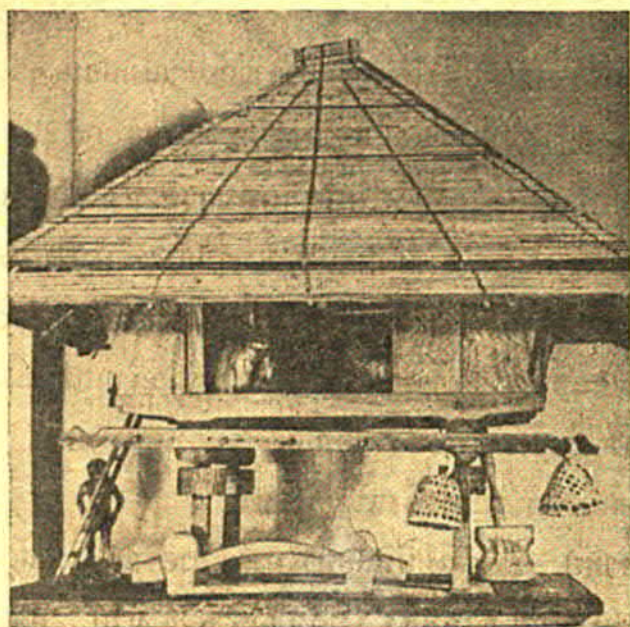
ความเจริญในสมัยโบราณของฟิลิปปินส์ก่อนชาวสเปนจะเข้ามาครอบครอง

ก่อนหน้าที่ชาวสเปนและ คริสต์ศาสนาจะแพร่หลายเข้าไปในดินแดนบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกนั้น ชาวฟิลิปปินส์ก็มีวัฒนธรรมความเจริญเป็นของตนเองอยู่แล้ว แต่เป็นวัฒนธรรมผสมอันสืบเนื่องมาจากวัฒนธรรมของชนเผ่าเมานีกริโต อินโดนีเซีย มาเลย์ ต่อมาก็ได้รับอิทธิพลอารยธรรมอินเดีย จีน และอาหรับ วัฒนธรรมความเจริญของฟิลิปปินส์เองที่ควรกล่าวถึงนั้นมีดังต่อไปนี้

๑. ที่อยู่อาศัย ชาวฟิลิปปินส์สมัยโบราณอาศัยอยู่ในบ้านเรือนที่สร้างด้วยไม้ ไม้ไผ่ ตันจาก เล้าใหญ่ ยกพื้นสูง มีบันไดทำด้วยไม้ไผ่ หลังคามุงด้วยจากหรือ

บ้านของชาวอิฟูกา

แบบบ้านของชาวอู่เกา

ใบมะพร้าว ฟันใช้ไม้ไผ่ ฝาใช้หญ้า หรือใบมะพร้าว จะเรียกว่ากระท่อมไม้ไผ่ก็
ไม่ผิด แต่ถ้าเป็นบ้านของหัวหน้า ผู้นำหรือคนมั่งมีก็จะสร้างด้วยไม้และขนาดใหญ่
มักจะสร้างรวมกันอยู่เป็นหมู่ตามริมฝั่งน้ำ บางพวกก็ใช้เรือเป็นที่อาศัย ซึ่งจะเร่ร่อน
ไปมาอยู่ไม่เป็นหลักแหล่งแน่นอนถาวร เครื่องประดับบ้านก็มีม่านทำด้วยไม้ไผ่
หรือไม้ มีโต๊ะเตี้ย ๆ สำหรับใช้เวลารับประทานอาหาร ครวอยู่หลังบ้าน มีที่สำหรับ
ล้างภาชนะ ส่วนใต้ถุนบ้านก็เป็นยังข้าวและคอกสัตว์เลี้ยง มีกระบือ แมว สุนัข
หรือใช้เป็นที่ทำข้าว

๒. เครื่องแต่งกาย ชาวฟิลิปปินส์สมัยโบราณรู้จักใช้ผ้าฝ้าย บาน ปอ และ
ผ้าไหม แต่ไม่สวมรองเท้า มีผ้าโพกหัว นักรบที่เก่งเท่านั้นที่จะใช้ผ้าโพกหัวสีแดง
ได้ ทั้งหญิงชายชอบใช้เครื่องประดับเพชรพลอย ทองฝังไข่มุก เช่น แหวน กำ-
ไลแขน กำไลเท้า ต่างหู สร้อย นิยมฟันสีดำเลี่ยมฟันทอง ผู้ชายชอบสวมเสื้อแขน
สั้นไม่มีปก มีผ้าผืนยาวพันรอบเอว ปล่อยชายลงมาถึงท่อนขา ผู้หญิงนิยมสวมเสื้อ
แขนหลวม ๆ ผู้หญิงนุ่งกระโปรงสั้นหลวม ๆ เรียกว่า ซายา มีผืนผ้าพันรอบเอว
ผู้หญิงไม่มีผ้าโพกหัว แต่นิยมเกล้าผมมวยอย่างสวยงาม ผู้ชายนิยมการสักตามตัวเป็น

รูปต่าง ๆ ถือกันว่าเป็นเครื่องแสดงความเป็นผู้ชาย และแสดงความสามารถในการรบ ชาวบิสายันนิยมการสักตามตัวมากกว่าพวกใด ๆ

๓. อาหารและเครื่องคัม ข้าวเป็นอาหารหลักของชาวฟิลิปปินส์มาแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบันนี้ เขาใช้หม้อหุงหรือใช้ไม้ไผ่ทำเป็นแบบข้าวหลามของไทย นอกจากนั้นก็มี ปลา หมู ไก่ นก เต่าทะเล หอย มะพร้าว น้ำตาล ผัก และผลไม้ อุดมสมบูรณ์

ส่วนเครื่องคัมก็รู้จักทำเหล้าจากข้าวของพวกบิสายัน ทำจากมะพร้าวของพวกตะกาลอก ทำจากอ้อยของพวกอิโลคาโน และน้ำตาลเมา ซึ่งเป็นที่นิยมกันโดยทั่วไป ในงานเลี้ยงฉลองจะขาดสิ่งเหล่านี้เสียมิได้

ในการรับประทานอาหาร เขาจะนั่งล้อมโต๊ะเตี้ย ใช้มือที่ล้างสะอาดหยิบอาหารใส่ปาก ใช้ใบตองหรือกะลามะพร้าวใส่อาหาร แต่ถ้าเป็นหัวหน้าก็ใช้ภาชนะเคลือบเครื่องลายครามจากจีน หรือภาชนะที่ทำด้วยทองคำจากฝีมือช่างทองชาวพื้นเมือง

๔. ลักษณะของชาวฟิลิปปินส์ ชาวฟิลิปปินส์มีลักษณะที่ชัดเจนอยู่หลายอย่าง เป็นต้นว่า

๑. กล้าหาญ เป็นนักรบ
๒. เชื่อมั่นในศาสนา สุภาพอ่อนโยน
๓. ต้อนรับเป็นมิตรสนิทกับคนต่างแดน
๔. เก่งทางภาษาและดนตรี
๕. มีอารมณ์รักสิ่งสวยงามทั้งหลาย
๖. มีความฉลาดสามารถเท่าเทียมชาติอื่น

๕. ขั้ววรรณะในสังคม ในสมัยโบราณชาวฟิลิปปินส์แบ่งคนเป็น ๓ ชั้น คือ

๑. ชั้นสูง ชุนนาง ไค้แก่ คาตู ผู้ปกครองแคว้นต่าง ๆ รวมทั้งเชื้อสายและวงศ์ตระกูล มีสิทธิพิเศษต่าง ๆ
๒. เสวีชน หรือชนชั้นกลาง
๓. ทาส เป็นชนชั้นต่ำสุด พวกนี้เป็นทาสเพราะ
 - ก. เป็นโดยกำเนิด สืบเชื้อสายมาจากพ่อแม่ที่เป็นทาส

- ข. ถูกจับเป็นเชลยศึก
- ค. ไม่มีเงินใช้หนี้สิน
- ง. ถูกขายเป็นทาส
- จ. ถูกคัดสินลงโทษเนื่องจากการประกอบอาชญากรรม

ในบรรดาทาสเหล่านี้ ในสังคมชาวตะกาลอค ยังแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือทาสประเภทที่สามารถถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินได้ ซึ่งไม่เชิงเป็นทาสทีเดียว สามารถแต่งงานตามใจชอบได้ และนายจะขายให้คนอื่นไม่ได้ กับทาสที่แท้จริง ซึ่งนายจะขายให้ใครก็ได้ ไม่มีสิทธิในการครอบครองทรัพย์สิน

๖. ฐานะสตรี สตรีฟิลิปปินส์สมัยโบราณมีฐานะในสังคมสูง มีสิทธิและสิทธิพิเศษทางด้านการเมือง เศรษฐกิจสังคมเท่าเทียมผู้ชาย ในกรณีที่คำตัดสินแก่กรรม ไม่มีทายาทผู้ชาย บุตรก็อาจจะปกครองหมู่บ้านแทนต่อไปได้ สตรีจะทำการค้าและรับมรดกก็ได้เหมือนผู้ชาย ตามกฎหมายของเผ่า ผู้ที่สมประมาทสตรีในหมู่บ้าน จะถูกลงโทษอย่างหนัก สามีภรรยาที่มีฐานะเท่ากัน สตรีจะเป็นใหญ่ในบ้าน อบรมลูก มีสิทธิในการตั้งชื่อลูก

๗. กิริยามารยาทและความประพฤติที่ดี ชาวฟิลิปปินส์มีกิริยาวาจาสุภาพ สันทนด้วยภาษาที่สุภาพ เด็ก ๆ จะพูดก็ต่อเมื่อผู้ใหญ่ซักถามหรือสนทนาก่อน ชาวตะกาลอคนิยมใช้คำ โบ๊ะ ต่อท้ายประโยคเพื่อแสดงความสุภาพ ความเคารพ ชาวฮิโกลาโนจะใช้คำ อะโบ๊ะ ในการแนะนำให้รู้จักกันก็จะใช้บุรุษสรรพนามบุรุษที่สาม เพื่อแสดงความเคารพนับถือกัน เวลาพบปะกัน ก็ทักทายปราศรัยกันอย่างสุภาพ เอาผ้าโพกหัวออก ถ้าเป็นคาตู ก็จะโค้งหัวต่ำ ยกมือทั้ง ๒ ข้างจกหน้า เพื่อแสดงความสุภาพ เขาจะให้ผู้หญิงเดินขึ้นหน้า ผู้ชายเดินเยื้องข้างหลังเล็กน้อย ไม่นิยมเดินเคียงคู่เสมอกันไป ไม่ว่าเป็นมารดา บุตรี ภรรยา

๘. ความสะอาดและสุขนิสัย ชาวฟิลิปปินส์เป็นชาติที่รักความสะอาด เรียบร้อย เขานิยมสระผมขจัดกลิ่นของหอม ล้างปาก ฟัน ก่อนรับประทานอาหาร หรือเมื่อตื่นนอน อาบน้ำตามแม่น้ำลำคลองเป็นประจำวัน จัดบ้านให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ที่เชิงบันไดจะมีอ่างน้ำล้างเท้าก่อนขึ้นเรือน

๘. การเคารพพ่อแม่และผู้ใหญ่ กฎหมายเผ่าจะลงโทษหนักแก่ผู้ที่ไม่แสดงความเคารพพ่อแม่หรือผู้อาวุโส ลูกหลานต้องเชื่อฟังอยู่ในโอวาทบิดามารดา บ่อยๆ ตายาย คำพูดของบิดาก็ถือเป็นกฎหมายที่จะควบคุมบุตรด้วย

๑๐. มิตรภาพและการต้อนรับ ชาวฟิลิปปินส์มีลักษณะชอบผูกมิตร ปฏิบัติต่อผู้อื่นเหมือนญาติพี่น้อง หากต้องการจะสร้างเพื่อนร่วมสาบานกัน ก็ใช้กรัดเลือด แขนลงในเหล้าดื่มร่วมกัน ชาวฟิลิปปินส์ยินดีต้อนรับแขกอย่างดี เช่น ให้ที่พัก อาหาร เหล้าและปฏิบัติอย่างดีที่สุด

๑๑. ความยุติธรรมและความซื่อสัตย์ หากมีการทำลายชีวิต เกียรติ ทรัพย์สิน ก็จะมีการลงโทษอย่างหนัก การคดโกง สบประมาท ถือเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรง เท่ากับฆาตกรรมหรือโจรกรรม บันทึกชาวจีนโบราณก็ชมว่าชาวฟิลิปปินส์เป็นพ่อค้าที่ซื่อสัตย์ ในสมัยโบราณการโกงกันมีน้อยมาก

๑๒. การปกครอง หน่วยการปกครองที่เล็กที่สุดของฟิลิปปินส์โบราณ ได้แก่ บารังไก ความหมายเดิมแปลว่า เรือ เพื่อเป็นที่ระลึกรถึงการเดินทางด้วยเรือมาตั้งถิ่นฐานในสมัยแรก ๆ บารังไกหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยครอบครัว ๓๐ ถึง ๑๐๐ ครอบครัว หัวหน้าปกครองบารังไก เรียกว่า คาทู ซึ่งทำหน้าที่ทั้งทางบริหาร นิติ-บัญญัติ และตุลาการในยามสงบ ส่วนในยามสงครามก็ทำหน้าที่เป็นผู้นำพาการทัพ ทำแท่งคาทู เป็นตำแหน่งมรดกตกทอดกันต่อ ๆ มาในวงศ์ตระกูล แต่ถ้าไม่มีทายาท ก็อาจจะเลือกคาทูใหม่ จากคนที่มีความสามารถ ฉลาดและร่าเริงก็ได้ ใน การบริหารและใช้อำนาจก็จะมีผู้เฒ่าหรือนักปราชญ์ผู้มีความรู้เป็นที่ปรึกษา

เนื่องจากไม่มีรัฐบาลกลางและกษัตริย์สูงสุด ดังนั้นฟิลิปปินส์ในสมัยโบราณ จึงแบ่งแยกกันปกครองอย่างอิสระหลายร้อยบารังไก มีบางครั้งที่บารังไกอิสระหลาย บารังไกจะมารวมกันเข้าเป็นสมาพันธ์รัฐ เพื่อช่วยเหลือนกันต่อสู้ศัตรู หรือปรับปรุง สวัสดิการของตน ดังเช่นในสมาพันธ์รัฐแห่งมัทยาอัส (Confederation of Madyaas) ซึ่งตั้งขึ้นในพุทธศตวรรษที่ ๑๘ ที่เกาะปาโน โดยมีสุมาเควลเป็นผู้นำ เป็นต้น

๑๓. กฎหมาย ฟิลิปปินส์โบราณมีกฎหมายใช้ในการ ปกครอง ทั้ง ที่เขียนลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่ได้เขียนไว้ เป็นแต่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาหลายชั่วคน

จนเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี นิยายปรัมปราของฟิลิปปินส์กล่าวว่าผู้หญิงคนแรก
ของโลกชื่อลูบบลูบัน (Lubbluban) เป็นผู้สร้างกฎหมายประเพณีขึ้น ส่วนกฎหมาย
ลายลักษณ์อักษรนั้น คาทูต่าง ๆ เป็นผู้ประกาศใช้และเขียนไว้คนแรกก็ได้แก่
คาทูสุมาเควลแห่งปาไน สร้างประมวลกฎหมายสุมาเควลไว้เมื่อ พ.ศ. ๑๗๙๓ ต่อมา
คาทูกาลันเตียวซึ่งเป็นคาทูปาไนคนที่ ๓ ได้สร้างประมวลกฎหมายกาลันเตียว ในปี
พ.ศ. ๑๘๗๖ กฎหมายกาลันเตียวนี้นับทบญญัตติเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่าง ๆ เช่น เกี่ยว
กับครอบครัว มรดก หย่าร้าง บุตรบุญธรรม ภัยไข้เจ็บ สัญญา การร่วมลงทุน สิทธิ
ครอบครองทรัพย์สิน ตลอดจนการกระทำผิดต่าง ๆ ตามประมวลกฎหมายสุมาเควล
ถือว่า คนเกียจคร้านจะถูกลงโทษโดยการลดตัวลงเป็นทาส

๑๔. ศาสนาและลัทธิความเชื่อ ก่อนหน้าที่สเปนจะเข้ามา ปรากฏว่ามี
บางพวกนับถือศาสนาอิสลาม เช่นชาวโมโรแห่งเกาะมินดาเนา ชาวซูลูบางส่วนบน
เกาะมินโดโร และบริเวณอ่าวมะนิลา ชาวฟิลิปปินส์ส่วนอื่นก็ไม่มีศาสนา มีแต่นับ
ถือลัทธิผีสงเทวดา นับถือพระเป็นเจ้าสูงสุดผู้สร้างสวรรค์ มนุษย์โลก เทพเจ้าประ-
จักษ์ธรรมชาติต่าง ๆ ทั้งหญิงชาย นับถือพระอาทิตย์ ดวงดาว พระจันทร์ สัตว์ประ-
หลาด พืชพันธุ์ ป่า ภูเขา เทพเจ้าแห่งสงคราม เทพแห่งการเก็บเกี่ยว และไฟ เทพ-
เจ้าแห่งสายรุ้ง นอกจากนั้นก็นับถือวิญญาณบรรพบุรุษ มีการทำรูปบูชา มีการทำ
พิธีสวดมนต์ และพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยอำนวยสิ่งที่ดีทั้งการ มีการนับถือ
ธรรมชาติ เชื่อว่ามีอำนาจลึกลับหรือวิญญาณสิงสถิตอยู่ เชื่อว่าเมื่อคนตายไปแล้ว ยัง
มีวิญญาณเหลืออยู่และจะเดินทงท่องเที่ยวไปยังโลกหน้าเพื่อรับผลกรรมดี กรรมชั่ว
ที่ตนได้ทำมา วิญญาณของผู้ประกอบกรรมดีย่อมไปสู่สวรรค์ ตรงกันข้ามวิญญาณ
ของผู้ประกอบกรรมชั่วย่อมไปสู่นรก

ในการทำพิธีก็เป็นหน้าที่ของศาสนาจารย์ทั้งหญิงและชาย ศาสนาจารย์ยังทำ
หน้าที่รักษาโรคภัยไข้เจ็บ โดยวิธีใช้เวทมนตร์คาถาไสยศาสตร์ และทำนายอนาคต
โชคชะตา ทำพิธีเข้าทรงด้วย

ในการพิธีกรรมก็ใช้พืชผลหรือสัตว์เลี้ยง เช่น หมู ไก่ ฆ่านูซา และมีวิธีการ
ทำต่าง ๆ กันไปตามความนิยมของแต่ละเผ่า

ชาวฟิลิปปินส์โบราณมีความเชื่อถือในไสยศาสตร์เช่นเดียวกับชนชาติอื่น ๆ เชื่อถือพ่อมดในร่างสุนัข นกหรือสัตว์อื่น ๆ ซึ่งกินเนื้อคนมนุษย์ และสามารถทำคุณฝังรูปทำให้คนตายด้วยเวทมนตร์คาถาของตนได้ มีความเชื่อในอำนาจลึกลับ เครื่องรางของขลัง เสน่ห์ยาแฝด หรือเวทมนตร์ที่ทำให้คนล่องหนหายตัว ทำอภินิหารต่าง ๆ ได้ นอกจากนั้นก็ยังเชื่อถือโชคลางในปรากฏการณ์ธรรมชาติเช่น การปรากฏตัวของดาวหางเชื่อกันว่าจะทำให้เกิดสงคราม โรคระบาด และวิฤตการณ์ที่ยุ่ยาก ถ้าหญิงมีครรภ์กตัญญูของตน ลูกที่เกิดมาจะไม่มีผม หรือห้ามกินกล้วยเผ็ดเพราะกลัวจะมีลูกแฝด หญิงที่ร้องเพลงหน้าเตาขณะทำอาหารจะมีสามีเป็นพ่อม่ายแก่ ๆ หรือเมื่อแมวใช้อุ้งเล็บขีดหน้านั้น จะมีแขกมาหา เป็นต้น

๑๕. ประเพณีการแต่งงาน แตกต่างกันไปตามชั้นของชน โดยปกติบิดามารดาเป็นผู้จัดการเรื่องการแต่งงานให้ตั้งแต่เด็ก ๆ โดยฝ่ายชายจะมอบเงินทอง ขำทาสที่กิน ให้เป็นสินสอดทองหมั้นแก่บิดามารดาฝ่ายหญิง และต้องไปอยู่รับใช้ทำงานในบ้านฝ่ายหญิงเป็นเวลาหลายปี พิธีการแต่งงานของชนชั้นสูงมักจะหรูหราโอ้อวดโดยจะจัดให้มีพิธีการสู่ขอ จัดให้มีการเลี้ยงการแสดงดนตรี และบันเทิงต่าง ๆ ส่วนพิธีแต่งงานของเสรีชนเป็นไปอย่างธรรมดา เพียงแต่คู่บ่าวสาวดื่มเหล้าด้วยด้วยกัน บรรดาแขกก็ส่งเสียงแสดงความยินดี ก็เป็นอันเสร็จพิธี ส่วนในหมู่ทาสไม่ต้องมีพิธีรีตองอะไรเลย เพียงเอ่ยปากขอให้ฝ่ายหญิงมาอยู่ร่วมกับตนเท่านั้นก็เป็นพอ

๑๖. พิธีการทำศพ เนื่องจากชาวฟิลิปปินส์โบราณเชื่อถือในเรื่องวิญญาณและปรภพ ดังนั้นจึงจัดทำพิธีฝังผู้ตายอย่างดีที่สุด มีการห่อและอาบยาศพใส่โลงไม้อย่างดีหรือใส่ตุ้มแล้วฝังไว้ใกล้ ๆ บ้าง อาจจะในถ้ำ หรือบนจอมผาสูงๆ มองลงไปเห็นทะเล พร้อมกับเครื่องแต่งกายเสื้อผ้า อาหาร เหล้า เงินทอง อาวุธ บางทีใส่เรือลอยไป ถ้าเป็นศพหัวหน้าหรือคาตุก็อาจจะมีการประหารชีวิตฆ่าทาสฝังรวมไปกับผู้ตายด้วย ทั้งนี้หวังว่าเพื่อผู้ตายจะได้นำไปใช้ในภพหน้า ตลอดระยะเวลาการไว้ทุกข์ ญาติพี่น้องของผู้ตายจะต้องใช้เปลือกไม้ชนิดหนึ่งพันรอบคอและแขน ใช้เครื่องแต่งกายสีขาว งคเว่นรับประทานข้าว เนื้อและงคคิมเหล้า ให้อับประทานเฉพาะกล้วย หากคาตุสิ้นชีวิตลงก็ต้องมีการประกาศให้ทราบห้ามแต่งกายด้วยผ้าสี ต้องพักการรบ การทะเลาะวิวาท

ไว้ชั่วคราว ห้ามร้องเพลงในเรือตอนขากลับเข้าสู่ฝั่ง นักบริบท้องถือหอก กริชเอา
ปลายลงดิน ห้ามคนเข้าไปในเขตบ้านของคาตุ ซึ่งกันไว้ ใครฝ่าฝืนอาจถูกลดตัว
ลงเป็นทาสหรือประหารชีวิต

๑๗. การบันเทิงและดนตรี ชาวฟิลิปปินส์โบราณมีการแสดงการร่ายรำต่าง ๆ
หลายแบบ แต่ละบารังไกก็มีงานฉลองงานสมโภช การเต้นระบำรำพ้อน การร้องเพลง
รวมทั้งงานพิธีบูชาทางศาสนา การพ้อนรำพื้นเมืองก็มีหลายชนิด เช่น รำเกี่ยวข้าว
รำกระทบบไม้ เป็นต้น

เพลงที่ร้องก็มีมากมาย ไพเราะ ร้องกันในโอกาสต่าง ๆ เช่น เพลงสรรเสริญ
วีรบุรุษ เพลงปลุกใจ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงรัก

เครื่องดนตรีชนิดหนึ่งของฟิลิปปินส์

ขลุ่ยจุมุก

ส่วนการเล่นดนตรีนั้นชาวฟิลิปปินส์ก็ชอบมาก เครื่องดนตรีที่นิยมใช้เล่นกันในสมัยโบราณก็มี กีต้าของชาวตะกาลอค ขลุ่ยจุมุก พ้องของพวกอิกโรท ขลุ่ยไม้้อของพวกอิลคาโน กลองทำด้วยไม้ไผ่ของชาวบิสายัน และระนาดของพวกโมโร

๑๘. ภาษา ในสมัยโบราณฟิลิปปินส์ไม่มีภาษาประจำชาติ แต่มีภาษาที่ใช้กันในดินต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า ๘๐ ภาษา หากใครพูดภาษาใดภาษาหนึ่งได้ ก็จะสามารถเรียนพูดภาษาอื่น ๆ ได้ง่าย เพราะลักษณะภาษาถิ่นต่าง ๆ คล้ายคลึงกันอยู่ ปัจจุบันภาษาตะกาลอคนิยมใช้กันมากในหมู่นักศึกษา และในเขตจังหวัดรอบ ๆ กรุงมะนิลา

ในด้านการเขียนหนังสือ ดร. มอร์คา นักประวัติศาสตร์เป็นคนหนึ่งได้กล่าวว่า “ชาวพื้นเมืองหญิงชายเกือบทั้งหมดรู้จักเขียนหนังสือ” ส่วนมากเชื่อว่าการเขียนหนังสือโบราณได้แบบมาจากอินเดีย ในการเขียนก็ใช้เหล็กปลายแหลมหรือปลายกริชจิ้มยางไม้ต่างปากกาและหมึก เขียนลงบนเปลือกไม้ ใบตอง ไม้หรือไม้ไผ่

ตัวอักษรโบราณมี ๑๗ ตัว เป็นสระ ๓ ตัว แต่ใช้แทนกันได้เป็น ๕ ตัว กับพยัญชนะ ๑๔ ตัว ตัวอักษรเหล่านี้ ปัจจุบันไม่นิยมใช้เขียนกันแล้ว แต่ยังมีเขียนกันในหมู่ชาวพื้นเมือง ๒-๓ เผ่าเท่านั้น

๑๙. วรรณคดี วรรณคดีโบราณมีทั้งที่เขียนและท่องจำไว้ได้สืบทอดกันมาหลายชั่วคน ซึ่งประกอบด้วยบทร้องเพลง นิทานปัญหา สุภาษิต เทพนิยาย ตำนาน กฎหมาย และบทร้อยกรองอื่นๆ แต่วรรณคดีต่างๆ ที่เขียนไว้มักจะสูญหายหรือถูกทำลายไปเกือบหมด

๒๐. การศึกษา เด็ก ๆ ฟิลิปปีนส์สมัยโบราณได้รับการศึกษาขั้นต้นเท่านั้น โดยมีพ่อแม่หรือผู้เฒ่าจากบารังไกเป็นผู้สั่งสอนกันในบ้าน มีสอนวิชาอ่าน เขียน เลข ขนบธรรมเนียมประเพณีของเผ่าและอาชีพบ้าง เช่น การเพาะปลูก ช่างไม้ ช่างโลหะ ทอผ้า เลี้ยงไก่ และจับปลา บนเกาะปาไนสมัยโบราณมีโรงเรียนจริงๆ แห่งหนึ่ง ซึ่งสอนอ่าน เขียน คณิตเลข ศาสนา วิชาพันคาบ และศิลปะการหาเครื่องราง

๒๑. ศิลปสถาปัตยกรรม สมัยก่อนสเปนจะเข้ามาก็มี

- ก. การสร้างบ้าน เพื่อให้อยู่เย็นสบาย ปลอดภัย และเหมาะสมกับอากาศ แดบร้อน แดบมรสุม
- ข. การต่อเรือ มีการสร้างเรือแคนูพายคนเดียว จนถึงเรือรบขนาดใหญ่ มีฝีพายถึง ๒๓๐ คน
- ค. การวาดเขียน ได้แก่ศิลปะการสักตามตัวแบบต่างๆ แสดงรูปพระอาทิตย์ พระจันทร์ ดวงดาว ดอกไม้ ตลอดจนสัตว์และรูปเหลี่ยมต่างๆ
- ง. การแกะสลัก มีการแกะสลักจากเนื้อหิน ไม้ ทอง เป็นรูปผีเสื้อ เทวดาที่ตนนับถือ และแกะสลักตามอาวุธอย่างสวยงาม

๒๒. ความเจริญทางวิทยาศาสตร์ แม้ว่าชาวฟิลิปปีนส์โบราณจะเชื่อถือเวทมนตร์ไสยศาสตร์ก็ตาม แต่เขาก็ยังมีความรู้เกี่ยวกับยารักษาโรคบางอย่าง เช่น รู้จักสมุนไพรเอามาทำยารักษาโรค และเชี่ยวชาญในการใช้ยาพิษต่อสู้ศัตรูและรู้จักยาแก้ถอนพิษ

ทางด้านดาราศาสตร์ ก็มีความรู้เกี่ยวกับดวงดาวบ้าง เพราะคนส่วนมากเคารพนับถือสวรรค์ นับถือดวงดาวต่างๆ เป็นเทพเจ้า เช่น ดาวพระศุกร์ เป็นต้น และมีชื่อเรียกต่างๆ กันตามท้องถิ่น

ในต้นคณิตศาสตร์ก็ปรากฏว่าสามารถใช้เลขนับจาก ๑ ถึง ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ได้ รู้จักบวก ลบ คูณ หาร โดยใช้ก้อนหินหรือเมล็ดพืชช่วย รู้จักใช้เครื่องชั่ง ตวงวัดในการค้าขาย

ในด้านการชลประทานก็สามารถระบายน้ำ ทดน้ำเข้านาตามไหล่เขาได้ เช่น การทดน้ำของชาวอียิปต์

ชาวฟิลิปปินส์สมัยโบราณรู้จักใช้ปฏิทินหลายแบบด้วยกัน เช่น ปฏิทินของชาว บิสายัน ซึ่งแบ่งสัปดาห์ออกเป็น ๗ วัน แบ่งปีออกเป็น ๑๒ เดือน และมี ๓๕๖ วัน เดือนหนึ่งๆ มี ๓๐ วัน ยกเว้นเดือนสุดท้ายมีเพียง ๒๖ วันเท่านั้น แต่ปฏิทินของชาวอียิปต์ ซึ่งยังคงใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ กำหนดให้ปีหนึ่งมี ๓๖๕ วัน แบ่งเป็น ๑๓ เดือนเดือนละ ๒๘ วัน แต่เดือนสุดท้ายมี ๒๙ วัน ผู้รักษาปฏิทินมีเชือกอยู่ ๑๓ เส้น และมีหน้าที่ขมวดปมเชือกประจำทุกวันวันละปม เมื่อครบ ๒๘ ปม ก็ขึ้นเส้นใหม่ต่อไป เพราะเวลา ๑ เดือนได้ผ่านไปแล้ว ส่วนเดือนที่ ๑๓ เขาจะขมวดปมเชือก ๒๙ ปม ตามจำนวนวันที่ได้กำหนดไว้

๒๓. การค้าภายในและการค้าต่างประเทศ การค้าภายในทำกันระหว่าง บารังไก และระหว่างเกาะต่าง ๆ โดยวิธีที่รองหรือแลกเปลี่ยนสิ่งของกัน ส่วนการค้าต่างประเทศสมัยโบราณก็มีการค้ากับจีน ญี่ปุ่น ไทย มละกา อินเดีย บอร์เนียว สุมาตรา ซาวา และดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงอื่น ๆ โดยวิธีการแลกเปลี่ยนสินค้ากัน เหมือนการค้าภายใน แต่บางครั้งก็มีการกำหนดราคาสินค้าโดยยึดถือพงศกู่การค้าหรือฆ้องสัมฤทธิ์เป็นตัวกลางซื้อขายแทนเงินตรา หลักฐานจีนปรากฏว่า ปี พ.ศ. ๑๕๒๕ พ่อค้าฟิลิปปินส์บางคนเดินทางไปถึงเมืองกวางตุ้ง และในปี พ.ศ. ๒๐๖๔ แมกเจลลัน ก็ได้พบพ่อค้าไทยที่ไปค้าที่เกาะเซบู

๒๔. การกสิกรรมและการอุตสาหกรรม การทำนาเป็นหัวใจสำคัญของ การกสิกรรมของชาวฟิลิปปินส์โบราณ โดยใช้วิธีทำนา ๒ วิธีคือ

- ก. ทำไร่เลื่อนลอย คือ การเผาป่า ถางป่าลง แล้วใช้ไม้ปลายแหลมทำ หลุมปลูกข้าว พอคืนจืดแล้วจึงย้ายที่ใหม่

การทำนาตามไหล่เขาแบบขั้นบันได ซึ่งชนเผ่าอูฟเกาเคยทำมาแล้วตั้งแต่สมัยโบราณ

ข. ทำนาแบบไถหว่าน มีวิธีการท่นำทำนาตามไหล่เขาอย่างวิธีการของพวกอูฟเกา ซึ่งแสดงถึงความเจริญทางเทคนิคในการกสิกรรมของชาวฟิลิปปินส์โบราณ พวกเขามีนาเป็นของตนเอง และเคารพในสิทธิการครอบครองที่ดินของกันและกัน การอุตสาหกรรมก็มิมีไม่ใหญ่โตนัก เช่น การทอเสื่อ หมวก การเก็บรังนก การขุดหาแร่ การทำป่าไม้ การทอผ้า การทำเครื่องโลหะ เครื่องมือ อาวุธ ทำเหล้า ฟอกหนัง ต่อเรือ นอกจากนั้นก็มีการเล่นไก่ วัว ควาย เลี้ยงหอยมุก การประมง

สิ่งเหล่านี้แสดงถึงความเจริญของชาวฟิลิปปินส์ก่อนที่จะชาวสเปนจะเข้ามาครอบครอง

เริ่มการค้าระหว่างยุโรปกับเอเชีย

การปฏิรูปและการแข่งขันทางการค้า ทำให้ชาติยุโรปค้นพบเส้นทางเดินเรือใหม่ ๆ ที่จะมาติดต่อกับเอเชีย และดินแดนอื่น ๆ ทั่วโลก ลัทธิจักรวรรดินิยมอันเป็นผลจากการแข่งขันทางการค้าและการควบคุมแหล่งผลิตผลระหว่างชาติยุโรป ทำ

ให้กินแทนในเอเชีย แอฟริกา อเมริกา ตลอดจนหมู่เกาะต่าง ๆ ต้องตกอยู่ในปกครองของมหาอำนาจยุโรป ชนชาติยุโรปยังได้นำเอาคริสต์ศาสนาและวัฒนธรรมยุโรปไปเผยแพร่ในดินแดนเหล่านั้นด้วย ฟิลิปปีนส์ก็เป็นประเทศหนึ่งที่ตกอยู่ในสภาพการณ์ดังกล่าวนี้ นับตั้งแต่สมัยการฟื้นฟูศิลปวิทยาการในยุโรปเป็นต้นมา ก็ได้มีการปฏิวัติทางค่านิยม ความนึกเห็น วิทยาการต่าง ๆ ตลอดจนทางด้านการค้าและการอุตสาหกรรมในยุโรป และเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของตน แต่ละชาติในยุโรปจึงส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศขึ้นอย่างกว้างขวาง การขยายการค้าระหว่างยุโรปกับเอเชียนับว่ามีความสำคัญมากในระยະนี้ เพราะหลังจากสงครามครูเสดครั้งที่๘ สิ้นสุดลงในปี พ.ศ. ๑๘๑๕ แล้ว ล่วงมาตลอดเวลา ๒๐๐ ปี สินค้าจากเอเชียที่ส่งไปยังยุโรปยังมีปริมาณมากขึ้นเป็นลำดับ สินค้าที่ยุโรปต้องการจากเอเชียมากก็คือ เครื่องเทศ ผลไม้ นานาชนิด เพชรนิลจินดา เครื่องประดับ เครื่องหอม ผ้าแพร ผ้าไหม เครื่องลายคราม พรม เป็นต้น โดยชาวยุโรปได้นำเอาเหล็ก ทอง เงิน และผ้าสักหลาดไปแลกเปลี่ยน พ่อค้ายุโรปที่มีบทบาทสำคัญในการค้ากับเอเชียก็มี พ่อค้าโรมัน โปรตุเกส สเปน ฮอลันดา อังกฤษ ฝรั่งเศส ซึ่งต่างก็ค้าขายแข่งขันกันอย่างเต็มที่ นับตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ ๒๑ เป็นต้นมา

เส้นทางค้าขายระหว่างยุโรปกับเอเชีย เส้นทางค้าขายที่สำคัญ ๆ ในสมัยโบราณมีอยู่ด้วยกัน ๓ ทาง คือ

๑. เส้นทางสายใต้สุด เป็นเส้นทางเรือเกือบตลอดจากเมืองมะละกานบนแหลมมลายูซึ่งเป็นศูนย์กลางตลาดสินค้าจากจีน ญี่ปุ่น หมู่เกาะอินเดียนตะวันออก และดินแดนทางเอเชียอาคเนย์ ข้ามมหาสมุทรอินเดียไปยังอินเดียภาคใต้ อ้อมไปยังฝั่งอาหรับเข้าทะเลแดง ไปขึ้นบกตรงคอคอดไปยังโคโรและอะเล็กซานเดรีย บนปากแม่น้ำไนล์ อันเป็นศูนย์กลางที่รวมของพ่อค้ายุโรป

๒. เส้นทางสายกลาง เริ่มต้นจากมะละกาเช่นกัน เลียบฝั่งทะเลผ่านเมืองท่าสำคัญ ๆ ของอินเดีย เปอร์เซีย วกเข้าอ่าวเปอร์เซีย ล่องขึ้นไปตามแม่น้ำไทกริสหรือยูเฟรติส ไปยังเมืองแบกแดด จากนั้นก็แยกเป็นหลายเส้นทาง แต่ละสายพุ่งตรงไปยังเมืองท่าใดเมืองท่าหนึ่งบนฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

แผนที่เส้นทางค้าขาย

๓. เส้นทางสายเหนือ เป็นเส้นทางเดินบกผ่านจากไซบีเรีย จีน ผ่านกลางทวีปเอเชียไปยังทะเลสาบแคสเปียน และยุโรป

ความจำเป็นที่จะต้องแสวงหาเส้นทางการค้าขายใหม่

การที่ชาติยุโรปต้องถอยไปจากดินแดนอันศักดิ์สิทธิ์ คือ เยรูซาเลม และการที่พวกมุสลิมชาวเตอร์กได้ครอบครองกรุงคอนสแตนติโนเปิลนั้น ทำให้เส้นทางการค้ากลางตกอยู่ในความควบคุมของพวกมุสลิมด้วย การไปมาค้าขายระหว่างยุโรปกับเอเชียจึงไม่สะดวกเพราะชาวคริสต์กับชาวมุสลิมเป็นอริกันอยู่ บางครั้งพ่อค้ายุโรปได้รับอนุญาตให้เดินทางผ่านไปได้ แต่ต้องเสียค่าผ่านแดนเป็นจำนวนมาก รัฐมุสลิมบางแห่งก็กีดกันการค้า บางแห่งก็ให้พ่อค้าบางชาติผูกขาดเส้นทางค้าขายแต่ผู้เดียว ดังเช่นสุลต่านแห่งอียิปต์ให้ชาวเวนิสเท่านั้นใช้เส้นทางการค้าผ่านดินแดนของตน ดังนั้นชาติยุโรปที่เหลือจึงพยายามหาเส้นทางการค้าใหม่ที่ไม่อยู่ในความควบคุมของพวกมุสลิม

การค้นพบดินแดนใหม่ ๆ และการเดินเรือของแมกเจลลัน

การค้นพบโลกใหม่ในปี พ.ศ. ๒๐๓๕ ของคริสโตเฟอร์ โคลัมบัส นับเป็น การค้นพบดินแดนใหม่ที่สำคัญยิ่งครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ และเป็นผลทำให้พบเส้นทางที่จะไปค้าขายกับเอเชียตะวันออกและอินเดีย ต่อมา พ.ศ. ๒๐๔๑ วาสโกตาามา นักเดินเรือชาวโปรตุเกส ก็สามารถเดินเรืออ้อมแหลมกูคโฮปมาถึงเมืองกาลิicut ใน อินเดียได้สำเร็จ เป็นผลทำให้การค้าของชาวยุโรปเจริญขึ้นอีก และโปรตุเกสสามารถ เข้าควบคุมการค้ากับตะวันออกแทนพ่อค้าชาวเวนิสและมุสลิมต่อไป

การค้นพบดินแดนและเส้นทางเดินเรือที่สำคัญครั้งที่ ๓ ก็คือ การเดินทาง รอบโลกของเฟอร์ดินันด์ แมกเจลลัน แมกเจลลันเป็นชาวโปรตุเกส เคยเดินทางมายัง มะละกา แต่ไม่ชอบใจรัฐบาล จึงไปรับอาสาจากษัตริย์สเปนนำเรือไปทางตะวันตกอ้อม โลกไปยังหมู่เกาะเกร์รอนเตสให้ไว้ เขาออกเดินทางจากสเปนเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๐๖๒ พร้อมด้วยเรือ ๕ ลำ ข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก เลียบฝั่งอเมริกาใต้ จนถึงช่องแคบแมกเจลลัน ข้ามมหาสมุทรแปซิฟิก จนถึงเกาะซามาร์ เมื่อ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๐๖๔ นับว่าเขาเป็นผู้พบหมู่เกาะฟิลิปปินส์ในนามของสเปน เขาได้เที่ยวสำรวจ เกาะต่างๆ และได้ผูกมิตรกับหัวหน้าชาวเกาะ กับได้เผยแพร่คริสต์ศาสนาด้วย ได้ ศึกษาความเจริญของชาวเกาะและบันทึกไว้ โดยเฉพาะที่เกาะเซบู เขาได้รับผลสำเร็จ ในการติดต่อกับราชาแห่งเกาะนั้น ชาวเกาะก็หันมานับถือคริสต์ศาสนา

การปะทะกับชาวพื้นเมือง

เนื่องจากแมกเจลลันมีแผนการที่จะขยายอิทธิพลของสเปนครอบคลุมเกาะต่าง ๆ เมื่อมีชาวพื้นเมืองกลุ่มใดขัดขืนต่อต้าน เขาก็ใช้กำลังปราบปราม ทำการรุนแรง เช่น เผาหมู่บ้าน และได้เข้ายุ่งเกี่ยวแทรกแซงกรณีพิพาทระหว่างหัวหน้าชาวเกาะ ในที่สุด ต้องเกิดสู้รบกับชาวเกาะมกตัน ซึ่งมีลาปูลาปู เป็นหัวหน้า แต่ตัวแมกเจลลันถูกฆ่าตาย ในที่รบ ลูกเรือที่เหลือมีฆวนเซบัสเตียน เอลคาโนเป็นหัวหน้าได้นำเรือวิกตอเรียซึ่ง เหลือเพียงลำเดียว หลบหลีกการคุกคามของกองเรือโปรตุเกส ผ่านหมู่เกาะซูลู ฟิลิปปิน บรูไน บอร์เนียว วกกลับมายังหมู่เกาะเกร์รอนเตส แล้วลี้ภัยลงใต้ ข้าม

มหาสมุทรอินเดียไปยังแหลมกูตโฮป และกลับถึงสเปนโดยปลอดภัย พร้อมด้วย
ลูกเรือเพียง ๑๘ คน เมื่อวันที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๐๖๕ การเดินทางรอบโลก
ครั้งนี้ ได้ทำให้มีการค้นพบดินแดนและเส้นทางต่าง ๆ มากมาย ชื่อเสียงเกียรติคุณ
ก็ตกอยู่กับแมกเจลลัน แม้ว่าเขาจะไม่ได้กลับถึงสเปน แต่ถือกันว่าเขาเป็นคนวางแผน
งานทั้งหมด โลกจึงยกย่องคุณความดีว่าเขาเป็นนักเดินเรือที่ยิ่งใหญ่ที่สุด

การเดินทางสำรวจดินแดนฟิลิปปินส์ของชาวสเปนรุ่นต่อ ๆ มา

กษัตริย์สเปนได้ส่งนักสำรวจดินแดนมายังหมู่เกาะฟิลิปปินส์อีกหลายครั้ง พวก
นี้ได้ช่วยขยายอิทธิพลสเปน และวางรากฐานคริสต์ศาสนาในฟิลิปปินส์ให้มั่นคง การ
เดินทางสำรวจครั้งสำคัญ ๆ ของสเปนก็มี

๑. พ.ศ. ๒๐๖๘ คณะสำรวจมี ชวน การ์เซีย โฮเฟร เดอ โลเอซา เป็น
หัวหน้าพร้อมด้วยเอลคาโน ลูกเรือผู้นำเรือวิกตอเรียกลับสเปนเมื่อ ๓ ปีก่อน ได้เดิน
ทางมาสำรวจเกาะมินดาเนา เซบู ทิเตอร์ แต่ไม่ได้รับความสำเร็จ เพราะชาวพื้น-
เมืองไม่ต้อนรับ และยังถูกโปรตุเกสสกัดกั้น คณะสำรวจชุดนี้จึงได้ขอความช่วยเหลือ
จากรัฐบาลสเปนให้ส่งกำลังมาเพิ่มเติม

๒. พ.ศ. ๒๐๗๐ กษัตริย์สเปนได้สั่งให้เฮอร์นันโด กอร์เตส ผู้พิชิต
เม็กซิโกส่งกำลังไปช่วยเหลือ โดยมี อัลวาโร เดอ ซาเวรรา เป็นหัวหน้า ได้
สำรวจหมู่เกาะคาโรไลน์ เกาะอุลี แยป ทิเตอร์ มินดาเนา แต่ถูกโปรตุเกสจับตัวส่ง
กลับไปสเปนในปี พ.ศ. ๒๐๗๔

๓. ในปี พ.ศ. ๒๐๘๕ กษัตริย์สเปนได้ส่ง นาย โลเปซ เดอ วิลลาโลโบส
พร้อมกับคำสั่งให้จัดตั้งศูนย์กลางการค้า ศาสนา การทหาร และยึดครองดินแดนไว้
บางส่วน ทางด้านตะวันตก วิลลาโลโบสได้สำรวจหมู่เกาะต่าง ๆ แต่ก็ถูกชาวพื้น
เมืองและโปรตุเกสสกัดกั้นขัดขวางที่หมู่เกาะเคโรนเตส เขาต้องเสียชีวิตที่เกาะอัม-
บอยนา ส่วนลูกเรือที่เหลือก็ต้องเดินทางกลับสเปนในปี พ.ศ. ๒๐๙๒ อย่างไรก็ตาม
วิลลาโลโบสก็เป็นบุคคลแรกที่ได้นำชื่อเกาะซามาร์และเลเตว่า หมู่เกาะฟิลิปปิน
เพื่อให้เป็นพระเกียรติแก่เจ้าชายฟิลิป รัชทายาทราชบัลลังก์สเปน ซึ่งต่อมาได้ขึ้น

ครองราชย์เป็นพระเจ้าฟิลิปที่ ๒ และจากนั้นนักสำรวจเล็กซิปก็ได้อาศัยชื่อนี้เรียกหมู่เกาะบริเวณนั้นทั้งหมด

๔. ในปี พ.ศ. ๒๑๐๗ ไมเกิล โลเปซ เคอ เลกซ์บี ได้รับคำสั่งให้เดินทางมายังเกาะตะวันออกอีก และสามารถใช้กำลังบีบบังคับผู้ครองเกาะเซบู ขอสิทธิเข้าที่ดินบนเกาะสร้างบ่อนทหารขึ้นได้สำเร็จ พร้อมกันนั้นก็พยายามใช้นโยบายดึงบุคคลชนหัวหน้ามาเป็นพรรคพวกและให้ความดูแลเป็นอย่างดี นับแต่ พ.ศ. ๒๑๐๘ เป็นต้นมา เขาก็เล่นเรือสำรวจดินแดนต่าง ๆ แล้วประกาศเอาดินแดนเหล่านั้นเป็นของสเปน ในปี พ.ศ. ๒๑๑๒ เขาก็สร้างเกาะปาโน ขึ้นเป็นศูนย์กลางการปกครองคนแรก และได้รับคำสั่งให้ขยายอาณานิคมต่อไป ในปี พ.ศ. ๒๑๑๗ ก็ยึดมะนิลาได้ เขาก็สร้างมะนิลาขึ้นเป็นเมืองหลวง ได้สร้างบ่อน สถานที่ต่าง ๆ รวมทั้งโบสถ์แล้วก็จัดระบบการปกครองหมู่เกาะฟิลิปปินต่าง ๆ ที่มายอมอยู่ใต้อำนาจของฟิลิปปินส์ (มะนิลาเป็นภาษาตากาล็อก) เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๑๑๔ หัวหน้าชาวฟิลิปปินส์บนเกาะลูซอนหลายคนไม่พอใจ แต่ก็ถูกปราบลงได้ เพราะสเปนมีอาวุธและทหารดีกว่า นับแต่ได้สร้างมะนิลามานี้แล้ว สเปนก็มีอำนาจปกครองเรื่อยมา และได้ขยายอำนาจครอบครองหมู่เกาะที่เหลืออยู่ โดยมีฆวนเอนริเกซเดโต และนายพลกอยติเป็นกำลังสำคัญ

เมื่อเลกซ์บีสิ้นชีวิตในปี พ.ศ. ๒๑๑๕ แล้ว ปรากฏว่าหมู่เกาะฟิลิปปินส์เกือบทั้งหมดตกอยู่ใต้อำนาจปกครองของสเปน นับว่าเลกซ์บี เป็น บุคคลสำคัญคนหนึ่งที่ได้ช่วยขยายอาณานิคมสเปนในฟิลิปปินส์ ต่อต้านอิทธิพลโปรตุเกส เขาเป็นกษัตริย์ชาวไหวพริบตี มาจากตระกูลขุนนาง ได้รับการศึกษาดีในทางกฏหมายและการทหาร มีความสามารถจึงได้รับเลือกเป็นหัวหน้าคณะสำรวจดินแดน และได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้สำเร็จราชการประจำฟิลิปปินส์คนแรก เขาได้สร้างความเจริญให้แก่ฟิลิปปินส์มากทั้งทางด้านวัตถุและสติปัญญา สเปนไม่เพียงแต่ปกครองดินแดนเท่านั้น ยังได้ส่งมิชชันนารีมาเผยแพร่ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกและนำเอาศิลปะ วิทยาศาสตร์ การศึกษา อารยธรรมของยุโรปมาเผยแพร่ด้วย ผลก็คือทำให้ชาวฟิลิปปินส์ได้รับอิทธิพลตะวันตกในด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่ จึงเห็นได้ว่าการที่สเปนได้ครองฟิลิปปินส์นี้ทำให้

โลกใหม่ คือ ทวีปอเมริกา ได้ติดต่อกับเอเชียตะวันออกอย่างใกล้ชิด ทำให้เอเชียเปลี่ยนแปลงไปมากทีเดียว

ความเจริญของฟิลิปปินส์สมัยสเปนครอบครอง พ.ศ. ๒๑๑๕-๒๔๔๓

ความมุ่งหมายของสเปนที่ได้เข้ายึดครองฟิลิปปินส์ไว้มีอยู่ ๓ ประการใหญ่ คือ

๑. ต้องการขยายเผยแผ่ศาสนาคริสต์ ซึ่งสเปนได้รับความสำเร็จอย่างใหญ่หลวง เพราะชาวฟิลิปปินส์ได้หันมานับถือศาสนาคริสต์กันเกือบทั้งหมด
๒. ต้องการจะติดต่อกับชายแดนประเทศกับหมู่เกาะใกล้เคียง เพราะเรือรบในสมัยนั้นมีราคาแพง และเป็นที่ต้องการของตลาดโลก
๓. ต้องการรักษากฎเกณฑ์ในทางการเมืองว่าเป็นประเทศที่ยิ่งใหญ่

ดังนั้นเมื่อสเปนได้ครองฟิลิปปินส์แล้ว ก็ดำเนินการต่าง ๆ เพื่อรักษาอาณานิคมแห่งนี้ไว้ตลอดไป คือ

๑. ในด้านการปกครอง

สเปนได้จัดตั้งรัฐบาลกลางขึ้นปกครองฟิลิปปินส์ ประกอบด้วย

ก. ผู้สำเร็จราชการ เป็นหัวหน้า เป็นประธาน เป็นผู้แทนกษัตริย์สเปน ซึ่งพระองค์เป็นผู้ทรงแต่งตั้ง และเป็นผู้มีอำนาจมาก สามารถตั้งทูตและรับรองทูตต่างประเทศได้ แต่งตั้งและถอดถอนข้าราชการต่าง ๆ ยกเว้นผู้ที่ได้รับแต่งตั้งโดยตรงจากกษัตริย์ บางทีก็อาจรอกการใช้กฎหมายที่บัญญัติมาจากสเปน เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด และรับมอบอำนาจปกครองอาณานิคมอื่นในแถบมหาสมุทรแปซิฟิก และต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๐๔ ยังได้ดำรงตำแหน่งประธานศาลสูงของประเทศอีกตำแหน่งหนึ่งด้วย

ข. ศาลสูง มีอำนาจหน้าที่พิจารณาคดีสำคัญ ๆ ที่ศาลชั้นต้น ๆ เสนอขึ้นไป เป็นตัวแทนของกษัตริย์สเปนฝ่ายตุลาการ นอกจากนั้นก็มีหน้าที่ตรวจตราการคลังของรัฐบาล และทำหน้าที่ปกครองเมื่อผู้สำเร็จราชการไม่อยู่ หรือถึงแก่กรรมไป

สภานิติบัญญัติของฟิลิปปินส์

คฤหาสน์ของชาวสเปน เริ่มเข้ามาในฟิลิปปินส์

รัฐบาลได้ออกกฎหมายหลายฉบับเพื่อช่วยในการปกครอง กฎหมายเหล่านี้ได้ช่วยรักษาสติธิ ความปลอดภัยและสวัสดิภาพของชาวพื้นเมือง และที่สำคัญก็คือพระเจ้าฟิลิปที่ ๒ แห่งสเปนได้ออกกฎหมายเลิกทาสในปี พ.ศ. ๒๑๓๒ นับว่าได้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ฟิลิปปินส์อย่างใหญ่หลวง

ส่วนการปกครองหัวเมืองนั้น สเปนได้ยกเลิกระบบการมอบที่ดินและผลประโยชน์ให้แก่เอกชนที่บุกเบิกยึดครองดินแดนให้แก่สเปนเสีย เพราะเอกชนเหล่านั้นมักจะปกครองอย่างกดขี่ สเปนไม่ได้เลิกระบบการปกครองแบบบารังโก แต่ได้วางระเบียบรวบรวมหลายบารังโกเข้าเป็นเมือง มีการเลือกตั้งผู้ปกครองเมืองโดยมีบาทหลวงเป็นผู้ควบคุมอย่างใกล้ชิด ส่วนหัวหน้าบารังโกเดิมก็มีหน้าที่ของตนต่อไป แต่ที่สำคัญก็ยังมีหน้าที่เก็บภาษี จากนั้นก็รวมหลาย ๆ เมืองเข้าเป็นจังหวัด แต่ละจังหวัดก็มีผู้ว่าการซึ่งผู้สำเร็จราชการเป็นผู้แต่งตั้ง นอกจากนั้นก็มีตำแหน่งอื่น ๆ ในการปกครองอีกแล้วแต่ความจำเป็น ส่วนตามนครใหญ่ เช่น มะนิลา ก็มีผู้ครองนครและคณะที่ปรึกษาด้วย

การภาษี ชาวฟิลิปปินส์แต่ละครอบครัวต้องเสียภาษีให้สเปนปีละ ๘ เหรียญ (เท่ากับ ๑ เปโซ ในปัจจุบัน) จะให้เป็นเงินหรือสิ่งของก็ได้ ส่วนผู้ที่ยังไม่แต่งงานก็เสียครึ่งหนึ่ง ต่อมาได้มีการเพิ่มภาษีขึ้นไปถึง ๑๒ เหรียญ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๒๗ ก็ได้ยกเลิก และเปลี่ยนไปเก็บเป็นภาษีอย่างอื่นแทน

การเกณฑ์แรงงาน นอกจากการเสียภาษีแล้ว ผู้ชายอายุตั้งแต่ ๑๖—๖๐ ปี ยังต้องสละแรงงานให้แก่รัฐบาลปีละ ๔๐ วัน เพื่อทำงานสาธารณะประโยชน์ เช่น ขุดสร้างสะพาน ถนน โบสถ์ ตัดไม้ ต่อเรือ เป็นทหาร กะลาสีเรือ แต่อาจจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องทำงานก็ได้ ถ้าผู้นั้นยอมจ่ายเงินจำนวนหนึ่งแทน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๒๗ ได้ลดลงเหลือ ๑๕ วัน

วิธีการเก็บภาษีและการเกณฑ์แรงงานนี้ นำความลำบากยุ่งยากมาสู่ชาวฟิลิปปินส์มาก เพราะถูกเจ้าหน้าที่บีบบังคับ รีดนาทาเร้นอยู่เสมอ จึงก่อให้เกิดความเดือดร้อนโดยทั่วไป จนราษฎรไม่พอใจ และต้องแก้ไขปรับปรุงใหม่

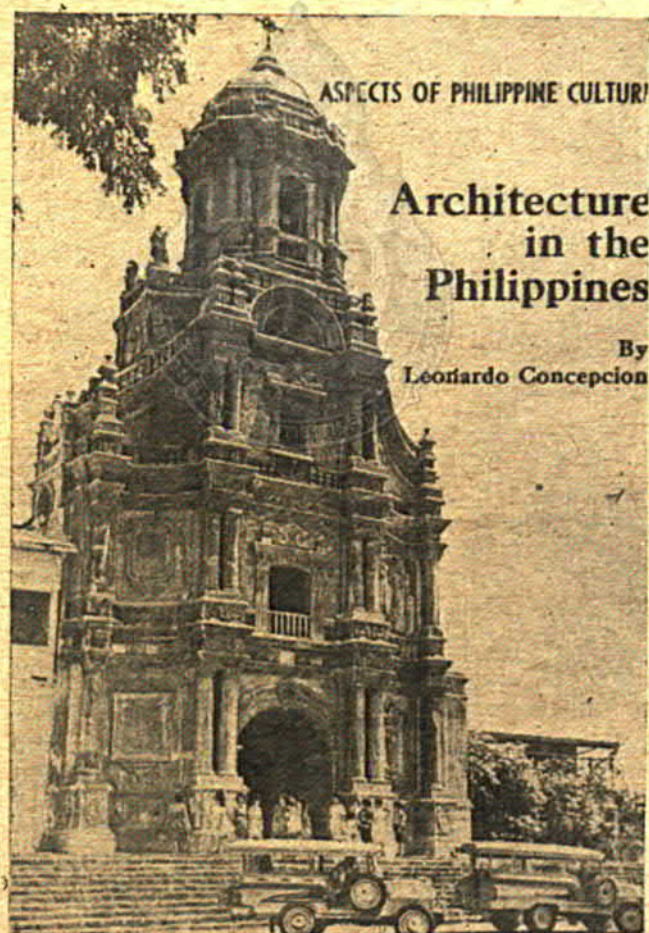
๒. ในด้านการศาสนา

คณะมิชชันนารีมีบทบาทสำคัญมาก ในการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยของชาวฟิลิปปินส์ พวกนี้มุ่งเผยแผ่ศาสนาคริสต์ และทำความดี ให้ความช่วยเหลือชาว

พื้นเมืองโดยไม่คำนึงถึงความยากลำบาก ทำให้ชาวฟิลิปปินส์เห็นคุณค่าความดี และ
เลื่อมใส ยอมรับนับถือศาสนาคริสต์ และยอมอยู่ใต้การปกครองของสเปนแต่โดยดี

นอกจากนั้นคณะมิชชันนารียังได้นำเอาวัฒนธรรม ความเจริญของยุโรปมาสู่
ฟิลิปปินส์ด้วย เช่น นำพืชพันธุ์สัตว์แปลกๆ อุตสาหกรรมใหม่ๆ ศิลปะและ
วิทยาศาสตร์มาเผยแพร่ด้วย พวกนี้ได้สร้างโรงพยาบาล โรงเรียน โรงเรียนเด็ก
โรงพิมพ์ หอสมุด และยังศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา และวัฒนธรรม
ของชาวพื้นเมืองฟิลิปปินส์ด้วย

ในด้านการศึกษา คณะมิชชันนารมีส่วนสำคัญในการให้การศึกษาและส่งเสริม
ความเจริญทางค่านิยมปัญหาแก่ชาวฟิลิปปินส์เป็นอันมาก แม้ว่าในชั้นแรกจะมีจุด

โบสถ์เก่าแก่ทางคริสต์ศาสนาในฟิลิปปินส์ชื่อโมโรง

มุ่งหมายในการตั้งโรงเรียนเพื่อสอนศาสนาโดยเฉพาะก็ถาม แต่ต่อมาภายหลัง การสอนก็ขยายขอบเขตกว้างขวางออกไป มีการสอนอ่าน เขียน ภาษาสเปน สอนดนตรี ร้องเพลง การเกษตรกรรม การก่อสร้าง ช่างฝีมือต่าง ๆ เช่น การแกะสลัก ส่วนผู้หญิงก็มีการเรียนเย็บปักถักร้อย เป็นต้น

โบสถ์ทางคริสต์ศาสนาในสมัยสเปนปกครอง

ในคณะมิชชันนารีได้มีการจัดระเบียบการปกครองอย่างเรียบร้อย ตำแหน่งสูงสุดได้แก่ อาร์ชบิชอป หรือสังฆราชแห่งเม็กซิโก ได้รับการแต่งตั้งจากสันตะปาปา โดยคำแนะนำของกษัตริย์สเปน ตำแหน่งรองลงมาได้แก่บิชอป เป็นต้น และมีศาลของตนเองสำหรับพิจารณาตัดสินคดีทางศาสนา ในชั้นแรกทางฝ่ายศาสนาและทาง

ฝ่ายปกครองบ้านเมืองได้ร่วมมือร่วมใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือ มุ่งรับใช้พระเจ้า และกษัตริย์ เหตุนี้เองจึงทำให้ศาสนาจารย์เข้าไปมีอิทธิพลในทางการเมืองมิใช่น้อย เช่น มีอำนาจควบคุมการเลือกตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ควบคุมการศึกษา การเรียไรทำบุญ การอบรมศีลธรรม การเก็บภาษี ถึงกับสังฆราชบางองค์ยังรักษาการในตำแหน่งผู้สำเร็จราชการเสียเอง ในโอกาสที่ตำแหน่งนั้นว่างลง

๓. ความเจริญทางด้านอื่น ๆ

สเปนยังได้นำความเจริญด้านอื่น ๆ มาเผยแพร่ให้ฟิลิปปินส์ เป็นต้นว่า การเขียนหนังสือตามแบบอย่างสเปน การก่อสร้างบ้านและสถานที่ต่าง ๆ ด้วยหิน และถาวรวัตถุ การตั้งชื่อ ประเพณีการทักทายปราศรัย การแต่งกาย การรับประทานอาหาร พิธีเลี้ยง เป็นต้น

๔. ความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ

การที่สเปนปกครองฟิลิปปินส์อย่างสงบรวมเย็น ทำให้บ้านเมืองร่ำรวย ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว จนทำให้ชาติอื่นอิจฉาและคิดจะแย่งดินแดนของสเปนไป ในขณะเดียวกันสเปนก็พยายามขยายอำนาจอิทธิพลของตนครอบครองดินแดนใกล้เคียง

ก. โปรตุเกส โปรตุเกสได้โต้แย้งสิทธิครอบครองดินแดนแถบนั้นของสเปนเสมอมา เพราะตนถือว่าดินแดนแถบนั้นอยู่ในเขตอิทธิพลของตน ในปี พ.ศ. ๒๑๑๑—๒๑๑๓ ก็ได้ส่งกองทัพร่วมมายังกับให้เลกซ์บีตอนตัวออกจากเกาะเซบู แต่เมื่อถูกปฏิเสธรื้อระคมยิ่ง ชาวสเปนต่อสู้อย่างเหนียวแน่น และรักษาเมืองไว้ได้ ครั้นต่อมา พ.ศ. ๒๑๒๓ พระเจ้าฟิลิปที่ ๒ แห่งสเปนได้ประกาศรวมโปรตุเกสเข้าเป็นอาณาจักรเดียวกัน การขัดแย้งกับโปรตุเกสก็หมดไป สเปนก็ถือโอกาสขยายอิทธิพลของตนเข้าไปยังเกาะบอร์เนียว หมู่เกาะโมลุกกะ ชวา แต่ก็ไม่ได้ปกครอง ต้องถอนกำลังกลับในภายหลัง

ข. ฮอลันดา ฮอลันดาเพียรพยายามที่จะมาโจมตีฟิลิปปินส์อยู่บ่อย ๆ ได้ถือการรุกรานแย่งอาณานิคมสเปนและการขัดแย้งทางศาสนาเป็นสาเหตุ เพราะสเปนนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ส่วนฮอลันดานับถือนิกายโปรเตสแตนต์

ระหว่างปี พ.ศ. ๒๑๔๓—๒๓๕๓ ซอลันคาได้ยกกำลังทัพเรือเที่ยวโจมตีหัวเมืองฟิลิปปินส์หลายครั้ง แต่ก็ไม่ได้ผลสำเร็จ สเปนต่อต้านไว้ได้ และถูกขับไล่ออกไป

ค. จีน ตอนแรกที่ฟิลิปปินส์ตกอยู่ใต้การปกครองของสเปนนั้น การค้ากับจีนหยุดชะงักไปชั่วระยะหนึ่ง จนถึง พ.ศ. ๒๑๑๘ สเปนก็ได้ส่งทูตไปติดต่อกับจีน จีนยอมเปิดเมืองเอ๋หมิงติดต่อกับชายกับมะนิลา พ่อค้าจีนเองก็ได้นำสินค้าไหมดิบ ผ้าไหม เงิน ทอง ผ้าปัก เครื่องเคลือบ เครื่องลายคราม เบ็ด ไก่ เป็นต้น ไปขายยังฟิลิปปินส์ บางพวกก็เข้าไปตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่เป็นการถาวร บางพวกก็ได้อพยพเข้าไปเป็นกรรมกรรับจ้าง เพราะฟิลิปปินส์ต้องการแรงงานในการพัฒนาประเทศเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อชาวจีนเข้าเมืองมาก ทำให้รัฐบาลสเปนพยายามจำกัดและกีดกันชาวจีนนานาประการ เช่น ขึ้นภาษีคนเข้าเมือง จำกัดเขตที่อยู่ เพราะชาวจีนเข้าไปกุมเศรษฐกิจของฟิลิปปินส์ การบีบบังคับของสเปนทำให้ชาวจีนก่อการกบฏขึ้นหลายครั้ง แต่สเปนก็ปราบลงได้ และทำลายชีวิตชาวจีนเสียเป็นจำนวนมาก ทำให้รัฐบาลจีนไม่พอใจชาวสเปนจนถึงตักสมพันธ์ทางการค้าก็มี

ง. ญี่ปุ่น เมื่อสเปนได้ปกครองฟิลิปปินส์แล้ว ก็ได้ส่งเสริมการค้ากับญี่ปุ่นต่อไป แต่เนื่องจากญี่ปุ่นระแวงว่าสเปนจะเป็นเจ้าโลก จึงหาทางเรียกร้องเอาบรรณาการให้สเปนยอมอ่อนน้อมต่อตน สเปนก็ส่งไปให้ตามต้องการ เพื่อมิให้เกิดการนองเลือดขึ้น จากนั้นก็ได้มีชาวญี่ปุ่นอพยพมาอยู่ในฟิลิปปินส์มากขึ้น แต่ก็ยังมีจำนวนน้อยกว่าจีน เมื่อถูกบีบบังคับก็ก่อการกบฏขึ้นบ้างเหมือนกัน แต่เมื่อญี่ปุ่นยึดประเทศเมื่อ พ.ศ. ๒๒๘๒ แล้ว จำนวนชาวญี่ปุ่นในฟิลิปปินส์ก็น้อยลง การติดต่อกับชาวยุโรปชาวญี่ปุ่น ที่อพยพมายัง ฟิลิปปินส์ ส่วนมากนับถือคริสต์ศาสนาแล้ว จึงได้รับการสงเคราะห์เป็นอย่างดี

จ. อังกฤษ อังกฤษเคยเข้ายึดครองมะนิลาเมื่อ พ.ศ. ๒๓๐๕ อยู่ชั่วระยะหนึ่งในคราวเกิดสงครามเจ็ทปีในยุโรป (พ.ศ. ๒๒๙๙—๒๓๐๖) เพราะสเปนกับอังกฤษอยู่คนละฝ่าย แต่พอเสร็จสงครามแล้ว อังกฤษคืนมะนิลาให้สเปนตามเดิม

ณ. กัมพูชา ในราวปี พ.ศ. ๒๑๓๖ กษัตริย์กัมพูชาได้ส่งทูตไปขอความช่วยเหลือผู้สำเร็จราชการประจำมะนิลา ช่วยต่อต้านการโจมตีของกองทัพไทย แต่ปรากฏว่าเมื่อสเปนส่งกองทัพเรือไปช่วยใน พ.ศ. ๒๑๓๙ กัมพูชาก็ตกเป็นเมืองขึ้นของไทยแล้ว แม้ทัพเรือสเปนจึงยกทัพกลับมะนิลา สเปนได้ส่งกองทัพไปช่วยกัมพูชาอีกครั้งหนึ่งเมื่อ พ.ศ. ๒๑๔๑ แต่ไม่สำเร็จ ภายหลังเมื่อกัมพูชาเป็นอิสระก็ได้มีการติดต่อกับมะนิลา ได้มีการส่งมิชชันนารีไปเผยแผ่ศาสนาในกัมพูชาด้วย

ช. ไทย ในปี พ.ศ. ๒๑๖๐ ไทยได้ส่งทูตไปทำสัญญาค้าขายกับมะนิลา และในปี พ.ศ. ๒๑๖๒ ผู้สำเร็จราชการได้ส่งทูตมายังกรุงศรีอยุธยา เพื่อทำสัญญาค้าขาย สเปนได้รับอนุญาตให้ต่อเรือในเมืองไทยได้

นอกจากนี้แล้ว ฟิลิปปินส์สมัยสเปนปกครองได้ติดต่อกับประเทศอื่น ๆ อีก เช่น มะละกา อินเดีย เปอร์เซีย ตุรกี เป็นต้น มะนิลาได้กลายเป็นศูนย์กลางการค้าในภาคตะวันออก เมื่อมีการเปิดใช้คลองสุเอซก็ยิ่งทำให้การค้าเจริญรุ่งเรืองขึ้น พ่อค้าสเปนก็อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานกันมากขึ้น แต่ผลที่ได้รับคือความร่ำรวยมั่งคั่งจากการค้าตกเป็นของสเปนเสียเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ชาวพื้นเมืองไม่พอใจ เพราะฐานะของตนยังคงเดิม ชำร่วยว่านั่นการอุตสาหกรรมของฟิลิปปินส์ซึ่งเคยเจริญรุ่งเรือง ก็ต้องประสบความฝืดเคือง เนื่องจากถูกสินค้าต่างประเทศเข้ามาตีตลาด ทำให้สินค้าของฟิลิปปินส์เองตกต่ำไป ชาวฟิลิปปินส์ที่ได้เดินทางไปนอกประเทศไม่ว่าจะไปในฐานะลูกเรือ พ่อค้า หรือนักศึกษา ต่างก็ได้รับความคิดแปลก ๆ ใหม่ ๆ โดยเฉพาะในทางการเมืองการปกครอง ฝ่ายชาวฟิลิปปินส์ตามหมู่เกาะเอง เมื่อได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ก็พยายามหาทางให้รัฐบาลสเปนประจำฟิลิปปินส์คิดปรับปรุงแก้ไข ทำให้มีการต่อสู้เพื่อเรียกร้องเอกราชต่อไป

การกบฏและการต่อสู้เพื่อความเป็นเอกราชของฟิลิปปินส์

ตลอดระยะเวลา ๓ ศตวรรษที่สเปนปกครองฟิลิปปินส์ ชาวฟิลิปปินส์ได้ก่อการกบฏขึ้นตามที่ต่าง ๆ กว่า ๑๐๐ ครั้ง ซึ่งแสดงให้เห็นความรักอิสระของชนชาตินี้

แต่การกบฏในตอนแรกไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และขาดผู้นำที่ดี สาเหตุที่ก่อให้เกิดการกบฏของชาวฟิลิปปินส์ขึ้นก็คือ

๑. ความต้องการเป็นอิสระไม่อยู่ใต้อำนาจของใคร
๒. การใช้อำนาจกดขี่บังคับอย่างไม่ยุติธรรมของสเปน
๓. การถูกสเปนบีบบังคับให้ทำงานหนักเกินไป
๔. การสูญเสียที่ดินให้แก่ชาวสเปนอย่างไม่ยุติธรรม
๕. การขัดแย้งและความเหลื่อมล้ำก็ตกกันในทางศาสนา

- นับแต่ปี พ.ศ. ๒๔๒๗ เป็นต้นมา การกบฏก็มีอยู่เสมอ ๆ สเปนใช้กำลังปราบปรามอย่างทารุณบ้าง ใช้วิธีการละลุ่มล่อยบ้าง บาทหลวงในศาสนาเข้าใกล้ชิดพระนิพนธ์ให้บ้าง ซึ่งบางครั้งบาทหลวงสเปนก็เข้าด้วยกับชาวฟิลิปปินส์ที่ถูกกดขี่ แต่พวกกบฏก็ทำงานไม่สำเร็จ แต่อย่างไรก็ตาม ก็เป็นเครื่องกระตุ้นให้รัฐบาลสเปนทำการปกครองฟิลิปปินส์ให้ดีขึ้น ผ่อนคลายความบีบบังคับบ้าง แต่ก็ไม่ใช่ที่พอใจของชาวฟิลิปปินส์อยู่นั่นเอง

ชาวฟิลิปปินส์ที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตก ได้ไปเห็นแบบอย่าง การปกครองในประเทศต่าง ๆ เมื่อกลับมาถึงประเทศของตน ก็กำหนดิเตียนการปกครองของสเปนอย่างเสียหาย กล่าวหาว่าสเปนพยายามรีดเอาประโยชน์จากฟิลิปปินส์เกินไป บาทหลวงมีอำนาจในกิจการบ้านเมือง ไม่เปิดโอกาสให้ชาวฟิลิปปินส์มีเสียงในตำแหน่งสูง ๆ และการบริหารประเทศอย่างเต็มที่ การปกครองของ สเปนไม่ทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้า สเปนในชั้นหลังนับแต่ปี พ.ศ. ๒๓๖๓ ก็เริ่มเสื่อมอำนาจ อาณานิคมของตนในทวีปอเมริกาที่ปฏิวัติแยกตัวออกไป สเปนไม่ได้คิดแก้ไขปรับปรุงการปกครองอาณานิคมของตน ชาวฟิลิปปินส์ก็ถือโอกาสมั่วสุมกันต่อต้านและก่อกบฏได้ รัฐบาลสเปน ก็คัดค้านการผูกขาดการค้าของสเปน ในระยะเดียวกันนี้การพิมพ์ก็แพร่หลาย ความรู้สึกชาตินิยมก็เริ่มรุนแรงขึ้นในหมู่ชาวฟิลิปปินส์ ความคิดในเรื่องเสรีภาพเสมอภาคและชาตินิยมเป็นภัยต่อสเปนอย่างมาก

ในปี พ.ศ. ๒๔๑๕ ได้มีการก่อการกบฏขึ้นที่บ้อมทหารกาวิเต หน้าเมืองมะนิลา สเปนปราบกบฏอย่างรุนแรง มีทั้งประหารและเนรเทศผู้ที่มีความคิดเห็นตรงข้ามเสียเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะพวกบาทหลวงและบุคคลสำคัญ ๆ ที่ต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพของชาวฟิลิปปินส์ รัฐบาลสเปนถูกประณามอย่างมากในความทารุณโหดร้ายครั้งนี้ และถูกกล่าวหาว่าอ้างเอาการกบฏมาบังหน้า แท้ที่จริงนั้น ต้องการจะกำจัดชาวฟิลิปปินส์ที่ขัดแย้งกับตน จากนั้นการกบฏและการต่อต้านรัฐบาลสเปนก็ลุกลามรุนแรงออกไปอีก ได้มีการโฆษณาเรียกร้องให้ชาวฟิลิปปินส์ต่อสู้กับสเปนเพื่อ

๑. ให้ชาวฟิลิปปินส์ได้มีความเสมอภาคทางกฎหมายเท่าเทียมสเปน
๒. จัดให้มีผู้แทนชาวฟิลิปปินส์ในรัฐสภาประเทศสเปน
๓. ให้ฟิลิปปินส์มีสิทธิในการทำพิธีทางศาสนาเท่าเทียมพระสเปน
๔. ให้มีเสรีภาพทางการเมือง การพูด และการประชุม
๕. รวมฟิลิปปินส์เป็นจังหวัดหนึ่งของ สเปนโดย หวังว่าจะ เป็นการทำให้ฐานะของฟิลิปปินส์ดีขึ้น ประชาชนเป็นสุข

บุคคลสำคัญที่ได้เป็นแม่แรงในการต่อสู้เพื่อชาวฟิลิปปินส์มีอยู่ด้วยกันมากมาย แต่ที่มีชื่อเสียงที่สุดได้แก่

๑. ดอกเตอร์โฮเซ ริซาล (Jose Rizal)

เมื่อเยาว์วัย เขาได้รับการศึกษาในโรงเรียนของบาทหลวงนิกายเยซูอิต สำเร็จแล้วได้ไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยซานโต โทมัส ในนครมะนิลา และไปศึกษาวิชาแพทย์ และปรัชญาที่มหาวิทยาลัยมาดริก ประเทศสเปน เมื่อเรียนสำเร็จแล้วก็ได้ท่องเที่ยวไปตามประเทศต่าง ๆ มีฝรั่งเศส อังกฤษ เยอรมนี ออสเตรีย สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น พอกลับมาถึงฟิลิปปินส์เขาก็จัดตั้งสมาคมชื่อ ลิกาฟิลิปปินา ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕ เป็นสมาคมผู้รักชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อจะรักษาผลประโยชน์ของราษฎร ส่งเสริมการค้า ขยายการเศรษฐกิจและการศึกษา เขาได้เขียนหนังสือปลุกใจเพื่อนร่วมชาติขึ้นเล่มหนึ่ง ชื่อ "อย่าแตะต้องข้าพเจ้า" (Noli Me Tangere)

โฮเซ ริซาล เป็นวีรบุรุษคนสำคัญของฟิลิปปินส์

เป็นนวนิยายการเมือง พิมพ์ที่เยอรมนี รัฐบาลเห็นว่าเขาเป็นอันตรายต่อสเปน จึงเนรเทศไปเกาะมินดาเนา แต่แล้วเขาหนีกลับมาพร้อมกับชาวเกาะต่อต้านสเปน และถูกจับได้ จึงถูกประหารชีวิตในปี พ.ศ. ๒๔๓๙ แต่วีรกรรมของเขาได้รับการเชิดชูจากเพื่อนร่วมชาติอย่างมากมาย

๒. อันเดรส โบนิฟาสีโอ (Andres Bonifacio)

เกิดในตระกูลที่ยากจน กำพร้าพ่อแม่เมื่ออายุ ๑๔ ปี เขาต้องทำงานหนักเพื่อเลี้ยงดูน้อง แต่เขาชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับการเมือง และประวัติศาสตร์ เมื่อริซาลถูกเนรเทศ เขาก็จัดตั้งสมาคมกาติปูนันขึ้น เพื่อรวมชาวฟิลิปปินส์ผู้รักชาติ และเพื่อกอบกู้เอกราช ในปี พ.ศ. ๒๔๓๙ เขาได้วางระเบียบการดำเนินงานอย่างคัมภีร์หน่วย

งานต่าง ๆ เป็นระเบียบเรียบร้อย แต่ในที่สุดสเปนก็ค้นพบแผนการปฏิวัติ และปราบ
ลงได้ในปี พ.ศ. ๒๔๓๔ โบนีฟาซิโอต้องหลบหนีไปเป็นกองโจรต่อสู้ต่อไป แต่ก็
ถูกฆ่าตายในการรบปี พ.ศ. ๒๔๔๐

๓. เอมีลิโอ อากินัลโด (Emilio Aguinaldo)

อากินัลโด เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๒ เมื่อเยาว์ได้รับการศึกษาที่มะนิลา แต่
ไม่ทันจบเพราะบิดาถึงแก่กรรมเสียก่อน จึงกลับไปอยู่ที่กาวีเต เพื่อทำนา เขาฝึกฝน
ในเรื่องการเมืองจนได้รับเลือกเป็นนายกเทศมนตรี เขาเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสมาคม
กาทิปูนัน เขามีบทบาทสำคัญในคราวกบฏ พ.ศ. ๒๔๓๔ โดยได้ต่อสู้สเปนอย่าง
เข้มแข็ง จนรัฐบาลสเปนต้องยอมผ่อนปรนจะยอมแก้ไขสิ่งต่าง ๆ หากอากินัลโดออก
ไปอยู่ที่อื่นเสีย แต่รัฐบาลสเปนก็ได้ปฏิบัติตามข้อตกลง การต่อสู้เพื่อเอกราชจึง
ดำเนินต่อไป

เมื่อริซาลและโบนีฟาซิโอสิ้นชีวิตไปแล้ว อากินัลโด ก็ได้เป็นผู้นำของคณะ
ปฏิวัติ และได้จัดตั้งคณะรัฐบาล ปฏิวัติขึ้น บริหารดินแดนที่ยึดครองได้ ในปี
พ.ศ. ๒๔๔๐ เขาได้ลงนามในข้อตกลงเบียกนาบาโต โดยเขากับพวกจะหยุดการ
สู้รบ และจะเนรเทศตัวเองออกไปอยู่นอกประเทศ ฝ่ายสเปนจะให้ภัยโทษแก่คณะ
ปฏิวัติและยินดียักยจ่ายเงินจำนวนหนึ่งเป็นค่าเสียหายแก่ฝ่ายปฏิวัติและครอบครัว กับจะ
ปฏิรูปการปกครองให้ดีขึ้น เมื่ออากินัลโดออกไปอยู่ฮ่องกงแล้ว สเปนก็มีได้ทำตาม
ข้อตกลง เขาจึงต้องกลับมาเป็นผู้นำขบวนการไต้ดินต่อสู้เพื่อเอกราชต่อไป

สหรัฐอเมริกาได้ปกครองฟิลิปปินส์

ในปี พ.ศ. ๒๔๔๑ สหรัฐอเมริกาได้เกิดสงครามกับสเปนด้วยเรื่องสหรัฐ-
อเมริกาช่วยเหลือคิวบาให้เป็นเอกราช และได้มีการขยายเขตสงครามมายังมหาสมุทร
แปซิฟิกด้วย ทันทันที่มีการประกาศสงคราม กองเรือรบของสหรัฐอเมริกาประจำน่าน
น้ำเอเชีย ซึ่งนายพลจัตวา ยอร์จ คิวอี เป็นผู้บังคับบัญชาได้แล่นเข้าสู่อ่าวมะนิลา
สเปนได้พยายามขัดขวาง แต่ไม่ได้ผล อากินัลโด จึงประกาศตั้งรัฐบาลของตนขึ้น
สถาปนาฟิลิปปินส์เป็นเอกราช เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๔๑ คณะปฏิวัติ
ก็ได้ช่วยเหลือทหารอเมริกันสู้รบ จนมีชัยต่อสเปน โดยหวังว่าเมื่อเสร็จสงคราม

แล้ว ฟิลิปปินส์จะเป็นเอกราชโดยสมบูรณ์ แต่เมื่อมีการสงบศึกและทำสนธิสัญญา
ปารีส เดือนธันวาคม ในปี พ.ศ. ๒๔๔๑ นั้นเองปรากฏว่า ในสัญญาได้ระบุให้
สเปนโอนหมู่เกาะฟิลิปปินส์ให้สหรัฐอเมริกา พร้อมทั้งเงิน ๒๐ ล้านดอลลาร์ ทั้งแต่
นั้นมาสหรัฐอเมริกาเข้าปกครองฟิลิปปินส์แทนสเปน ยังไม่ให้เอกราชทันที โดย
อ้างว่าฟิลิปปินส์ยังไม่พร้อมที่จะปกครองตนเอง มหาอำนาจอื่น ๆ ก็กำลังคอยจ้องจะ
ยึดครองอยู่เหมือนกัน ทำให้อากินัลโคผิควังอย่างมาก เพราะคิดว่าสหรัฐอเมริกา
จะยินยอมปล่อยให้ฟิลิปปินส์เป็นเอกราชปกครองตนเอง เขาจึงปฏิเสธไม่ยอมรับรอง
ฐานะของสหรัฐอเมริกาในฟิลิปปินส์ และได้ประกาศทั้งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ขึ้นเป็น
ครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๔๒ ดำเนินการต่อสู้เพื่อเอกราชต่อไปอีก ๓ ปี กองทัพอเมริกัน
จึงสามารถปราบลงได้ อากินัลโคถูกจับและถูกคุมขัง แต่ก็ได้รับการดูแลเป็นอย่างดี

ในการปกครองฟิลิปปินส์นั้น สหรัฐอเมริกาได้ดำเนินการ อย่างดีกว่าสเปน
ปกครองเสียอีก รัฐบาลตอนแรก ๆ เป็นรัฐบาลทหาร ผู้บัญชาการทหารสูงสุดรับ
มอบอำนาจจากประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกามาบริหาร ซึ่งแต่ละคนก็ปกครองอย่างดี
เช่นพยายามฝึกฝนชาวฟิลิปปินส์ให้รู้จักปกครองตนเอง ออกประกาศให้สิทธิพลเมือง
ส่งคณะกรรมการมาสำรวจเหตุการณ์ปัญหาต่าง ๆ ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น การ
ศึกษา ฝึกการปกครองแบบประชาธิปไตย และพัฒนาในด้านต่าง ๆ ยิ่งขึ้น

ในสมัยประธานาธิบดีแมคคินเลย์ ก็ได้ตั้งคณะกรรมการ อันมี ดร. จาคอบ จี
เซอร์แมน เป็นหัวหน้า เพื่อสอบสวนภาวะการณ์ในฟิลิปปินส์ใน พ.ศ. ๒๔๔๒ ว่า
เหมาะที่จะให้ปกครองตนเองแล้วหรือยัง แต่เนื่องจากมีพวกกษัตริย์ยังไม่ยอมจำนน
สหรัฐอเมริกาจึงยังคงต้องปกครองต่อไปตามที่เขาเสนอ และในปี พ.ศ. ๒๔๔๓
รัฐบาลอเมริกันได้แต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ มาจัดการปกครองหมู่เกาะโดยมี
นายวิลเลียม เอช ทาฟท์ เป็นหัวหน้า มีหน้าที่จัดระบบการปกครองตามคำสั่งของ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของสหรัฐอเมริกา และจะต้องรายงานให้ทราบการ
ปฏิบัติงานเป็นคราว ๆ ไป

งานของทาสที่ได้นำเงินไปช่วยก็ คือ

๑. ออกกฎหมายใช้เงินจำนวนหนึ่ง ซ่อมสร้างถนน สะพาน ทิวประเทศ
๒. จัดแบ่งหมู่เกาะออกเป็นภาค ๆ เพื่อให้สะดวกแก่การปกครอง
๓. จัดระบบข้าราชการพลเรือนให้รัดกุม
๔. จัดตั้งรัฐบาลท้องถิ่น เทศบาล
๕. จัดวางระบบการศึกษา
๖. จัดสร้างที่ทำการรัฐบาลใหม่ รวมทั้งหน่วยงานใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการเกษตรกรรม ป่าไม้ และอนามัย
๗. จัดตั้งหน่วยตำรวจ
๘. กำหนดให้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง ขยายการศึกษา

เมื่อเห็นผลงานที่ ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาจึงแต่งตั้งให้ ทาส เป็นผู้สำเร็จราชการพลเรือนประจำฟิลิปปินส์ใน พ.ศ. ๒๔๔๔ และในปี ๒๔๔๕ รัฐสภาสหรัฐอเมริกาได้อนุมัติให้สำรวจสำมะโนครัวชาวเกาะ ผู้นำฟิลิปปินส์ ๓ คน ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการในรัฐบาลพลเรือนด้วย และอนุญาตให้ตั้งรัฐสภาฟิลิปปินส์ ทำหน้าที่ออกกฎหมายเมื่อเหตุการณ์บ้านเมืองสงบลงแล้ว สภาก็กล่าวได้จัดตั้งเรียบร้อยเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๐ ภายหลังการเลือกตั้งแล้ว มีบุคคลสำคัญ ๆ ที่ได้รับเลือกเข้ามา เช่น เซอร์กิโอ ออสเมญา และ มานูเอล เกซอน ยิ่งกว่านั้นสหรัฐอเมริกายังให้สิทธิแก่ชาวฟิลิปปินส์ให้ได้มีส่วนร่วมรู้เห็นในกิจการบ้านเมืองของตน โดยยินยอมให้สภานิติบัญญัติฟิลิปปินส์ส่งผู้แทนของตนไปนั่งประชุมในรัฐสภาของสหรัฐอเมริกาได้

การเตรียมการมอบเอกราชให้แก่ฟิลิปปินส์

สหรัฐอเมริกามีเจตจำนงที่จะให้ฟิลิปปินส์ได้ปกครองตนเอง ดังนั้นจึงให้มีการประชุมสภาใน พ.ศ. ๒๔๕๐ มีจำนวนสมาชิกเข้าประชุม ๘๑ นาย ต่อจากนั้นก็ดำเนินการทีละขั้น ๆ เพื่อให้ชาวฟิลิปปินส์รู้จักปกครองตนเอง เมื่อ วูดโร วิลสัน ได้เป็นประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาก็ได้แสดงว่าจะทำนุบำรุงให้ฟิลิปปินส์สามารถปกครองตนเองให้ได้จึงได้ส่งฟรานซิสเบอร์ตัน แฮร์สัน มาเป็นผู้สำเร็จราชการ แฮร์สันได้ปฏิบัติตามนโยบายทันที โดยแต่งตั้งชาวฟิลิปปินส์มีจำนวนมากกว่าชาวอเมริกันเป็น

สมาชิกในรัฐบาลของเขา ข้าราชการต่าง ๆ ก็เป็นชาวพื้นเมืองมากขึ้น เพื่อเป็นการ
เตรียมให้ได้รู้จักงานต่าง ๆ มากขึ้น พอถึง พ.ศ. ๒๔๕๔ รัฐสภาอเมริกันก็
ได้ผ่านกฎหมายโจนส์ (Jones Law) เปิดโอกาสให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร และสภาสูงของฟิลิปปินส์ขึ้นเอง และได้สัญญาว่าถ้ารัฐบาลมั่นคงเมื่อใดก็จะ
ให้เอกราชทันที แต่พอแฮร์ริสันกลับไปแล้ว ผู้สำเร็จราชการคนใหม่คือนายพล
เลียวนาร์ตูกกลับไม่เข้าใจนโยบาย ทำให้เกิดขัดแย้งกันชั่วระยะหนึ่ง กระทั่ง
ฟิลิปปินส์ได้ถูกส่งไปติดต่อกับสหรัฐอเมริกา ขอปกครองเป็นเอกราชอยู่ตลอดมาจน
ถึง พ.ศ. ๒๔๗๗ ประธานาธิบดี แฟรงกลิน ดี รูสเวลต์ ได้ลงนามในกฎหมาย

มานูเอล เกซอน

โทดิงส์แมคคัฟฟี พ.ศ. ๒๔๗๗ ซึ่งระบุว่าสหรัฐอเมริกาจะให้เอกราชแก่ฟิลิปปินส์ใน
เวลา ๑๐ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๔๘๗) ในการดำเนินการเตรียมงานก็ได้มีการจัดตั้ง
รัฐบาลฟิลิปปินส์ขึ้นโดยมี มานูเอล เกซอน ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีคนแรก

ของดินแดนที่รวมกันเป็นเครือประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งจะได้เตรียมการเพื่อจัดตั้งเป็นสาธารณรัฐต่อไป รัฐบาลนี้ได้ดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๘ เพื่อรับงานด้านต่าง ๆ เช่น ส่งเสริมพัฒนาการเศรษฐกิจ จัดตั้งเมืองใหม่ ๆ ขยายสิทธิการออกเสียงให้แก่สตรี ส่งเสริมวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของชาติ ร่างรัฐธรรมนูญ และจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป เกซอนได้จัดตั้งรัฐบาล มีอำนาจบริหารเป็นที่เรียบร้อยในตำแหน่งประธานาธิบดี โดยมีออสเมเนียเป็นรองประธานาธิบดี แต่สหรัฐอเมริกายังคงควบคุมในด้านการป้องกันประเทศ การต่างประเทศ การคลัง และศาลสูงอยู่ และตำแหน่งผู้สำเร็จราชการก็เปลี่ยนเป็นข้าหลวงใหญ่อเมริกันประจำฟิลิปปินส์

ความเจริญของฟิลิปปินส์สมัยที่สหรัฐอเมริกาปกครอง (พ.ศ. ๒๔๔๑-๒๔๗๘)

สมัยสหรัฐอเมริกาปกครองนั้น ฟิลิปปินส์ได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วมาก

๑. ทางด้านเกษตรกรรม ได้มีการส่งเสริมพัฒนาการเป็นการใหญ่ นำเอาวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ มีการใช้ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เครื่องจักร และพืชพันธุ์ที่เหมาะสมทำให้มีการขยายทำการเพาะปลูก และได้ผลิตผลเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว

๒. ปฏิรูประบบเงินตรา มาตราชั่งตวงวัด สร้างความมั่นคงทางการเศรษฐกิจของประเทศ

๓. ค้าขายเสรีกับสหรัฐอเมริกา ช่วยให้การค้าต่างประเทศของฟิลิปปินส์มั่นคงขึ้นมาก ส่วนการค้าภายในก็เจริญก้าวหน้ามาก รายได้ของประเทศก็ขึ้นมาก ทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศมั่นคง

๔. การปรับปรุงการคมนาคม สหรัฐอเมริกาได้จัดตั้ง โทรศัพท วิทยุ วิทยุ-โทรศัพท โทรเลข วิทยุโทรเลข การไปรษณีย์ รวมทั้งการขนส่ง การสร้างถนน ทางรถไฟ การเดินเรือ และการบินอย่างกว้างขวาง

๕. การอนามัยและสุขาภิบาล ก็เจริญก้าวหน้ามาก ได้แนะนำให้ราษฎรรู้จักกับวิทยาการใหม่ ๆ และนำไปปฏิบัติ มีการจัดสร้างโรงพยาบาลขึ้นขึ้นอย่างแพร่หลาย

๖. การสังคมสงเคราะห์ยังคงดำเนินรุดหน้าต่อไป และได้ปรับปรุงให้ได้ผลทั่วถึงกัน มีเจ้าหน้าที่อเมริกันร่วมกับองค์การทางศาสนาเป็นผู้ดูแล

๗. การศึกษาและสังคม ชาวฟิลิปปินส์เริ่มหันมาดำเนินชีวิตแบบอเมริกันเช่น ญาภาพยนตร์อเมริกัน อ่านนวนิยายอเมริกัน และรับเอาประเพณีบางอย่างมาใช้ ใน ด้านการศึกษานั้นมีความก้าวหน้าไปมาก มีการพัฒนาทั้งการประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และอาชีวศึกษา โดยเน้นถึงความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย ตามแบบชาวอเมริกัน ได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนสำหรับหญิงและ ชายขึ้นมากมาย แม้แต่องค์การ ศาสนา ก็มีส่วนในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยของตนขึ้น หลายแห่ง

๘. ในทางศาสนาและวัฒนธรรม ได้มีการเผยแพร่ศาสนาไปยังดินต่าง ๆ มาก ขึ้นกว่าเดิม และจัดระเบียบการปกครองให้เรียบร้อยรัดกุม ได้มีการติดต่อกับองค์การ ศาสนาในต่างประเทศ สร้างโบสถ์เพิ่มเติม ส่วนศิลปสถาปัตยกรรม ก็ได้รับอิทธิพล จากสหรัฐอเมริกามากขึ้น เริ่มนิยมดนตรีแจ๊สแบบอเมริกัน กันแพร่หลาย รวมไปถึง การแต่งกาย การใช้ภาษา

ฟิลิปปินส์ได้เป็นเอกราชโดยสมบูรณ์

นับแต่ได้มีการจัดตั้งรัฐบาลเครือประเทศฟิลิปปินส์ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ แล้ว ยังมีคนบางกลุ่มที่อยากจะให้ฟิลิปปินส์เป็นเอกราชในทันที จนทำให้รัฐบาลของ ประธานาธิบดีเกซอนต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญและจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปอีกในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ประจวบกับในเดือนธันวาคม ๒๔๘๔ นั้นเอง ญี่ปุ่นก็ประกาศสงคราม และส่งกองทัพเรือเข้าบุกฟิลิปปินส์ในสงครามโลกครั้งที่ ๒ นายพลแมกอาเธอร์ต้อง ถอยไปตั้งตัวที่ออสเตรเลีย ส่วนประธานาธิบดีเกซอนก็อพยพไปตั้งรัฐบาลพลัดถิ่น ขึ้นในสหรัฐอเมริกา และได้ถึงแก่กรรมในเวลาต่อมา เนื่องจากสงครามยืดเยื้อมาถึง ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ดังนั้นความหวังที่จะสถาปนาเอกราชฟิลิปปินส์ตามโครงการในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ นั้น จึงต้องเลื่อนไป ในขณะที่ญี่ปุ่นยึดครองฟิลิปปินส์อยู่นั้น ก็ได้ จัดตั้งรัฐบาลหุ่นขึ้นปกครอง แต่เป็นที่เกลียดชังของชาวฟิลิปปินส์ เพราะญี่ปุ่นบี บังคับเอาผลประโยชน์เหลือกำลังที่ชาวฟิลิปปินส์จะให้ ได้ ดังนั้นเมื่อกองทัพของ สหรัฐอเมริกาส่งกลับมายึดฟิลิปปินส์ ก็ได้รับการต้อนรับอย่างดียิ่ง เมื่อสงครามยุติลงแล้ว

สหรัฐอเมริกาได้ช่วยจัดการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านเมืองซึ่งได้รับความเสียหายจากภัยสงครามถึง ๒ ทอนให้คงดีตามสภาพเดิม เสร็จแล้วก็มอบเอกราชให้แก่ฟิลิปปินส์ เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ เมื่อมีการเลือกตั้งแล้วปรากฏว่ามานูเอล โรซาส ได้เป็นประธานาธิบดีคนแรกของประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นเอกราชโดยสมบูรณ์แล้ว

ประธานาธิบดี รามอน แมกไซไซ

ผู้ปราบปรามคอมมิวนิสต์จนราบคาบ

แม้ว่าสหรัฐอเมริกาและฟิลิปปินส์จะได้ร่วมมือกันในการฟื้นฟูประเทศภายหลังสงครามแล้วก็ตาม แต่ก็มีปัญหาสำคัญที่รัฐบาลฟิลิปปินส์ต้องเผชิญอยู่ต่อมาก็คือ พวกโจรคอมมิวนิสต์ที่เรียกตัวเองว่า ชุกบาลาซัน ได้เที่ยวก่อการร้าย ชุ่เชิญราษฎรจนรัฐบาลต้องเสียเวลาปราบปราม มาได้ผลสำเร็จก็ในสมัยประธานาธิบดีแมกไซไซ (พ.ศ. ๒๔๙๖ - ๒๕๐๐) รัฐบาลฟิลิปปินส์หลังสงครามได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน

รักษาความสงบของบ้านเมือง ภาระหนักก็ตกอยู่แก่ประธานาธิบดีโรชาส และเป็นที่น่า
 สลดใจว่าโรชาสได้ถึงแก่กรรมด้วยโรคหัวใจวาย ในปี พ.ศ. ๒๔๕๑ รองประธา-
 นาธิบดีเอลฟิโด กัวรีโน ได้รับตำแหน่งแทน ได้มีการปรับปรุงงานต่าง ๆ จน
 ประเทศเข้าสู่ภาวะปรกติ แต่งานปราบปรามพวกซุกบาลาซับ เพิ่งมาสงบเรียบร้อยใน
 สมัยประธานาธิบดีรามอน แมกไซไซ ผู้รับตำแหน่งคนต่อมา โดยที่หลุยส์ ตาร์ก
 ผู้นำสำคัญของพวกซุกบาลาซับทนการปราบปรามอย่างเข้มแข็งไม่ได้ จึงยอมมอบตัว
 เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ แต่รัฐบาลก็มิได้นิ่งนอนใจในการพัฒนาประเทศ
 ให้สอดคล้องกับความต้องการของพลเมือง และในปี พ.ศ. ๒๔๕๗ นี้เองฟิลิปปินส์
 ก็ได้เข้าร่วมสนธิสัญญาร่วมป้องกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สปอ.) แต่ก็เป็น
 ที่น่าเสียดายที่ประธานาธิบดี แมกไซไซ ได้ดำรงตำแหน่งอยู่ในระยะสั้น เพราะถึง
 แก่กรรมโดยอุบัติเหตุเครื่องบินตก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ รองประธานาธิบดีคาร์โลส
 การ์เซีย ได้รับตำแหน่งแทน ประธานาธิบดีคนต่อมา คือ คิออสตาโด มาคาปากัล
 และคนปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๑๓) ก็คือประธานาธิบดี เฟอร์ดินันด์ มาโกส

ฟิลิปปินส์ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ และองค์การระหว่าง
 ประเทศหลายองค์การ บุคคลสำคัญที่ได้รับเลือกเป็นประธานที่ประชุมสมัชชาใหญ่
 ครั้งที่ ๔ ได้แก่คาร์โลส พี โรมูโล ซึ่งชาวฟิลิปปินส์ภาคภูมิใจมาก ฟิลิปปินส์ได้
 ทำสัญญามิตรภาพกับนานาประเทศที่เป็นฝ่ายโลกเสรีรวมทั้งไทยด้วย ในคราวเกิด
 สงครามเกาหลี ก็ได้มีส่วนช่วยองค์การสหประชาชาติ โดยจัดส่งกำลังทหารไปร่วม
 รบ นอกจากจะเป็นสมาชิกองค์การ สปอ. แล้วยังร่วมมือกับไทยในสมาคมอาสาอีก
 ด้วย จึงเป็นประเทศที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันเป็นพิเศษกับไทย

หนังสืออ่านประกอบ

๑. แผนกแถลงข่าว สถานเอกอัครราชทูตอินโดนีเซีย "ประเทศ ๓,๐๐๐ เกาะ อินโดนีเซีย" ๒๕๐๑
๒. แผนกแถลงข่าว สถานเอกอัครราชทูตอินโดนีเซีย "อินโดนีเซีย 'ปัจจุบัน'" รพ. ไทยพิทยา พระนคร ๒๕๐๔
๓. พร้อม สุทัศน์ "ประวัติศาสตร์สมัยศรีวิชัย" แพร่พิทยา พระนคร
๔. Hall, D.O.E., **A History of Southeast Asia** St. Martin's Press : 1955
๕. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว - พระราชหัตถเลขาเสด็จประพาสชวา
๖. พระกวีวรญาณ - ๑๔๘ วัน ในลังกาและอินโดนีเซีย
๗. ม.จ. ดำรัสดำรงกวี เทวกุล - จดหมายเหตุเสด็จประพาสชวา พ.ศ. ๒๔๗๒
๘. Harrison, Brian, "**South-East Asia, A Short History**" 1957
๙. Zaide, G.F., **Philippine History For Elementary Schools**, The Modern Book Company, Manila, Philippines, 1954
๑๐. Zaide, G.F., **Philippine History for High Schools**,
๑๑. สมจิต อนุมานราชธน "การทูตไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา" พ.ศ. ๒๔๕๓
๑๒. ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๗ - คำให้การจีนก๊กเรื่องเมืองบาหลี่
๑๓. สังข์ พัทโนทัย "เรื่องของเอเชีย" ภาค ๑-๒-๓

87 66

เลขเรียกหนังสือ
Call No.

ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อผู้แต่ง Author วิเชียร งาม

ชื่อหนังสือ Title สังคมศึกษา ๒/๒

สังคมศึกษา. ๒/๒

87 66

ว 42

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
นายกำธร สติรกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๑๓

